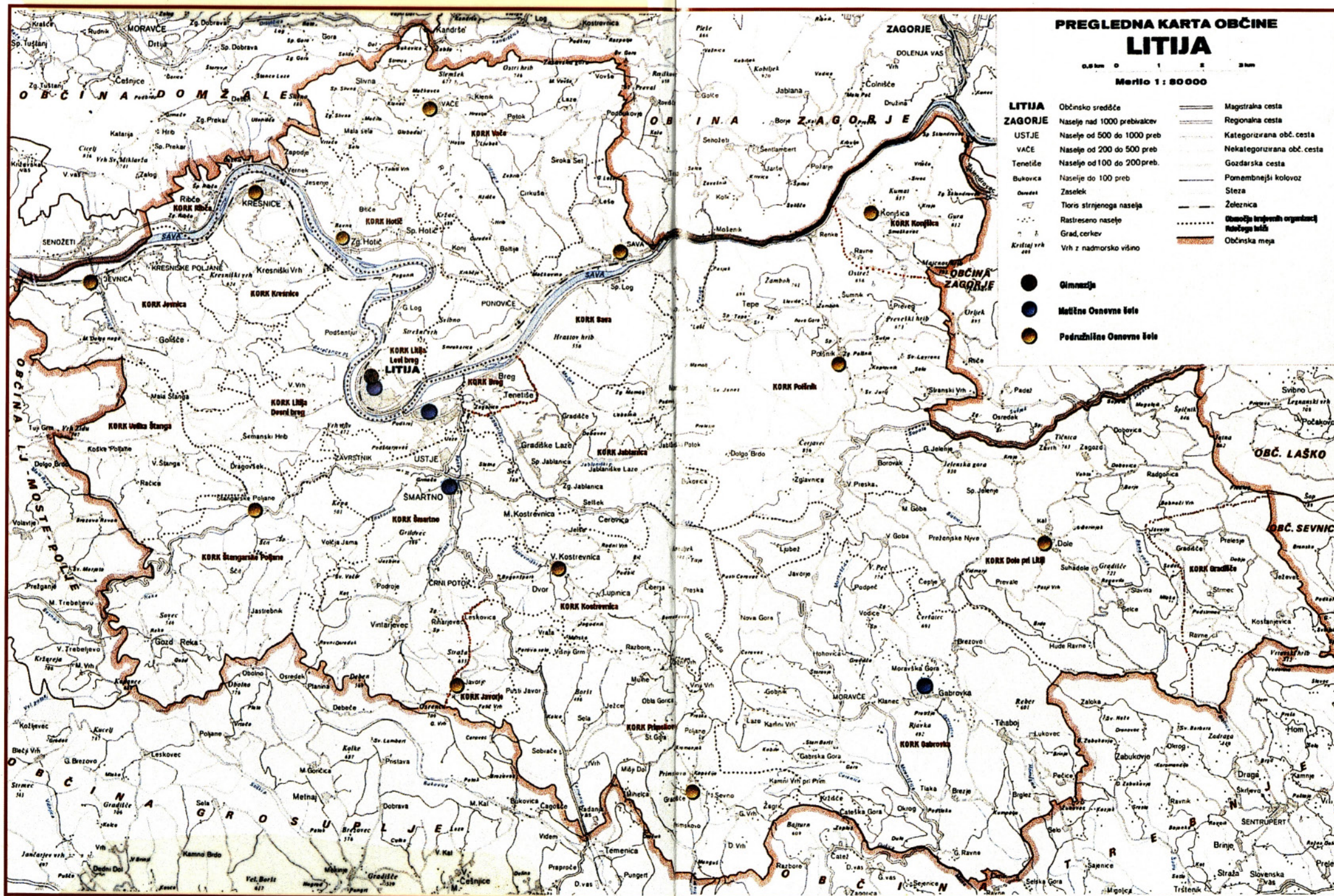

TEBI
V POMOČ,
ČLOVEK

TEBI
V POMOČ,
ČLOVEK

Kolofon

Izdalo in založilo:

Rdeči križ Slovenije, Območno združenje RK Litija

Za založnika:

Rdeči križ Slovenije, Območno združenje RK Litija
Karlo Lemut, predsednik

Gradivo so zbirali in prispevali:

Ivan Godec, Karlo Lemut, Albin Jesenšek, Minka Strlekar, Boris Žužek, Viktor Zupan, Sonja Planinšek, Jože Dobravec, Anica Kotar, Marinka Vidgaj, Rezka Mrhar, Ivan Rus, Vinko Damjan, Lea Rappl, Prostovoljno gasilsko društvo Litija in Aero klub »Milan Borišek« Litija

Zbrano gradivo uredila:

Ivan Godec in Karlo Lemut

Fotografije:

Zofka Hauptman, Marjan Šušteršič in arhiv OZRK Litija

Lektoriranje:

Vanja Arhnaver

Tisk:

Tiskarna Linea-AV, Drabošnjakova 9e, Ljubljana, Sonja Vidmar, Tone Piki

Naklada:

2000 izvodov

Tehnično oblikovanje:

Blaž Babnik

Oblikovanje naslovnice:

Matej Zupančič

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

614.885(497.4 Litija)

TEBI v pomoč, človek / [gradivo so zbirali in prispevali Ivan Godec ... [et al] ; zbrano gradivo uredila Ivan Godec in Karlo Lemut ; fotografije Zofka Hauptman, Marjan Šušteršič in arhiv OZRK Litija]. - Litija : Rdeči križ Slovenije, Območno združenje, 2002

1. Godec, Ivan
121507584

Kazalo

I. POGLAVJE 1

Uvodnik	1
Tebi v pomoč, človek...	3
Za človeka	8

II. POGLAVJE 10

Mednarodno gibanje Rdečega križa in Rdečega polmeseca	10
Henry Dunant	11
Načela mednarodnega Rdečega križa	11
Humanost	12
Nepristranost	12
Nevtralnost	12
Neodvisnost	12
Prostovoljnost	12
Enotnost	13
Univerzalnost	13
Nobelove nagrade	13
Nekaj pomembnejših podatkov o delu Mednarodnega Rdečega križa	14
Priznani simboli Rdečega križa	14
Tragični I. in II. svetovna vojna	15
Obnavljanje društev RK v novi Jugoslaviji	16
Prva svetovna konferenca RK o miru v Beogradu	16
Mednarodno srečanje mladine Rdečega križa v Beogradu (1977)	16
O Rdečem križu so rekli	17

III. POGLAVJE 18

Razvoj organizacije Rdečega križa v Sloveniji	18
Prvi zametki organiziranega dela	18
Deželno pomočno društvo RK za Kranjsko	19
Slovenski RK v stari Jugoslaviji	20
Rdeči križ v samostojni Sloveniji	21

IV. POGLAVJE	23
Predstavitev Litije	23

V. POGLAVJE	26
Razvoj dejavnosti organizacije Rdečega križa na območju občine Litija	26
Začetki delovanja	26
Organiziranost OZRK Litija	30
Zakonska podlaga	30
Krajevne organizacije Rdečega križa	32
Breg pri Litiji	32
Dole pri Litiji	32
Gabrovka	32
Gradišče pri Dolah	33
Hotič	33
Javorje pri Bogenšperku	33
Jablaniška dolina	34
Jevnica	34
Konjšica	34
Kresnice	35
Litija – desni breg	35
Litija – levi breg	35
Polšnik	36
Primskovo	36
Ribče	36
Sava	37
Šmartno pri Litiji	37
Štangarske Poljane	37
Vače	38
Velika Kostrevnica	38
Velika Štanga	38
Krožki Rdečega križa	39
Aktivi Rdečega križa	39
Področja dejavnosti	39
Socialna dejavnost	39
Krvodajalstvo	42
Preventivna in zdravstveno vzgojna dejavnost	43
Motiviranje prebivalstva za darovanje organov	45
Letovanje otrok	45
Letovanje starostnikov	47
Poizvedovalna služba	47
Prva pomoč	48
Aktivnosti ob naravnih in drugih nesrečah - delovanje v sistemu zaščite in reševanja	49

Širjenje znanj	50
Delo z mladimi	51
Informativno – promocijska dejavnost	52
Pridobivanje sredstev	53
Članstvo	53
Javna pooblastila	53
Prostovoljno delo	54
Častni člani Območnega združenja Rdečega križa Litija	56
Predsedniki in sekretarke Območnega združenja Rdečega križa Litija od leta 1946 do leta 2002	59
Predsedniki	59
Sekretarke	59
Kadrovski sestav Območnega združenja Rdečega križa Litija	59
Ni ovir za delo mladih	61
Mednarodni tabor RK, Novi Vinodolski 1. - 7. 9. 2002	62
Priznanja, podeljena organizaciji Rdečega križa v Litiji	64
Priznanje zlati znak RKS so prejeli	65

VI. POGLAVJE **67**

Kronologija pomembnejših dogodkov v delovanju organizacije Rdečega križa v posameznih obdobjih	67
1946-1950	67
1951-1955	68
1956-1960	68
1961-1965	68
1966-1970	69
1971-1975	69
1976-1980	69
1981-1985	70
1986-1990	70
1991-1995	70
1996-2000	71
2001-31.10.2002	72

VII. POGLAVJE **73**

Iz dela nekaterih krajevnih organizacij in krožkov Rdečega križa	73
Spoznajte krajevno organizacijo Rdečega križa Dole pri Litiji	73
Delovanje mladih članov Rdečega križa na Osnovni šoli Dole pri Litiji	76
Krajevna organizacija RK Primskovo	77
Nekaj misli o delovanju RK Jevnica	80

VIII. POGLAVJE	83
Kaj so povedali in sporočili o delu Rdečega križa v Litiji	83

IX. POGLAVJE	92
Prikaz dejavnosti v slikah	92
Litijska babica z najdaljšim stažem	92

X. POGLAVJE	101
Sklepna misel	101

XI. POGLAVJE	103
Viri	103

Rdeči križ Slovenije je največja humanitarna organizacija na Slovenskem, njeni temeljni gradniki pa območna združenja in krajevne organizacije s svojimi prostovoljci. Območna združenja Rdečega križa, tudi območno združenje Litija, so vsekakor nepogrešljivi del nacionalnega društva, ki na svojem področju uresničujejo cilje in smotre gibanja RK. Skupaj pa se vključujemo v veliko mednarodno družino, ki jo sestavljajo Mednarodna federacija društev Rdečega križa in Rdečega polmeseca, Mednarodni odbor Rdečega križa in nacionalna društva širom sveta.

Dr. Janko Predan.

Leta 1866 je bilo v Ljubljani ustanovljeno prvo žensko društvo za pomoč. Že tri leta po ustanovitvi svetovnega gibanja je na Slovenskem Rdeči križ pričel razvijati najžlahtnejša izročila: humanost, solidarnost in pomoč. Vsi, ki delamo pri Rdečem križu, smo za neomajen ugled Rdečega križa prispevali nešteto ur prostovoljnega dela, toliko stiskov rok in toliko prijaznih pogledov ter utemeljili svoje poslanstvo. Srečali smo veliko ljudi v stiski in prisluhnili bolnemu, ranjencu, beguncu, brezdomcu, zasvojenцу... bližnjemu. Razvijamo strpnost, nepogrešljivo kategorijo medsebojnih odnosov, brez katere preprosto ni mogoče zasnovati sodobne družbe na začetku tisočletja.

Pri naši dejavnosti ne gre le za golo preživetje, temveč za dostojnejše življenje – človeka vredno življenje, ob katerem človeku zaigra srce.

Davnega 1866. leta se je vse začelo, teklo, se prenavljalo, tudi zastalo in se znova obujalo. Končno smo bili leta 1993 sprejeti v mednarodno gibanje Rdečega križa in slovenski Rdeči križ je postal enakopravno nacionalno društvo v veliki svetovni družini. Poti v mednarodno sodelovanje si utreš le, če na domačih preizkušnjah dokažeš spoštovanje izvornih načel.

Na prelomu tisočletja se znova in znova potrjujejo osnovna načela Rdečega križa; moč humanosti, moč prostovoljnosti, moč ženevskih konvencij, moč solidarnosti in moč odprtosti ter razumevanja. Te moči dajejo Rdečemu križu vrednost in so popotnica za novo tisočletje. Rdeči križ je organizacija živega in avtonomnega sistema, ki ustvarja vedno nove in nove perspektive ter novo tradicijo.

Tudi v prihodnje bo Rdeči križ Slovenije podpiral izvajanje programov, ki so v skladu s sprejeto strategijo in so na lokalnih področjih dobro sprejeti. To je moč, na kateri lahko gradimo in razvijamo nove dejavnosti. Vse sile bomo napeli v to, da pridobimo nove prostovoljce in ohranimo obstoječe, saj so zelo pomemben člen pri delovanju Rdečega križa. Prepričan sem, da nam bo s skupnimi močmi uspelo. Z razširjeno mrežo usposobljenih prostovoljcev, ki se znajo hitro in učinkovito odzvati na potrebe v okolju, smo vsi skupaj močnejši.

Na območnem združenju Litija se veliko ukvarjajo z mladimi, kar je za nadaljnji razvoj in kontinuiteto dela vsekakor dobrodošlo. Pozornost posvečajo tudi starejšim in organizirajo srečanja s starostniki ter sosedsko pomoč. Veliko starostnikov potrebuje pomoč, obenem pa nam lahko tudi pomagajo in ponudijo življenjske izkušnje in modrost, če smo jo skozi pogovor pripravljeni sprejeti. Aktivni so tudi na področju krvodajalstva, prve pomoči, vzgojnozdravstvene dejavnosti ter na številnih drugih področjih.

Priložnosti za Rdeči križ Slovenije z vsemi območnimi in krajevnimi organizacijami vidim prav pri delu z ljudmi in pomoči ljudem. Prednost je vsekakor, da lahko človeka obravnavamo celostno, z vsemi potrebami, ki jih ima. Priložnosti vidim tudi v širjenju humanitarnih vrednot in načel Rdečega križa. Prav tako se je pomembno povezovati in aktivno vključevati v svetovno gibanje Rdečega križa in Rdečega polmeseca.

Janko Predan, dr. med.
predsednik RKS

Tebi v pomoč, človek...

Bilo je v letu 1969, ko me je dr. Franc Nose, bil je podpredsednik Občinske organizacije RK Litija, povabil na sestanek, ki je bil v prostorih takratnega zdravstvenega doma, sedaj poslovne stavbe Predilnice Litija. V predhodnem razgovoru je izrazil željo, naj bi se jaz vključil v delo te humanitarne organizacije. Čeprav do takrat o tej organizaciji nisem vedel veliko in v njej nisem deloval, me je stvar zanimala ter mi pomenila nov izziv v mojem življenju izven poklicnega dela.

Karlo Lemut.

Že ob prvih spremembah v organih RK v Litiji, to je bilo na 5. seji upravnega odbora Občinskega odbora RK Litija, dne 14. 1. 1970, so me predlagali za predsednika in me kljub moji zaskrbljenosti, da nalogi ne bom kos, na tej seji tudi izvolili za predsednika Občinskega odbora RK Litija.

Spominjam se, da je predlog z obrazložitvijo podala dr. Marija Avsenak, ki je bila takrat predsednica, dr. Franc Nose pa podpredsednik.

To odgovorno nalogo sem sprejel kot svojo in kot obveznost do organizacije v skrbi za človeka, ki je v socialni in materialni stiski, bolan in prizadet duševno ali telesno; z osnovno mislijo, da bomo **TEBI V POMOČ, ČLOVEK**.

Tako kot pri vsakem delu so se tudi tu pojavljale večje in manjše težave, vendar smo v organizaciji RK vedno, tudi v najtežjih trenutkih, našli izhod in uresničevali cilje, ki jih je imela in jih ima ta organizacija še danes.

Ena izmed prvih nalog je bila ureditev materialnih in prostorskih pogojev za delo organizacije ter organiziranje delovanja RK na celotnem območju občine Litija in na vseh osnovnih šolah.

Organizacija si je ob preselitvi iz prostorov Zdravstvenega doma Litija, poslovne prostore pridobila v najem v Litiji, Trg na Stavbah 1, kjer je še danes. Da smo izpeljali to nalogo, je bilo potrebno veliko truda in prizadevanja, še več truda pa je bilo vloženega pri pridobitvi in ureditvi skladiščnih prostorov na Maistrovi ulici v Litiji (prostori zaklonskega), ko smo se morali umakniti iz skladiščnih prostorov v bivšem Sokolskem domu – TVD Partizanu (danes skladišče blagovnice Centromerkur v Litiji).

Vseskozi pa si je organizacija RK na tem prostoru prizadevala pridobiti nove sodelavce, povečati število članstva in krajevne organizacije RK na terenu, le-te organizirati tako, da bodo delovale na celotnem območju občine in da si bo vsaka ustvarila kar najboljši pregled za organizirano ter učinkovito delo, vse z namenom **TEBI V POMOČ, ČLOVEK**.

V prvem desetletju mojega delovanja v tej organizaciji so bili ob aktivnem sodelovanju številnih sodelavcev – prostovoljcev doseženi pomembni uspehi na področju socialne dejavnosti, razvoja prostovoljnega krvodajalstva in na področju zdravstvenega prosvetljanja. Razvoj dejavnosti je zahteval tudi večjo angažiranost profesionalne delavke, tajnice – sekretarke, katere pa zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bilo mogoče ustrezno nagrajevati za opravljeno delo. Zato je prihajalo do pogostih menjav.

Osebo lahko rečem, da me je delo v organizaciji RK posebej motiviralo, saj sem v le-tem spoznal in doživel smisel obstoja te humanitarne organizacije ter njen plemeniti odnos do človeka, do sožitja med ljudmi, do prijateljstva in do ljubezni med ljudmi, za katere ni ovir in preprek za doseg svojega cilja; ta pa je »skrb za človeka«, za odraslega in malega, za njegov vsakdan, za pogoje njegovega življenja in dela, za njegov prispevek pri ohranjanju in razvoju družbe ter dvig kvalitete življenja ljudi.

Nikoli v življenju nisem ocenjeval svojega dela, kot tudi ne svojega prispevka pri delu v organizacijah in društvih. Vedno pa sem bil vesel, če so bili z rezultati mojega dela in dela organizacije ter društev, v katerih sem deloval, zadovoljni drugi.

Nisem pristaš velikega govorjenja, temveč cenim in spoštujem dejanja. Le po njih razpoznavam prispevek in vlogo posameznika.

V drugem desetletju so bili pomembni premiki storjeni na področju prostovoljnega krvodajalstva in socialne dejavnosti. Na krvodajalski akciji 19. 3. 1980. leta je v prostorih Osnovne šole Litija kri darovalo 528 krvodajalcev. **Tako množičen odziv v enem dnevu kasneje in drugod ni bil nikoli presežen.** V znak zahvale Zavod RS za transfuzijo krvi Ljubljana vsako leto v okviru tega dne načrtuje krvodajalsko akcijo na območju naše organizacije.

V tem obdobju smo posebno pozornost na področju socialne dejavnosti namenili otrokom v rejništvu ter v okviru socialne dejavnosti organizirali različne tečaje kuhanja, šivanja,

pletenja in priprave ozimnice. Veliko skrb pa smo namenili tudi organiziranemu zbiranju rabljenih oblačil, obutve in posteljnine, kar je organizaciji RK omogočilo, da je lahko bolj učinkovito pomagala socialno ogroženim družinam in posameznikom tudi z dodelitvijo pomoči v obliki materialnih dobrin.

Občinska organizacija RK pa je vseskozi skrbela in razvijala dobro sodelovanje z upravnimi organi občine Litija, sveti krajevnih skupnosti, s podjetji, gospodarskimi družbami in javnimi zavodi, še posebej pa z Zdravstvenim domom Litija in Rdečim križem Slovenije ter drugimi organizacijami in društvi. Ob tem sodelovanju smo razvijali nove dejavnosti in izvajali naloge, ki so pomenile nov izziv naši organizaciji ter prispevale k preventivnim dejavnostim in k večji skrbi za lastno zdravje vsakega posameznika. Tu naj omenim organizirano preventivno merjenje krvnega tlaka in kasneje tudi maščob v krvi, ki vsak mesec poteka na terenu.

Naša organizacija, ki je dobro organizirana, si je nenehno prizadevala za hitro in učinkovito pomoč ob raznih nesrečah in stiskah; tako je bilo tudi leta 1990 in 1991 ob katastrofalnih poplavih reke Save.

V letih mojega delovanja v Občinski organizaciji RK Litija so bile nenehno spremembe; širila se je dejavnost, ki je sledila potrebam ljudi (tu mislim na vse oblike socialne dejavnosti), razvijala se je sosedska pomoč kot neposreden način nudenja potrebne pomoči.

Tudi dogodki na tleh bivše Jugoslavije naše organizacijo niso obšli. Na to območje se je zateklo veliko beguncev s Hrvaške ter kasneje iz BIH. Prišli so brez vsega k znanecem, sorodnikom in prijateljem, z enim samim namenom – preživeti. Za njih je bilo treba poskrbeti, skrbeti dalj časa, tako s prehrabenimi dobrinami kot tudi z oblačili, obutvijo in posteljnino. Še posebej je bilo treba poskrbeti za otroke. Organiziran je bil pouk. Družinam, pri katerih so začasno prebivali, pa so se v okviru finančnih možnosti namenjala tudi minimalna finančna sredstva.

V tem obdobju se je izredno povečalo tudi delo naše organizacije na področju poizvedovalne dejavnosti za pogrešane svojce, znance in prijatelje.

Občinska organizacija RK v Litiji se je, po prenehanju delovanja samoupravnih interesnih skupnosti, v letu 1995 odločila za še en nov izziv. Prevzela je organizacijo letovanja predšolskih in šoloobveznih otrok ter si pridobila tudi podporo Občinskega sveta občine Litija. Na javnem razpisu v letu 1995 smo od Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije uspeli pridobiti koncesijo za organizacijo letovanja otrok z zdravstvenimi indikacijami.

Usposabljanje za prvo pomoč, organizacija občinskih preverjanj usposobljenosti ekip za PP je bilo novo torišče dela naše organizacije. Dobro delo na tem področju je bilo odločilno, da smo v letu 1998 pridobili organizacijo in izvedbo III. regijskega preverjanja usposobljenosti ekip PP CZ in RK za območje ljubljanske regije. To je bilo izvedeno v soboto, 20. 5. 1998. Uprava RS za zaščito in reševanje ter Rdeči križ Slovenije kot tudi vse občine, ki so sodelovale na tem preverjanju usposobljenosti, so naše delo ocenile zelo pozitivno.

Naše ekipe prve pomoči so sodelovale na raznih vajah na širšem območju in bile angažirane tudi ob obisku papeža v Republiki Sloveniji.

Po letu 2000 pa smo se intenzivno vključili tudi v javne razpise, ki jih objavljajo v Uradnem listu RS; Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport ter Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Namen tega ni samo pridobivanje sredstev za izvajanje konkretnih nalog, temveč tudi presoja našega dela in dejavnosti po vsebini in obsegu na republiških institucijah. Ni enostavno odzvati se na javni razpis in mu zadostiti z zahtevano dokumentacijo ter nato zagotoviti dosledno izvajanje prevzetih nalog.

Tudi z osamosvajanjem Slovenije je povezano delo naše organizacije. V kratki vojni za Slovenijo smo se vključili v pripravo zakloniščnih prostorov na tem območju, v dopolnilno usposabljanje ekip za PP in v zdravstveno prosvetljevanje ljudi, kako ravnati ob nesrečah.

Spremembe na področju prestrukturiranja gospodarstva niso bile neopazne za organizacijo RK. Številni stečaji podjetij in gospodarskih družb, tehnološki viški ter izguba zaposlitve so povzročili nove stiske pri ljudeh, ko so ostajali brez služb in osnovnih sredstev za preživljanje. Tudi njim smo pomagali. Tako ravnamo tudi danes.

Hiter tempo življenja, vsakodnevna skrb za preživetje mnogih družin in posameznikov povzroča, da se nekoliko manj časa namenja starejšim, bolnim in invalidnim osebam. Iz teh razlogov naša organizacija namenja iz leta v leto več pozornosti družabnim srečanjem za te ljudi ter obiskom bolnih in starejših, še posebej invalidnih oseb.

So še številne dejavnosti in tudi težave pri delu naše organizacije, ki jih v tem svojem prispevku nisem omenjal, to pa ne zato, ker so pozabljene, ampak ker pač izhajajo iz narave dela organizacije.

Pogosto sem organom občinske organizacije in kasneje Območnega združenja RK Litija predlagal in jih prosil, da skupaj poiščemo novega predsednika. Kljub obilici dela na drugih področjih mi ta želja ni bila uresničena, temveč sem vseskozi dobival odgovor, da me razumejo, vendar ne želijo zamenjave. Tako sem še danes po več kot 30 letih na čelu te organizacije na območju Občine Litija. V ponos mi je, da mi še vedno zaupajo to delo, ter v veliko odgovornost in skrb.

Občinska organizacija RK se je tudi v tem prostoru morala vseskozi na novo potrjevati in dokazovati, tako da se je s svojim kontinuiranim delom postopoma uveljavila kot vodilna humanitarna organizacija, ki so jo ljudje sprejeli za svojo. V tem obdobju je naša organizacija RK prejela številna priznanja RKS in občine Litija.

Res je lep občutek, ko ob koncu leta tudi ta organizacija prejme številne čestitke in zahvale za konkretno opravljena dela ter od častnega člana prejme čestitko z vsebino »Dragi moji v RK, za pozornost se lepo zahvaljujem in Vas lepo pozdravljam« (od dr. F. Lebingerja

ali od prizadetih v poplavi ali od družine, ki je prejela donacijo, ali od VVZ ob podeljevanju igral za otroke) in številne druge pohvale z dobrimi željami ter z izrazi spoštovanja in hvaležnosti.

Želim, da bi organizacija Rdečega križa na tem prostoru bila tudi v bodoče TEBI V POMOČ, ČLOVEK.

Karlo Lemut
predsednik OZRK Litija

Za človeka

Vojne strahote in nemoč ranjenih vojakov na bojiščih v avstrijsko-italijanski-francoski vojni 1859 je vzpodbudila švicarja Henrija Dunanta, da je organiziral in osnoval organizacijo RK z namenom nudenja pomoči vsem, ki so pomoči najbolj potrebni. Organizacija RK – v islamskih deželah Rdeči polmesec, v Iranu Rdeče sonce in lev – se je razširila po svetu in postala mednarodno priznana ter zaradi svojih humanitarnih dejanj povsod spoštovana. Tudi na območju naše občine je bilo že na začetku 20. stoletja čutiti delovanje RK, ko so bili leta 1903 deležni pomoči krajani Vač zaradi naravne katastrofe in 1911. leta v Predi-

Mirko Kaplja.

lnici Litija. 1935 je deloval že občinski odbor RK, po drugi svetovni vojni pa se je organiziral 26. junija 1946. Od takrat naprej smo priče nenehni organizacijski in kadrovske krepitvi organizacije RK v naši občini. S svojo dejavnostjo je prodril v vse oblike našega delovanja. Življenja brez RK si v naši občini ne moreš zamišljati. Povsod tam, kjer je potrebna takšna ali drugačna pomoč našemu človeku, so prisotni prostovoljci RK; od zbiranja in nudenja pomoči v hrani, obleki, denarju ali drugih materialnih pomočeh do skrbi za starejše občane, organiziranja izletov, družabnih srečanj, organiziranja letovanj za najmlajše; predvsem za tiste, ki brez te pomoči počitnic na morju ali drugje ne bi mogli doživeti. Največ, kar dajejo ti plemeniti ljudje, je njihova kri, s katero so rešili že nešteto življenj.

Prav krvodajalstvo ima med našimi občani trdno tradicijo. 19. marec 1980 velja še danes za rekordni dan, ko je v enem dnevu dalo kri kar 528 krvodajalcev. Vsem krvodajalcem, tem ljudem z velikim in dobrim srcem, smo globoko hvaležni in na njih resnično ponosni.

Kot sem že zapisal, se organizacija RK v naši občini iz leta v leto krepi tako organizacijsko kot tudi kadrovske. V njej je včlanjenih 6997 občanov in 2119 članov podmladka RK. To so številke, ki so vsega spoštovanja vredne. Seveda mora temu prisluhniti tudi občina, ki

vsako leto zagotavlja del sredstev v svojem proračunu. Zbirajo jih tudi požrtvovalni prostovoljci, prispevajo donatorji, ki jim gre še posebna zahvala in priznanje.

Dolgoletni predsednik Območnega združenja RK Litija g. Karlo Lemut je znal okrog sebe zbrati prave ljudi, s katerimi zagotavlja stalno rast organizacije Rdečega križa v naši občini. Dosega zavidanja vredno raven, ki jo ima malokatero območno združenje v naši državi. Zato se jim tudi ob tej priliki javno zahvaljujem. Usposabljanje ekip prve pomoči, izvajanje tečajev in izpitov prve pomoči za kandidate voznikov motornih vozil, nudenje pomoči socialno ogroženim družinam in posameznikom, organiziranje zdravstvenega letovanja otrok, preventivno merjenje krvnega tlaka in maščob v krvi ter aktivnosti, ki jih izvaja ob naravnih nesrečah, požarih, poplavam in vojnemu času, kjer so vedno, ko je treba nuditi pomoč, med prvimi prav prostovoljci RK – vse to nam omogoča mirnejše življenje, saj se vsi dobro zavedamo, da so med nami ljudje, ki nam bodo nudili pomoč takrat, ko smo le-te najbolj potrebni. To pa je dovolj, da lahko mirno spimo in se lahko v polni meri posvečamo svojim vsakdanjim dolžnostim.

Mirko Kaplja
župan občine Litija

Mednarodno gibanje Rdečega križa in Rdečega polmeseca

Daleč nazaj v zgodovino človeštva segajo sledovi o tem, kako so si ljudje pomagali med seboj v družini, med sosedi, v vasi, mestu, državi in med narodi po svetu. Takrat, ko je stiska najhujša in že nevzdržna, je pomembna vsaka oblika solidarnosti. Vedno znova pa lahko potrdimo znano misel, da so hvalevredna drobna dobra dela, vendar je za odpravljanje večjih nesreč in drugih oblik trpljenja potrebno širše organizirano delo.

Ko prebiramo, kaj so zapisali o tej ideji daleč nazaj v zgodovini človeštva, najdemo podatke, da so že perzijski kralj Kiro, kasneje Rimljani in Grki zahtevali več humanosti od barbarstva. V vojni in po njej mora biti negovanje sovražnikovih ranjencev prav takšno kot nega lastnih ranjencev. Tudi po že omenjenih imenih so v zvezi s pomočjo ranjenim večkrat opisani primeri in dogodki kot so: vladar Lev VI., indijski zakon Manu, Kosovska devojka, Štefan Uroš Dečanski, španska kraljica Izabela in še mnogi drugi.

Človek proučuje pisce, ki so prepričani, da je vsaka vojna krvava in se ustavi ob misli, zakaj in čemu se ljudje tudi v začetku tretjega tisočletja še vedno iztrebljajo med seboj. Če bi dosledneje upoštevali trditev, da je zgodovina naša učiteljica, in dodali še gandi-

jevsko učenje ter ravnanje, bi lahko imeli orožje več ali manj spravljeno v specializiranih muzejih.

Ideja o Rdečem križu se je rodila leta 1859 na bojišču v severni Italiji z željo pomagati 40.000 ranjencem, ki so obležali na bojnem polju. Ideja je rodila sad, ki je dozorel 26. oktobra 1863 leta v Ženevi. Temelje so postavili predstavniki 16 držav ob sodelovanju odbora, ki ga danes imenujemo Mednarodni odbor Rdečega križa. Največji poudarek so namenili delu odborov za pomoč vojni saniteti pri oskrbi ranjenih vojakov.

Jean Jacques Rousseau je zapisal: "Vojna ni odnos človeka do človeka, ampak odnos države do države, v katerem so posamezniki samo slučajno sovražniki, in to niti ne kot ljudje niti ne kot državljani, ampak kot vojaki."

Henry Dunant

Bil je posebej kot so praviloma izjemni ljudje, ki vidijo dlje od sodobnikov. Živel je za blaginjo ljudi in za korist človeštva. Mnogo ljudi je pridobil na stran idej kulturnosti, širokosti, iskrenosti in nesebičnosti. S svojim vzgledom, kako je osebno življenje in imetje mogoče podrediti plemenitim ciljem, je dosegal svoje cilje. Ker pa je imel tudi nasprotnike, je odšel v tujino. Zaradi bolezni je moral v bolnišnico. Novinar Žorž Baumberger je zvedel, kje je, in napisal članek o njem. Tudi to je pomagalo, da ga je svet začel ceniti. Postal je slaven, dobil pokojnino in finančno pomoč ter velika priznanja. Še papež mu je ob 68. rojstnem dnevu poslal čestitko.

Knjiga, ki jo je izdal l. 1862, »Spomini na Solferino« in v kateri opisuje dogodke po sami bitki, obenem pa v njej izrazi dve zamisli, o ustanavljanju prostovoljnih društev vojno-medicinske službe pri negi ranjenih vojakov in o nevtralnosti ranjencev ter njihovi zaščiti je zbudila zavest mnogih državljanov po svetu. Za svoje življenjsko delo, kot ustanovitelj Gibanja Rdečega križa in Rdečega polmeseca ter pobudnik mednarodnega humanitarnega prava, je prejel prvo Nobelovo nagrado za mir 1901 leta.

Umrli je v zavetišču za starce v Heidnu 10. oktobra leta 1910 v starosti 82 let. Poleg njegove izrazite ekstrovertiranosti in svetovne slave spominja nanj zastava Rdečega križa, ki jo je sam predlagal.

Načela mednarodnega Rdečega križa

Načela mednarodnega gibanja, ki so sicer nenapisana že bila uveljavljena, so bila sprejeta na 25. mednarodni konferenci RK leta 1986. V statutu so podrobno utemeljena.

Humanost

Iz načela humanosti izvirajo vsa druga načela RK. Z njim se RK bori proti trpljenju in smrti. Zahteva, da je treba ob vsaki priložnosti s človekom ravnati človeško. Rdeči križ je bil ustanovljen z namenom, da zavaruje človeka ter širi vzajemno sodelovanje, prijateljstvo in mir med vsemi narodi.

Nepristranost

Pomoč Rdečega križa se daje nepristrano po stopnji nujnosti – proporcionalnosti, glede na pomembnost posameznih potreb. Tako bo dal RK prednost skrbi za ženske in otroke, preprečevanju epidemij itd. Učinkovita pomoč zahteva razlikovanje glede na stopnjo nujnosti, ki jo predpostavlja veliko izkušenj Rdečega križa. Rdeči križ po tem načelu deluje brez favoriziranja ali odklanjanja kogar koli. Pri enaki nesreči – enaka pomoč. Ideja pomoči brez razlike glede na barvo kože, socialni položaj, izobrazbo, politično in versko pripadnost, je neločljivo povezana z Rdečim križem. To pa pomeni postaviti se na popolno objektivnost glede na dejstva izven katerega koli subjektivnega odnosa.

Nevtralnost

Da si mednarodni Rdeči križ zagotovi zaupanje vseh, se vzdržuje sodelovanja v sporih in razpravah politične, državne, plemenske, verske in ideološke narave. Rdeči križ ustreza univerzalnim potrebam vseh ljudi in deluje po načelih, ki so splošno priznana. Posledica je, da se kaže nevtralnost RK predvsem glede narodne in mednarodne politike. Ženevske konvencije varujejo bolnišnice in zdravstveno osebje celo na bojišču. To pa terja, da se osebje vzdrži vmešavanja v vojne operacije.

Neodvisnost

Rdeči križ opravlja dejavnost na osnovi pravil, statuta, zakona, ki so v skladu s principi mednarodnega Rdečega križa in pooblastili držav, v katerih delujejo. Vendar pa te vezi z državo ne smejo biti take narave, da bi nacionalnim društvom odvzeli njihovo neodvisnost, njihove principe, ki so potrebni za izvrševanje nalog po načelih Rdečega križa.

Prostovoljnost

Rdeči križ je organizacija za prostovoljno pomoč brez kakršnega koli koristoljubja. Združuje ljudi in ustanove z enim samim namenom: delovati v korist človeku, ki potrebuje pomoč.

Enotnost

V vsaki državi deluje lahko samo ena organizacija RK. Ta pa mora biti dostopna vsem, njena dejavnost mora biti razširjena po vsej državi.

Univerzalnost

Rdeči križ je univerzalna ustanova, v kateri imajo vsa društva enake pravice in dolžnosti, da si med seboj pomagajo. To je načelo, ki ustvarja solidarnost Rdečega križa za mednarodno pomoč. Po tem načelu so bile ženevske konvencije zamišljene kot multilateralne pogodbe, odprte za pristop vseh držav. Univerzalnost RK ni samo načelo, ampak realnost v preteklosti in tudi v sedanjosti.

Nobelove nagrade

Švedski industrialec Alfred Nobel (1833–1896) je v svoji oporoki z 27. 2. 1895 določil pravila in načela, po katerih naj se vsako leto podeljuje nagrada za mir: "Osebi ali osebam, ki so največ storile in največ pripomogle k bratstvu med narodi."

Mednarodno gibanje Rdečega križa in Rdečega polmeseca je poleg Nobelove nagrade, ki je bila podeljena Henriju Dunantu leta 1901 prejelo nagrado še trikrat: v letih 1917 in 1944 je bil dobitnik Mednarodni odbor Rdečega križa, leta 1963 pa skupaj MORK in Mednarodna federacija Rdečega križa in Rdečega polmeseca.

Predsedniki Mednarodnega odbora Rdečega križa:

Henri Dufour	1863–1864
Gustave Moynier	1864–1910
Hustave Ador	1910–1928
Max Huber	1928–1944
Carl Burckhardt	1944–1948
Paul Ruegger	1948–1955
Lepold Boissier	1955–1964
Samuel Gamard	1964–1969
Marcel Naville	1969–1973
Eric Martin	1973–1976
Alexandre Hay	1976–1987
Cornelio Sommarga	1987–2000
Jakob Kellenberger	2000–sedaj

Dokaz za mednarodno razsežnost Rdečega križa so tudi imena krajev, kjer so bile mednarodne konference od leta 1867 dalje: Pariz, Berlin, Ženeva, Karlsruhe, Rim, Dunaj, Petrograd, London, Washington, Haag, Bruselj, Tokio, Stockholm, Toronto, New Delhi, Carigrad, Teheran, Bukarešta, Manila, Kartagina.

Nekaj pomembnejših podatkov o delu Mednarodnega Rdečega križa

Napoleon je po bitki pri Maregnu pisal avstrijskemu cesarju: "Na bojišču sredi množice ranjencev, okoli katerih je 15.000 trupel, vas rotim, da poslušate glas humanosti." Seveda je bil Napoleon netilec vojn, bil pa je hkrati tudi nekakšen humanist, kar se sliši paradoksalno, a kot kaže je to tudi del bremena, ki teži človeštvo.

V začetku devetnajstega stoletja je kuga prizadela tudi Črno goro in takrat je Peter Petrović Njegoš poslal avstrijskemu guvernerju Dalmacije pismo s prošnjo za pomoč, v katerem piše: "Ne prosim vas za pomoč kot brat brata, ker brata nisva, ampak vas prosim kot človek človeka, ker smo dolžni v nesreči drug drugemu nuditi roko pomoči."

Po 1. svetovni vojni je bila ustanovljena liga društev RK, ki se je leta 1991 preimenovala v Mednarodno federacijo društev RK in Rdečega polmeseca. Federacija združuje vsa nacionalna društva, ki jih je danes 178, z nalogo pomagati v primeru velikih naravnih nesreč ali valov beguncev in razseljenih oseb.

Statut mednarodnega Rdečega križa je bil prvič sprejet leta 1928. Novi Statut mednarodnega gibanja Rdečega križa in Rdečega polmeseca pa velja od 8. novembra 1986.

Priznani simboli Rdečega križa

Na konferenci 1863 so se dogovorili, da bo razpoznavni znak za medicinsko službo, prostovoljna društva rdeči križ na beli podlagi. To je potrdila tudi I. ženevska konvencija, ki obvezuje države podpisnice, da s svojo zakonodajo urejajo uporabo znaka Rdečega križa, ki pomagajo tej službi pri oskrbi ranjenih in bolnih vojakov. Znak rdeči križ na beli podlagi je tudi vidni simbol nevtralnosti in zaščite.

Sedaj veliko število držav uporablja ta simbol. Nekatere uporabljajo rdeči polmesec, druge pa rdeči križ in rdeči polmesec; rdečega leva s soncem je uporabljal Iran, a ga je ukinil in se odločil za rdeči polmesec.

Z razvojem organizacije je prvotna ideja o pomoči ranjenim v vojnah prerasla v mnoge oblike vseh vrst humanitarnih dobrih del, ki segajo na številna področja, kot so pomoč ob naravnih in drugih nesrečah, prva pomoč, krvodajalstvo, socialna dejavnost, poizvedovalna služba, širjenje načel humanitarnega prava in človekovih vrednot. Znak rdečega križa na beli podlagi večplastno govori, kaj je njegov pomen. Vojak pilot ga opazi na strehi bolnišnice, krvodajalci vedo, kam so prišli, prostovoljci so ponosni na svojo zastavo, ljudje potrebni pomoči sanjajo o tem simbolu in mnogo primerjav bi še lahko našteval.

Tragični I. in II. svetovna vojna

Po ženevskih konvencijah, ki določajo poslanstvo in naloge Mednarodnega odbora Rdečega križa in tudi nacionalnih društev, je v prvi svetovni vojni Mednarodni odbor Rdečega križa posredoval v sporih kot edina vez med sprtimi državami. To potrjuje podatki, da je centralna agencija za vojne ujetnike iskala podatke o vojakihi, ki so jih pogrešali. Registriranih je bilo 5 milijonov pogrešanih in iskanih.

Druga svetovna vojna je zelo otežila delo Rdečega križa. Nacistični ukazi so poteptali vsa določila mednarodnega prava in šli tako daleč, da so prepovedali kakršno koli popuščanje in vsako milost nasproti sovražniku. Tako so bili nemški vojaki v brezupnem položaju, saj bi ob nasprotovanju ukazom postali nedostojni arijski rasi. Fašisti so streljali talce, množično so deportirali žene, otroke in starce, jih mučili in ubijali v koncentracijskih taboriščih; Mauthausen, Auschwitz, Buchenwald, Dachau in mnogih drugih.

V II. svetovni vojni sta po mojem mnenju, poleg vseh humanitarnih del naših ljudi, dva posebej odmevna primera:

- bolnica Franja je kot eklatanten prikaz, kaj je treba storiti za sočloveka in
- reševanje zavezniških pilotov, ki so se spustili s padali in nato iz Bele krajine odleteli v že varno Italijo.

Po prihodu Italijanov v Ljubljano do kapitulacije Italije je deloval RKS kot podružnica italijanskega RK. Po odhodu Italijanov je bil obnovljen predvojni RKS, ki je svoje delo osredotočil na reševanje zapornikov in internirancev ter pomoč prebivalstvu.

Domobranska policija in nemške okupatorske oblasti so 11. septembra 1944 aretirale vse odbornike RKS in delegate, ki so reševali zapornike ter internirance iz zaporov in taborišč v Italiji, ter jih poslale v nemška taborišča. V Dachau sta umrla tudi predsednik dr. Oton Fettich in prvi tajnik Jože Skalar.

Obnavljanje društev RK v novi Jugoslaviji

Na predlog načelnika vojne sanitete in z odločbo NKOS, ki jo je podpisal Josip Broz – Tito, so 13. 5. 1944 v Drvarju ustanovili RK nove Jugoslavije. Še tega leta je RKJ organiziral šolanje prostovoljnih bolničark, pošiljal sanitetni material na fronto, evakuiral otroke in skrbel za otroke padlih borcev.

Na pobudo Borisa Kidriča je pripravljalni odbor za skupščino RKS sklical ustanovno sejo. V vabilu so med drugim zapisali: "Sporočamo vam, da bo ustanovni sestanek v nedeljo, dne 18. junija 1944, ob 10. uri dopoldan v Gradcu v Beli krajini. Ohranite čas in kraj zborovanja konspirativno."

Leta 1948 so izbrali obletnico Dunantovega rojstva, 8. maj, za dan publicitete in podpore Rdečega križa idealom miru.

Prva svetovna konferenca RK o miru v Beogradu

Junija 1975 je bila v Beogradu prva svetovna konferenca RK o miru. 220 delegatov je v imenu 81 nacionalnih društev RK in Rdečega polmeseca ter sedem organizacij v formiranju poleg splošnih načel želelo opozoriti, da naj organizacija od splošnih deklaracij izdela načrt konkretnih nalog RK kot dejavnika miru na vseh področjih dejavnosti.

Mednarodno srečanje mladine Rdečega križa v Beogradu (1977)

Po prvi svetovni konferenci Rdečega križa o miru, ki jo je sklical Rdeči križ Jugoslavije skupno z Ligo društev RK, je bilo za nastanek svetovnega gibanja za mir odločilno tudi mednarodno srečanje mladine Rdečega križa.

Srečanje je bilo v Beogradu od 4. do 9. septembra 1977 na temo "Mladina in razvoj Rdečega križa – prispevek miru in napredku v svetu." Srečanja se je udeležilo več kot 100 predstavnikov mladine Rdečega križa iz 46 nacionalnih društev Rdečega križa in Rdečega polmeseca ter treh mednarodnih institucij RK. Prisotne so bile delegacije Lige društev RK, Mednarodnega komiteja RK in Instituta Henry Dunant.

Na Skupščini Rdečega križa Slovenije so bile 24. aprila 1987 podeljene prve plakete "Metulj miru 1986" vsem, ki so največ prispevali za uveljavitev ideje "1000 želja za mir". V letu 1987 je izšla v založbi RKS brošurica "Tisoče metuljev – izjemna dejanja humanosti," za katero je uvod napisal Jože Smole, predsednik republiške konference SZDL Slovenije. Med drugim je v njem zapisal tudi: "Tisoči metuljev so pred vami, dragi prijatelji, za po sebnost humanost, tudi kot plod naših skupnih prizadevanj, ki teže k aktivni podpori

vseh oblik resničnega mirovnega gibanja... Drobec v mozaiku naših skupnih prizadevanj na tem področju predstavlja tudi pričujoča brošura, ta žareča iskra upanja v naših srcih, ki je ni mogoče utrniti. Pridružite se nam, dragi prijatelji, v prizadevanjih za mir po vsem svetu, za sončni jutri nas vseh."

O Rdečem križu so rekli

"Preteklost nam je pokazala, da je RK nastal ob mednarodnem sodelovanju, zato je rastoča solidarnost in univerzalnost Rdečega križa upanje za človeštvo."

U Tant, generalni sekretar OZN

"Beseda DATI je tesno povezana z delom Rdečega križa. Pomeni, da mora vsak, kdor koli živi v ugodnejših življenjskih razmerah, čutiti dolžnost do tistih, ki jim je življenje manj naklonjeno in za katerih korist je nujno potrebno začeti s humanitarno akcijo. Tisti, ki imajo, niso dolžni le, da dajo nekaj od svojega imetja, temveč da dajo tudi del samega sebe, ko postanejo aktivni člani tega velikega svetovnega bratstva, ki se imenuje Rdeči križ."

Basil O. Connor,

bivši predsednik Lige društev RK

"Ideali miru in obsodbe vojne, ki jih je tudi Rdeči križ začel razvijati pred več kot sto leti, so postali odsev prizadevanj vseh naprednih sil sveta in imperativ časa, v katerem živimo."

Tito

"Ideja Rdečega križa se je rodila sredi strahot bojnega polja in prav kot odgovor na strašno mizerijo, ki jo povzroča vojna. Danes, ko se človeštvo bori za odpravo vojn in vsega, kar vojna povzroča, Rdeči križ ne lajša samo človeškega trpljenja in se ne bori samo proti boleznim, ampak igra prvenstveno vlogo v borbi za mir, za bratstvo med narodi in za medsebojno razumevanje, ne glede na vse razlike, ki delijo ljudi."

Dr. Jože Potrč,

humanist

Velike težave, ki jih poleg naravnih nesreč povečini ustvarjajo ljudje sami, so zahtevale takšno organizacijo, kot je Rdeči križ. Svoje ideale uresničuje skoraj po vsej zemeljski obli.

Razvoj organizacije Rdečega križa v Sloveniji

Prvi zametki organiziranega dela

Tudi v kronskih deželah Avstrijskega cesarstva so zgodaj pričele delovati organizacije RK. Ustanavljali so deželna in ženska pomočna društva. Tako so leta 1864 ženske ustanovile »Gospejno društvo v pomoč ranjenim in bolnim vojakom ter v podporo vojaškim bolnišnicam.« Leta 1879 so prevzele novo ime: »Žensko pomočno društvo za Kranjsko (Frauen Hilfsverein Für Krain). V letu 1902 se je to društvo združilo z Deželnim pomočnim društvom za Kranjsko (njegovi člani so bili samo moški). Novo društvo se je imenovalo: »Deželno in žensko pomočno društvo RK za Kranjsko.«

Ves čas delovanja društva so si prizadevali za ustanovitev podružnic. Prve so bile: Krško, Novo mesto, Kamnik in Bled. Razvoj društva je narekoval širjenje izven Ljubljane. Za enotnost organizacije pa je skrbelo Avstrijsko društvo RK, ki so ga ustanovili leta 1879 na Dunaju. Tedanjim družbenim razmeram primerno so bile vodilne osebnosti iz vrst patriatične družbe ljubljanskih žena. V tem času so bile najpomembnejše: Celestina Schiffer, Flora Rudesch, Ana pl. Kalina-Urbanow, Viljemina baronica Conrad-Eybesfeld in druge.

V zadnjih letih XIX. stoletja je društvo štelu okoli 700 članov in bilo organizirano v podružnicah: Postojna, Kočevje, Krško, Idrija, Ilirska Bistrica, Kranj, Logatec, Metlika, Mokronog, Vrhnika, Radovljica, Radeče, Novo mesto, Kamnik, Črnomelj, Vipava in Kostanjevica.

Temeljne naloge društva so bile: zbiranje, izdelovanje in razdeljevanje perila, posteljnine, obvez vseh vrst in okrepčil ter pridobivanje in vzgajanje ljudi za prostovoljno bolniško skrbstvo. Člani so bili redni, podporni in častni. Društvo je sredstva za humanitarne namene dobivalo s članarino in od dobrotnikov. Med največjimi rednimi dobrotniki je bila vseskozi Kranjska hranilnica. Pomoč so namenili tudi vojnim invalidom, vdovam in sirotam. Pomagali so prebivalcem črnomeljskega, krškega in kočevskega okraja pri odpravljanju težav po toči, poplavljenjem v Salzburgu, Kroparjem po požaru itd. Z internacionalno pomočjo so sodelovali med turško-grško vojno itd. V vodstvu ženskega pomočnega društva Rdečega križa za Kranjsko so bili tudi vojaški svetovalci, zastopniki Deželnega pomočnega društva Rdečega križa za Kranjsko in predstavniki centralne skupščine na Dunaju.

Deželno pomočno društvo RK za Kranjsko

V 70. letih XIX. stoletja so divjale vojne kar po vrsti:

- nemško-francoska (1870–1871)
- rusko-turška 1877
- okupacija Bosne in Hercegovine 1878

Tudi te vojne so zahtevale svoj surovi davek. Zahtevale so življenja in domov pošiljale ranjene, bolne in invalidne. Za njihovo namestitev, preskrbo s hrano in obleko ter zdravljenje je RK organiziral s pomočjo mnogih organizacij in posameznikov. Sodelovali so zdravniki, lekarnarji, vojaška uprava, gasilci, ljudska kuhinja in še mnogi drugi.

Zavedati so se začeli, da bo potrebnega več strokovnega znanja za uresničevanje plemenitih ciljev. Prevedli so Priročnik za prenašalce ranjencev, napisali brošuro RK in njegov namen za podeželane. Za medsebojno dopisovanje so zbrali prostovoljce, ki so znali slovenščino, nemščino, hrvaščino, češčino, romunščino, italijanščino in madžarščino. Enotno vodstvo Deželnega in ženskega pomočnega društva za Kranjsko je sestavljalo 12 moških in 12 žena. Predsednik je bil Ivan Murnik, predsednica pa Flora Rudesch. Imenovani so bili še delegati v zvezni zbor, vojaški svetovalci, računski cenzorji, člani razsodišča, referent za centralno obveščevalno pisarno in sekretar društva.

V arhivu je za prva leta XX. stoletja zapisano, da so pomagali l. 1903 Vačam pri Litiji (denarno za pomoč po toči) in litijski predilnici l. 1911 (terenska bolnišnica za zdravljenje bolnikov z osepnicami – kužna kožna bolezen z gnojnimi mehurčki na koži).

Pred začetkom I. svetovne vojne je Deželno in žensko pomočno društvo RK za Kranjsko poleg rezervnih bolnišnic v Ljubljani imelo še 17 oskrbovališč po vsej Kranjski: Hiralnica sv. Jožefa v Ljubljani, graščina Križ pri Kamniku, graščina Sp. Perovo pri Kamniku, graščina Čemšenik pri Kamniku, graščina Volčji Potok pri Kamniku, graščina Kruperk

pri Kamniku, Dolenjske Toplice, graščina Turjak pri Velikih Laščah, graščina Snežnik pri Logatcu, graščina Rakovnik na Dolenjskem, graščina Ruperčnik na Dolenjskem, graščina Dvor, graščina Jablje pri Trzinu, graščina Bled, Jubilejna ubožnica v Radečah pri Zidanem Mostu, graščina Ribnica in graščina Ortnek pri Ribnici. V Litiji je bila bolnišnica za rekonvalescente s 100 posteljami v prostorih sedanje Osnove šole Litija (1914-1916).

Leta 1916 je društvo imelo 1806 članov in še 7048 članov v podružnicah. Skupaj 1078 postelj za bolne in ranjene.

Slovenski RK v stari Jugoslaviji

Leta 1918 je bilo sicer konec I. svetovne vojne, ostale pa so strahotne posledice. Hudi revščini, lakoti in boleznim so se pridružile še elementarne nesreče. Ostala je množica invalidov, veliki problemi z vojnimi ujetniki, interniranci, ki jim je bilo potrebno omogočiti vrnitev v domovino, in množica drugih posledic vojne. Gospodarsko in socialno življenje je bilo treba prilagoditi težkim razmeram. Ob zamislih za razpustitev RK je predsednik ameriške organizacije RK pozval vse države, naj sodelujejo pri oblikovanju takšnega dobrodelnega udejstvovanja, ki bi RK krepila v medsebojno solidarnost narodov in držav. Prišlo je do sestanka komiteja petih zmagovitih držav, ki so v Parizu 5. maja 1919. leta ustanovile Prvo ligo društev RK. Do leta 1924 je pristopilo 51 državnih organizacij. Predsednik prvega slovenskega RK je bil Peter Grasselli, tajnik pa dr. Viljem Krejči. Slovenski RK se je vključil v Rdeči križ Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev; kasneje (leta 1925) pa v Rdeči križ Kraljevine Jugoslavije.

RK Slovenije si je v programu postavil cilj, da bo samostojno in v sodelovanju z državnimi oblastmi in dobrodelnimi ustanovami:

- sodeloval v boju zoper nalezljive bolezni,
- skrbel za izboljšanje ljudskega zdravja s poukom o higieni, negovanju otrok in bolnikov,
- prirejal sanitetne tečaje za vzgojo bolničarjev in strežnikov,
- dajal pomoč v primeru velikih elementarnih nesreč kot so poplave, potresi, lakota, epidemija ipd.,
- zbiral sredstva, ki so potrebna pri opravljanju humanitarnih nalog v miru in vojni,
- podpiral organizacijo podmladka RK.

Vsak član RK je dobival glasilo »Glasnik RK«. Letna članarina članov je bila 30 dinarjev, pomožnih članov pa 6 dinarjev. V letu 1930 je bilo 58 krajevnih odborov (med njimi tudi litijski). Skupaj je bilo 2865 rednih članov, 1130 pomožnih in 49 stalnih članov. Nabrano članarino so delili: 25 % oblastnemu odboru, 25 % glavnemu odboru v Beograd polovico pa so potrošili sami. Tudi v letu 1926/27 so v Litiji prejeli pomoč za odpravo škode po poplavi. Delili so še premog in moko za reveže. Pomagali so Češki in Poljski ob napadu

Hitlerjeve soldateske. Takrat je bilo že jasno, da bo prišlo do nove svetovne vojne. Zato se je na vojno RKS intenzivno pripravljaj že pred 6. aprilom 1941.

Prav podmladku RK so v tem času začeli namenjati vse večjo pozornost. Prva pobuda je prišla leta 1922 iz Pariza. Ta organizacija se je hitro širila in imela pred II. svetovno vojno 12 milijonov članov v 51 državah. Prvi predsednik banovinske sekcije podmladka je bil leta 1937 Kuno Hočevar, ravnatelj III. državne gimnazije, za njim pa Ivan Dolenc, ravnatelj državne učiteljske šole v Ljubljani. Z različnimi oblikami izobraževanja in dela so se mladi člani učili spoznavati vzvišene in plemenite cilje organizacije RK. Praznovali so dan podmladka RK, dan miru, materinski dan in teden RK. Imeli so časopisa »Glasnik podmladka RK« in »Dobro dete«.

Rdeči križ v samostojni Sloveniji

Organiziranost slovenskega RK kot neodvisne, nevladne, humanitarne organizacije nacionalnega pomena je opredeljena v zakonu o RK, ki ga je sprejel državni zbor Republike Slovenije na seji 26. 1. 1993 in je bil objavljen v Uradnem listu RS števil 7/1993 in v statutu. Naše nacionalno društvo deluje v skladu z ženevskimi konvencijami in dodatnima protokoloma ter sklepi mednarodnih konferenc RK in drugih predpisov v naši državi.

Slovenski RK je sestavni del mednarodnega gibanja Rdečega križa in Rdečega polmeseca, izvaja programe in naloge ter prilagaja svojo organiziranost pravilom in določilom statuta mednarodnega RK.

Pri izvajanju temeljnih nalog iz svojega humanitarnega poslanstva sodeluje z drugimi humanitarnimi, zdravstvenimi in socialnimi organizacijami, vladnimi in nevladnimi institucijami v Sloveniji in tujini.

Pri tem pa spoštuje temeljna načela gibanja Mednarodnega RK in se dosledno ravna po njih.

Slovenski RK s svojo organiziranostjo na državnih in lokalnih ravneh, s svojimi prostovoljci in strokovnjaki pomaga pri preprečevanju in lažšanju trpljenja ljudi, zaščiti življenja in zdravja, krepitvi gibanja za zdravo življenje, zagotavljanju spoštovanja človekovih pravic, še posebej med oboroženimi spopadi, ter skrbi za pomoč prizadetim ob naravnih in drugih nesrečah.

V ta namen skrbi za širjenje znanj in uresničevanja načel gibanja ter aktivira svojo široko mrežo članstva in organizacij v prizadevanjih za pomoč.

Struktura organiziranosti RKS je v 56 območnih združenjih RK, ki so ustanovljena na geografsko zaokroženih območjih in imajo poleg nacionalnega društva tudi status pravne

osebe. Pri uresničevanju javnih pooblastil, programov in prevzetih nalog se območna združenja RK opirajo na delovanje svojih sodelavcev ter na delo krajevnih organizacij, organiziranih jih je 1200, na dejavnosti krožkov po večini šol, ki jih je preko 360, ter na program in mrežo mladih članov, organiziranih na vseh območjih.

Zaradi boljšega delovanja, akcijske sposobnosti in hitrejšega ukrepanja pri izvajanju nalog pa območna združenja poleg krajevnih organizacij ustanavljajo tudi občinske in regijske odbore, kot svojo metodo dela.

RK Slovenije kot enotno nacionalno društvo ima za uspešno uresničevanje svojih programov ustanovljene svoje organe, in sicer je najvišji organ generalna skupščina, ta se sestaja praviloma vsakih pet let ter sprejema programske usmeritve, poročila o delu, uresničevanje programov, organiziranost, potrebne akte in opravlja volitve svojih organov ter funkcionarjev.

Med zasedanji generalne skupščine je najvišji organ glavni odbor. Za opravljanje operativnih in izvršilnih nalog ter tekočega izvajanja sprejetih sklepov skrbi izvršilni odbor, ki ga izvoli glavni odbor.

Generalna skupščina pa izvoli tudi nadzorni odbor in častno razsodišče.

Pomembni organi oziroma delovna telesa za uspešno uresničevanje programov so tudi odbori in komisije glavnega odbora. Med najpomembnejšimi je prav gotovo center za PP RKS, svet službe za poizvedovanje, nadalje komisija za socialna vprašanja, odbor za mlade člane in mladino, odbor za razvoj Debelega rtiča in odbor za krvodajalstvo.

Tako kot druga področja je tudi organizacijska struktura živ organizem, ki se zaradi učinkovitejšega delovanja prilagaja aktualnim in dolgoročnim potrebam.

Glede na družbene spremembe v Republiki Sloveniji ter na prilagajanje državnih in lokalnih struktur tem spremembam se tudi organizacija RK organizira in reorganizira tako, da je tudi njena organizacija primerljiva z drugimi institucijami predvsem zaradi preglednejšega dela in sodelovanja.

Slovenski RK bo pri izvajanju svojih programov in temeljnega humanitarnega poslanstva razvijal tudi različne oblike sodelovanja z vsemi organizacijami in institucijami, ki prav tako skrbijo za pomoč ljudem za lajšanje tegob, pri tem pa bo odločno vztrajal pri zagotavljanju možnosti za svoje delo na tistih področjih, ki so mu dodeljena kot javna pooblastila v zakonu in izhajajo iz ženevskih konvencij ter drugih mednarodnih predpisov. V tem je tudi bistvena razlika med RK in drugimi humanitarnimi organizacijami.

Predstavitev Litije

Litija s svojo okolico je po zgodovinskih virih staro naselje. Do sedaj znani podatki kažejo na litijskem območju znake živahne obljudenosti že v prazgodovinski dobi. Strokovnjaki omenjajo najdbe iz tega obdobja na Vačah, na Glinjeku, v Javorju, v Vintarjencu, na Zgornjem Logu pri Litiji in še drugod. Pomembne izkopanine ilustrirajo življenje takratnih staroselcev in dokazujejo pomen trgovine med severom in jugom v teh krajih.

Zgodovinarji ugotavljajo, da je kraj prvič omenjen v srednjem veku leta 1145, ko je Oglejski patriarh Peregrin podaril svojo kmetijo v Litiji stiškemu samostanu. Do zdaj znana imena kraja so: villa Litta, Lutija, Lutey, Littai in sedanja Litija. Po Valvasorjevem tolmačenju naj bi ime Litija izhajalo iz latinskega imena litus, kar pomeni obrežje.

Največji med rudniki je bil Sitarjevec, ki je med najstarejšimi v Zasavju. Sitarjevec vsebuje poleg svinčene rude še cink, baker in živo srebro. Največ podatkov je iz časa protireformacije, ko je bilo izgnanih mnogo rudarjev protestantov. Nov zagon je dobil rudnik Sitarjevec po letu 1850. Topilnica svinca, ki je začela delovati v Litiji, je bila v neposredni ekonomski zvezi z razvojem sitarjevškega rudnika. Rudnik je v posameznih obdobjih zaradi več razlogov doživel vzpone in padce. Leta 1951 so rudnik ponovno zaprli. Tako je še sedaj.

Brodarstvo po Savi je bilo močno razvito že v rimskih časih. To potrjujejo številni votivni kamni posvečeni bogu Savusu. Hrani jih Narodni muzej v Ljubljani. Plovba po Savi je imela velik pomen tudi v srednjem veku. Zato so več cerkva in cerkvic ob Savi poimenovale oziroma posvetile sv. Miklavžu, zaščitniku brodarjev, čolnarjev in ribičev. V litijski cerkvi, ki je bila sezidana že v 15. stoletju, je upodobljen sv. Nikolaj. Avtor tega dela, Ludvik Grilc, ga je slikal okrog leta 1880.

V največji meri so nekdanje litijske obrti povezane s potrebami takratnih prebivalcev. Poseben pečat pa je obrtem dala plovba po Savi. Podatek, da je v Litiji v letih po 1813 dnevno pristalo od 15 do 20 ladij, to dovolj zgovorno utemeljuje. V Litiji so tedaj delali sloveči tesarji in ladijski mojstri. Ladje so največ tesali v Litiji, gradili pa so jih tudi v Klečah, Lazah, Poljanah pri Kresnicah, v Krškem in še kje. V Litiji so ladje tudi popravljali, če so se na vožnji poškodovale, kar je bilo zelo pogosto. Ladjarji so tu lahko kupili tudi razno orodje in opremo za ladje.

Eno najpomembnejših sprememb je Litija doživela sredi 19. stoletja. Železna cesta ji je zagotovila drugačno delo in s tem tudi nov način življenja.

Od Zidanega mosta teče proga na levem bregu Save, šele na litijskem mostu Poganeč preide na desni breg. Prvotni načrt je bil zgraditi progo na vsem poteku na desni strani. Najbrž je bil eden od vzrokov v tem, da med graditvijo proge ne bi motili živahnega brodarjenja. Če bi tekla po desnem bregu, bi bila neuporabna vlačilna steza, po kateri so z volovsko in konjsko vprego vlekli natovorjene polne ladje proti toku. Verjetno je bilo za tako odločitev odločilno še to, da bi morala graditi železnica po vsej soteski dovozne ceste na postajah v Hrastniku, Trbovljah, Zagorju in Savi s precej dragimi mostovi. Podatke o tem, kako je Litija doživela prihod prvega vlaka, je težko dobiti. Zato naj pri tem pomaga podatek, da je prva lokomotiva prispela na ljubljanski kolodvor 18. avgusta 1849. Železnico so v Ljubljani slovesno odprli 16. septembra 1849. Sklepamo lahko, da je Litija obe vrsti pomembnih dogodkov doživela nekaj pred tem.

Litija posnetek iz zraka.

LIBIJA
POSNETEK IZ ZRAKA

Mesto Litija je bilo razdeljeno v dve krajevni skupnosti. Meja med njima je reka Sava. Ta ju tudi poimenuje v Krajevno skupnost Litija – levi breg in Krajevno skupnost Litija - desni breg. Sava je naravna meja med obema krajevnima skupnostima, kraj sedaj živi kot celota in predstavlja Mestno skupnost Litija. Litija leži na 240 m nadmorske višine. Najvišji hrib na levem bregu reke Save je Strešni vrh visok 523 m, na desnem bregu pa je to Veliki vrh 622 m nad morjem. Najvišji hrib v občini Litija je Preveški hrib z nadmorsko višini 873 m.

Število prebivalcev mesta Litije se povečuje. Večina je sicer domačinov, vendar pa je precej tudi novih oziroma priseljenih ljudi. Tudi ti vse bolj postajajo Litijani in delijo dobre in slabe strani življenja v mestu Litija.

Na levem bregu reke Save prebiva 2924 prebivalcev. V Zgornjem Logu jih prebiva 113. Tako v ožjem delu mesta na levem bregu Save živi 2811 ljudi.

Desni breg šteje 4008 prebivalcev. V Podšentjurju jih je 83, na Širmanskem Hribu 25 in na Velikem Vrhju pri Litiji 105. V ožjem delu mesta na desnem bregu je torej 3795 prebivalcev. Ožje področje mesta šteje (po podatkih popisa 31.3.1991) 6606 prebivalcev.

Razvoj dejavnosti organizacije Rdečega križa na območju občine Litija

Začetki delovanja

Iz pisnih virov je razvidno, da se vpliv organizacije Rdečega križa na tem območju pojavlja že v letu 1903, ko je toča prizadela prebivalce Vač pri Litiji; katerim je Deželno in žensko pomočno društvo za Kranjsko namenilo finančno pomoč.

Leta 1911 je društvo namenilo pomoč tudi litijski Predilnici, ko so se pojavile tam osepnice. Društvo je tja poslalo barako z oddeljenimi stenami in popolno bolniško opremo.

Ob izbruhu 1. svetovne vojne je prišel čas, ko je Deželno in žensko pomočno društvo RK za Kranjsko moralo prestati veliko preizkušnjo. Urediti je bilo treba prostovoljne darove prebivalcev, jih oddajati na pristojna mesta in zadovoljiti upravičenim zahtevam vojaških

sanitarnih zavodov. Društvo je imelo rezervne bolnišnice, bolnišnico za rekonvalescente in »maroderje«, posamezna ležišča v raznih bolnišnicah in naprave na železniških postajah. Ker to ni bilo dovolj, so za potrebe RK preuredili še druge prostore. V Litiji je bila organizirana bolnišnica RK za rekonvalescente s 100 posteljami. Bolnišnica je delovala v času od 1914 - 1916 leta, v objektu novo zgrajene osnovne šole (v kateri se pouk zaradi tega ni začel).

V tej bolnišnici so se zdravili borci s soške fronte, po narodnosti Madžari, Čehi, Slovaki, Romuni in drugi. Upravnica te bolnišnice je bila Terezija Svetec, v njej pa je bilo zaposleno potrebno zdravstveno in drugo osebje. Med temi je bila tudi Martina Štok iz Brega pri Litiji (mati znanega kapelnika Jožeta Dobravca), Ana Planinšek, ki je kasneje dolga leta opravljala babiško službo v Litiji in Pavla Mešek.

Ljubljanski oblastni odbor RK je veliko prizadevanja pokazal pri ustanavljanju svojih podružnic, tako imenovanih krajevnih odborov RK.

Dr. Premrov Ivan, Terezija Svetec (iz arhiva Vinka Damjana).

Izlet na Bogenšperk, pred 1. svet vojno (iz arhiva Vinka Damjana).

V začetku leta 1930 je imel oblastni odbor 58 krajevnih odborov RK z 2865 rednimi, 1130 pomožnimi in 49 stalnimi člani. Med temi odbori je bil tudi litijski krajevni odbor.

Poglavitna naloga krajevnih odborov je bila pridobivanje članstva. Kot primer resnične prizadevnosti Rdečega križa ob elementarnih nesrečah moramo omeniti podporo, ki jo je dal ljubljanski oblastni odbor RK prebivalcem tudi v Litiji, ko so jim poplave porušile domove, gospodarska poslopja ter uničile obdelovalno zemljo in nasade. Prizadetim je bila razdeljena denarna in materialna pomoč. Po sprejetju zakona o društvu RK Kraljevine Jugoslavije leta 1933 je prišlo do velikih organizacijskih sprememb. V Ljubljani je bil sedež Dravskega banovinskega odbora RK Kraljevine Jugoslavije,

Osebjje in rekovalescenci iz bolnišnice RK v l. 1914 (arhiv Sonja Planinšek in Jože Dobravec).

ki je ustanovil 23 krajevnih odborov. Med temi je bil tudi litijski. V letu 1938 je bilo 115 občinskih odborov in 170 občinskih poverjeništev.

Po II. svetovni vojni se je tudi na tem območju vse bolj izražala želja, da se obnovi delo organizacije RK in ustrezno organizira opravljanje prepotrebnih nalog. Dne 26. junija 1946 so se v takratnem Sokolskem domu (kasneje TVD Partizan v Litiji,

sedaj skladišče blagovnice Centromerkur) sestali Anton Čakš, Štefka Čakš, Fani Sluga, Viktor Vuk in še nekateri drugi (imena niso znana). Dogovorili so se, da obnovijo delo RK na tem območju in določili tudi osnovne naloge:

- nudenje pomoči območjem, kamor so se vračali izgnanci, zanje je RK zbiral oblačila, obutev in hrano, ki jo je zelo primanjkovalo;
- organiziranje zdravstveno prosvetnih predavanj (o nalezljivih boleznih, higieni,...);
- ustanavljanje šolskih mlečnih kuhinj in zbiranje materialnih sredstev za te kuhinje, v vseh 18 šolah so bile organizirane mlečne kuhinje. Mleko, jajca v prahu, moko in olje je RK dobil od mednarodne pomoči, druga živila pa je skupaj z vodstvi šol zbiral v litijski občini;
- zbiranje ter delitev materialne pomoči (oblačila, paketi...). V otroškem vrtcu je bil organiziran otroški sejem, iz izkupička so kupili kinoprojektor.

Dejavnosti so se nenehno širile. Skoraj v vseh večjih krajih, kjer je bila šola, je RK organiziral tečaje kuhanja, pletenja in šivanja. Ob zaključku tečaja pa so pripravili razstavo svojih izdelkov.

Organizacija RK na tem prostoru je bila v letu 1946 pobudnik za začetek delovanja reševalne postaje. Prevozi so bili namenjeni za bolnike znotraj tega območja in do bolnišnic izven Litije. Prevoz se je opravljal z gasilskim vozilom, prostovoljno pa ga je opravljal Franc Simončič iz Litije, ki mu je pomagal Nace Tičar. Iz

Osebjje v bolnišnici RK v Litiji, leta 1914 - 1916, Mežek Pavla 2. v prvi vrsti in Terezija Svetec 4. v prvi vrsti od leve, Ana Planinšek 1. v drugi vrsti od leve in Martina Štok (poročena Dobravec) 5. v drugi vrsti (iz arhiva Jožeta Dobravca).

tega se je kasneje razvila reševalna postaja v okviru Zdravstvenega doma Litija.

Leta 1952 je bila organizacija RK v Litiji pobudnik in organizator zbiranja finančnih sredstev za izgradnjo prvega ZD v Litiji (sedanja poslovna stavba Predilnice Litija). V ta namen je bila organizirana tombola na prostoru bivše topilnice (v Šmelcu, kjer je sedaj gasilski dom). Vsa zbrana sredstva so bila namenjena izključno za ne storitve prebivalcem tega območja.

Pri izvajanju te naloge so med drugimi aktivno sodelovali Anton Rappl in zakonca Drčar.

Organizacija RK pa je aktivno sodelovala tudi pri gradnji vaških vodovodov: v Gradiških Lazah, Gradišču pri Litiji, na Vačah in v Kostrevnici v obliki finančnih sredstev in materiala (cevi), ki jih je uspela pridobiti od Okrajnega odbora RK Ljubljana, – odbora za male asanacije.

Zelo dobro je bilo sodelovanje s kmetijskimi združenji, s katerimi je organizacija sodelovala pri organiziranju hranilno kreditne službe ter organizaciji številnih predavanj in tečajev za kmečke žene in dekleta (kuharski tečaji in drugo).

Tečaj kuhanja (arhiv Minka Strlekar).

Prihajali so novi člani in tudi delovanje RK se je posodabljal. Interes ljudi za aktivno sodelovanje pri izvajanju nalog pa je bil vse večji.

Organiziranost OZRK Litija

Zakonska podlaga

Območno združenje RK Litija je neodvisno, nevladno, humanitarno združenje, ki deluje na območju občine Litija. Ko bo na tem območju 1. 1. 2003 pričela delovati občina Šmartno pri Litiji, bo to združenje povezovalo delovanje RK tudi na tem območju.

Metode in cilje svojega dela podreja ženevskim konvencijam, sklepom mednarodnih konferenc RK, zakonu o RK Slovenije, zakonu o društvih in statutu RK Slovenije ter statutu območnega združenja RK Litija, z dne 24.10. 1997. V statutu so zapisana naslednja področja:

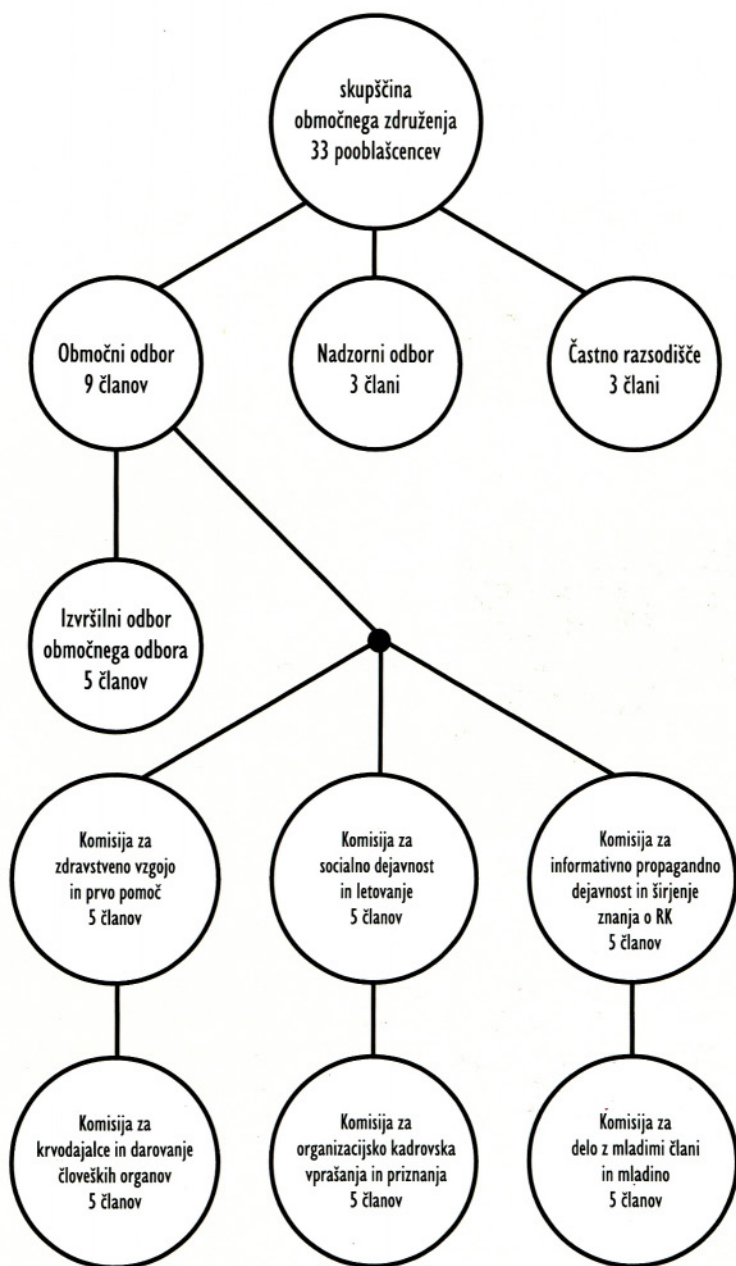
- splošne določbe,
- cilji in naloge območnega združenja,
- članstvo združenja,
- organiziranost združenja,
- materialno in finančno poslovanje,
- organizacija strokovne službe,
- prehodne in končne določbe.

Območno združenje RK Litija deluje po temeljnih načelih, ki so: humanost, nepristranost, nevtralnost, neodvisnost, prostovoljnost, enotnost in univerzalnost. Ta pomembna načela so podrobneje razčlenjena v statutu in drugih aktih in jih morajo upoštevati organi, člani in zaposleni v RK. Naloge so v statutu podrobno opredeljene; poleg tega so navedene tudi pridobitne dejavnosti in javna pooblastila, kar vse je osnova za usmeritev v konkretno delo članov in organizacije. Statut predvideva naslednje vrste članov: aktivni, častni, mladi in donatorji.

Navedene so pravice in dolžnosti članov ter podrobno določena organiziranost od krajevne

organizacije, skupščine, nadzornega odbora, častnega razsodišča, območnega odbora, izvršnega odbora in stalnih ter občasnih komisij.

Shematski prikaz organiziranosti

Krajevne organizacije Rdečega križa

Breg pri Litiji

Deluje na območju naselij: Breg pri Litiji, Tenetiše in Zagorica v Krajevni skupnosti Jablaniška dolina.

Predsednica krajevne organizacije je Vera VIDEČ

Dole pri Litiji

Deluje na območju naselij: Berinjek, Bistrica, Čeplje, Dobovica, Dole, Gornje Jelenje, Hude Ravne, Jelenska Reber, Kal, Magolnik, Mala Goba, Ljubež, Prevale, Preženjske Njive, Radgonca, Selce, Slavina, Sopota, Spodnje Jelenje, Suhadole, Zagozd, Zavrh in Velika Goba v Krajevni skupnosti Dole pri Litiji

Predsednik krajevne organizacije je Jernej KOTAR.

Gabrovka

Deluje na območju naselij: Moravče, Gabrovka, Klanec, Hohovica, Podpeč, Tihaboj, Lukovec, Pečice, Brglez, Brezovo, Moravska Gora, Vodice, Gobnik, Nova gora, Javorje, Kamni Vrh, Laze, Gabrska gora, Okrog, Čateška Gora, Kržišče, Tlaka, Gornje Ravne, Brezje in Kumpolje v Krajevni skupnosti Gabrovka.

Predsednik krajevne organizacije je Franci KOTAR.

Gradišče pri Dolah

Deluje na območju naselij: Javorje, Strmec, Gradišče, Prelesje, Dobje in Ježevce v Krajevni skupnosti Dole pri Litiji.

Predsednik krajevnice organizacije je Vladimir OBLAK.

Gradišče pri Dolah.

Hotič

Deluje na območju naselij: Spodnji Hotič, Bitiče, Zgornji Hotič, Konj, Jesenje in Zapodje v Krajevni skupnosti Hotič.

Predsednica krajevnice organizacije je Štefka OKOREN.

Hotič.

Javorje pri Bogenšperku

Deluje na območju naselij: Javorje, Leskovca in Vrata v Krajevni skupnosti Javorje
Predsednica krajevnice organizacije je Martina KAMNENOVIČ.

Javorje pri Bogenšperku.

Jablaniška dolina.

Jablaniška dolina

Deluje na območju naselij: Gradiške Laze, Gradišče, Spodnja Jablanica, Zgornja Jablanica, Jablaniški Potok, Selšek, Cerovica, Jablaniške Laze in Bukovica v Krajevni skupnosti Jablaniška dolina. Predsednica krajevne organizacije je Marija GRABNAR.

Jevnica.

Jevnica

Deluje na območju naselij: Kresniške Poljane, Golišče, Jevnica in Zgornja Jevnica v Krajevni skupnosti Jevnica. Predsednica krajevne organizacije je Nada BREČKO.

Konjšica.

Konjšica

Deluje na območju naselij: Konjšica in Ravne v Krajevni skupnosti Konjšica. Predsednica krajevne organizacije je Vida BORIŠEK.

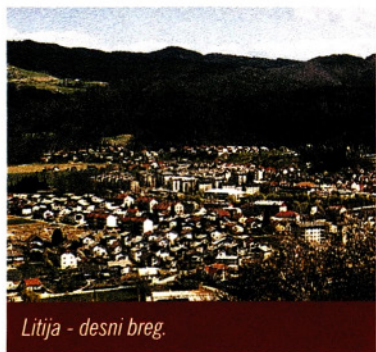
Kresnice

Deluje na območju naselij: Kresnice in Kresniški vrh v Krajevni skupnosti Kresnice.
Predsednica krajevne organizacije je
Ivanka BRUNČEK.

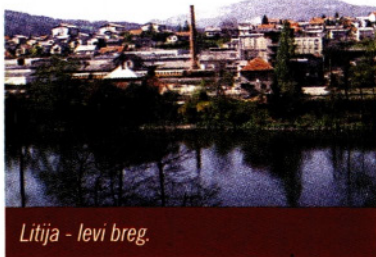
Litija – desni breg

Deluje na območju naselij: Trg svobode, Podkraj, Podšentjur, Veliki vrh, Širmanski hrib, Valvazorjev trg, Jerebova ulica, Rudarska cesta, Pokopališka pot, Vrvarska ulica, Ulica Milana Boriška, Ulica Mire Pregljeve, Levstikova ulica, Frtica, Savska ulica, Zasavska cesta, Brodarska ulica, Cesta Dolenjskega odreda, Cesta komandanta Staneta, Ulica Luke Svetca, Ulica solidarnosti, Maistrova ulica, Šmarska cesta, Sitarjevška cesta, Partizanska pot, Ulica bratov Poglajen, Grbinska cesta in
Ježa v Mestni skupnosti Litiji.
Predsednica krajevne organizacije je
Martina PLAZNIK.

Litija – levi breg

Deluje na območju naselij: Trg na Stavbah, Ponomiška cesta, Bobek, Parmova ulica, Cankarjeva cesta, Ljubljanska cesta, Kidričeva cesta, Zgornji Log, Graška cesta, Topilniška ulica, Predilniška ulica, Cesta Zasavskega bataljona, Na Dobravi, Vegova ulica, Gubčeva ulica, Badjurova ulica, Loška cesta, Prečna ulica, Prisojna ulica, Cesta Dušana Kvedra, Prvomajska ulica, Grumova ulica, Bevkova ulica, Marokova pot, Ulica 25. maja, Na gričku in Praprošče v Mestni skupnosti Litiji.
Predsednica krajevne organizacije je
Joža GOMBAČ.

Polšnik.

Polšnik

Deluje na območju naselij: Polšnik, Šumnik, Renke, Tepe, Stranski vrh, Preveg, Borovak, Velika Preska, Zglavnica, Mamolj, Prelesje in Dolgo brdo v Krajevni skupnosti Polšnik.

Predsednica krajevne organizacije je Olga REPOVŽ.

Primskovo.

Primskovo

Deluje na območju naselij: Razbore, Ježni Vrh, Mulhe, Obla Gorica, Vinji vrh, Višji grm, Ježce, Stara gora, Mišji dol, Mihelca, Gradišče, Primskovo, Poljane, Sevno, Gornji vrh, Doljni vrh, Kamni vrh in Zagrič v Krajevni skupnosti Primskovo.

Predsednica krajevne organizacije je Marinka VIDGAJ.

Ribče.

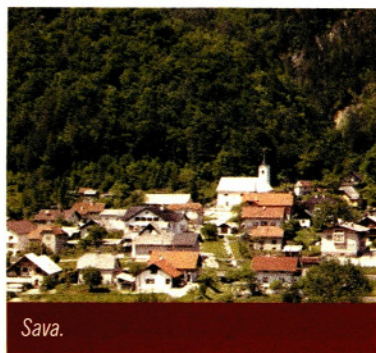
Ribče

Deluje na območju naselij: Ribče in Vernek v Krajevni skupnosti Ribče.

Predsednica krajevne organizacije je Angelca KOVIČ.

Sava

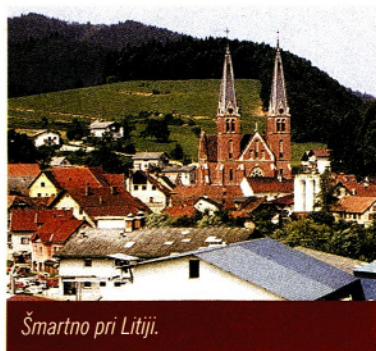
Deluje na območju naselij: Ponoviče, Sava, Leše
in Spodnji Log v Krajevni skupnosti Sava pri Litiji
in Krajevni skupnosti Spodnji Log.
Predsednica krajevne organizacije je
Anica TORI.

Sava.

Šmartno pri Litiji

Deluje na območju naselij: Pungrt, Cerkovnik,
Valvazorjeva ulica, Na Roje, Usnjarska ulica, Gru-
mova ulica, Slatna, Mala Kostrevnica, Staretov
trg, Tomazinova ulica, Mahovna, Za povrtmi, Lev-
stikova ulica, Ustje, Litijska cesta, Prečna ulica,
Bartlova ulica, Jeze, Grmaška cesta, Zavrstnik,
Miška, Črni potok, Vintarjevec, Podroje in Rihar-
jevec v Krajevni skupnosti Šmartno pri Litiji in
Krajevni skupnosti Vintarjevec.
Predsednica krajevne organizacije je
Vida KRANJC.

Šmartno pri Litiji.

Štangarske Poljane

Deluje na območju naselij: Volčja Jama, Ščit, Dra-
govšek, Štangarske Poljane, Jastrebnik in Gozd-
Reka v Krajevni skupnosti Štangarske Poljane.
Predsednik krajevne organizacije je
Milan SLAPNIČAR.

Štangarske Poljane.

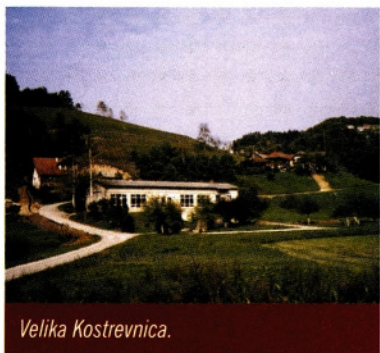

Vače.

Vače

Deluje na območju naselij: Vače, Klenik, Vovše, Slivna, Kanderše, Mala sela, Tolsti Vrh, Boltija, Ržišče, Cirkuš, Potok, Laze, Podbukovje, Široka Set v Krajevni skupnosti Vače.

Predsednica krajevnice organizacije je Helena HIRŠELJ.

Velika Kostreznica.

Velika Kostreznica

Deluje na območju naselij: Mala Kostreznica, Velika Kostreznica, Dvor, Bogenšperk, Jelša, Liberga, Preska nad Kostreznico, Lupinica in Rrazbore v Krajevni skupnosti Velika Kostreznica.

Predsednica krajevnice organizacije je Marija POGLAJEN.

Velika Štanga.

Velika Štanga

Deluje na območju naselij: Velika Štanga, Račica, Koške Poljane, Mala Štanga v Krajevni skupnosti Velika Štanga.

Predsednik krajevnice organizacije je Janez SKUBIC.

Krožki Rdečega križa

Delujejo na vseh matičnih in podružničnih osnovnih šolah na območju občine Litija ter v Gimnaziji Litija.

Aktivi Rdečega križa

So ustanovljeni v 7 gospodarskih družbah, podjetjih in zavodih.

Področja dejavnosti

Izkušnje iz preteklih let, ki so bile pridobljene pri opravljanju nalog na posameznem področju in ocena stanja pogojev dela in življenja so bile osnova za načrtovanje naših aktivnosti.

Socialna dejavnost

Naloge na področju socialne dejavnosti so med najpomembnejšimi. Na tem področju se izvajajo številne oblike neposrednega nudenja konkretne pomoči posameznikom in družinam, ki so se zaradi objektivnih ali subjektivnih razlogov znašle v socialnih in materialnih stiskah. Tudi v samostojni Sloveniji je opravljanje teh nalog nujno zaradi družbenih in ekonomskih sprememb, katerih posledica je vse večja brezposelnost.

V okviru KORK so organizirane postaje RK preko katerih se izvajajo konkretne aktivnosti povezane z nudenjem pomoči posameznikom in družinam v neposrednem okolju.

Organizirano poteka zbiranje in razdeljevanje materialnih dobrin (obleke, obutve, posteljnine, prehrabnenih artiklov in higiensko tehničnih pripomočkov).

Srečanje starejših oseb v mestu Litija, l. 1979.

Potrebe po tej obliki pomoči so vedno večje od možnosti.

Št.:	Čas – mesec dodeljene pomoči	Podatki o prejemniku			Vrsta pomoči					
		Družina		Štev. posame- znikov	Štev. rehramb- enih paketov	Štev. higiensko – tehničnih pomočkov	Oblačila (v kg)	Obutev (pari)	Poste- ljnina	Jogiji, odeja in drugo
			Štev. ružinskih članov							
1.	JANUAR	9	41	7	18	18	15	8	1	2
2.	FEBRUAR	11	27	4	21	21	9	5	2	3
3.	MAREC	5	20	5	0	0	19	6	5	0
4.	APRIL	91	388	62	232	238	8	1	15	0
5.	MAJ	28	162	10	59	59	11	7	9	0
6.	JUNIJ	3	14	4	2	2	4	1	0	0
7.	JULIJ	2	9	1	1	1	2	0	1	1
8.	AVGUST	6	25	6	3	3	8	2	6	6
9.	SEPTEMBER	31	121	8	43	43	0	0	0	27
10.	OKTOBER	4	24	5	3	3	5	2	6	1
11.	NOVEMBER	13	34	8	4	2	13	4	3	1
12.	DECEMBER	146	712	123	370	376	7	3	17	0
	SKUPAJ	349	1577	243	756	766	101	39	65	41

Preglednica razdeljene material-
ne pomoči socialno ogroženim
družinam in posameznikom v I.
2001 iz skladišča Območnega
združenja RK Litija.

Na območju KORK se izvaja so-
sedska pomoč, katere namen je
pomagati starejšim, osamljenim
in bolanim pri gospodinskih
opravih, vzdrževanju higiene ter
opravljanju drugih osebnih zadev
(ohranjanju socialnih stikov- dru-
ženje in drugo).

Starejši občani pa so izredno ve-
seli obiska prostovoljcev RK, na
domu in v domovih za ostarele
v primeru življenjskih jubilejev,

Na prireditvah RK, ki jih je bilo vedno veliko, je poleg ostalih pogosto nastopala vokalno-instrumentalna skupina Volkovi, v kateri so sodelovali Marko Kolšek, Vojko in Rajko Muljavec ter Franci Törner. Na sliki se jim je v nekdanji Valvazorjevi sobi restavracije Pošta v Litiji pridružil sedanji predsednik Karlo Lemut (foto: Tone Štrus).

Enodnevni izlet za invalide in starejše osebe, I. 1981, Podčetrtek.

bolezni ali invalidnosti. V letu
2001 je bilo 1310 obiskov pri
starejših.

Vse krajevne organizacije pa
najmanj 1x letno povabijo svoje
starejše občane na srečanje, ki
ga popestrijo s kulturnim progra-
mom in skromno pogostitvijo. V
letu 2001 je bilo 26 srečanj, ki
se jih je udeležilo 2253 povab-
ljenih oziroma kar za 33% več
kot preteklo leto.

Posebno pozornost pa organizacija namenja tudi invalidnim osebam (mladim z motnjami v telesnem in duševnem razvoju) pri nabavi potrebnih ortopedskih pripomočkov in premagovanju vsakodnevnih težav.

Tudi družinam s 5 in več otroki, je nudena materialna pomoč, omogočeno brezplačno letovanje za otroke, nabava šolskih potrebščin in drugo.

Srečanje starejših oseb na Primskovem, I. 2002 (udeleženci spremljajo kulturni program).

Niso osamljeni primeri, ko je organizacija RK posamezni družini, oziroma posamezniku pomagala pri urejanju znosnejših stanovanjskih pogojev, nabavi bele tehnike, pohištva in drugih prepotrebnih materialnih dobrin.

Šofer kombija Lesne industrije Litija je pripeljal družini Vavtar na Primskovem pralni stroj, darilo RK, I. 1978.

Pri izvedbi takih in podobnih nalog sodelujejo tudi gospodarske družbe, podjetja in posamezniki kot donatorji ali sponzorji.

Socialne stiske ljudi so zelo različne. Včasih so pogojene tudi z nesrečami in vojno (na tleh bivše Jugoslavije).

Tudi ta ni obšla organizacijo RK na tem območju, saj se je zateklo k sorodnikom, znancem

in prijateljem večje število ljudi, predvsem žensk in otrok (iz Hrvaške 168 oseb, iz Bosne in Hercegovine pa 491 oseb, veliko število pa se jih je na to območje zateklo tudi iz Kosova). Skrb za prehrabene dobrine, oblačila in obutev za te ljudi je bila prioriteta naloga. Prišli so skoraj brez vsega, nekateri so ostali tudi več let. Za šoloobvezne otroke je bil organiziran tudi pouk v materinem jeziku.

Pomoč Merkurja d.d. Kranj pri nabavi pralnega srtoja za družino v Gabrovki, I. 2002.

Brezdomci in Romi so deležni enake pomoči kot drugi. Res pa je, da teh primerov na tem območju ni veliko.

Krvodajalstvo

Začetki krvodajalstva v organizaciji RKS segajo v leto 1953. Kot vsak začetek je bil tudi ta težak. Prostovoljci RK so prepričevali ljudi v KO RK in delovnih kolektivih, naj se vpišejo med prostovoljne krvodajalce. Pomisleke da dajanje krvi boli, da škoduje zdravju, da se podarjena kri izvaža, so prostovoljci premagovali z lastnim zgledom in s pomočjo strokovnih odgovorov zdravstvenega osebja ter številnimi predavanji na to temo.

Krvodajalske akcije so bile v Litiji vedno uspešne, zaradi prostorskih stisk v starem zdravstvenem domu, je odvzem krvi nekaj let potekal v prostorih litijske šole. Za nemoten potek krvodajalske akcije je vrsto let skrbela aktivistka Fani Sluga iz Litije.

Število krvodajalcev na območju občine se je nenehno večalo. Podatki iz prvih let žal niso ohranjeni, imamo pa pregled od 1982 leta dalje. Pri številu krvodajalcev je mogoče opaziti rahla nihanja po letu 1990, na kar so vplivale družbene in ekonomske spremembe.

Preglednica o darovanju krvi na krvodajalskih akcijah v Litiji v obdobju od 1982 do 2002 leta

Leto	Skupno št. darovalcev krvi	Od tega je kri darovalo prvič
1982	1236	64
1983	1312	39
1984	1413	47
1985	1199	56
1986	1115	42
1987	1183	65
1988	1103	79
1989	1075	72
1990	1156	61
1991	1136	68
1992	974	59
1993	964	71
1994	788	56
1995	1006	48
1996	879	61
1997	967	83
1998	820	70
1999	825	65
2000	936	52
2001	974	85
2002	987	78

S prizadevanji za ohranitev prostega delovnega dne, zagotavljanju malice, podeljevanju priznanj na srečanjih, je uspelo litijskemu RK, da je bil vedno blizu vrha odvzemov krvi po kriteriju števila prebivalcev.

Vsako leto je organizirano občinsko srečanje krvodajalcev, ki je vedno dobro obiskano. Slika prikazuje srečanje iz l. 1989 v Kulturnem domu Šmartno.

Dne 19. marca 1980 leta, se je krvodajalske akcije v Litiji, ki je potekala v prostorih Osnovne šole Litija udeležilo 528 krvodajalcev, kar je še do sedaj največ v enem dnevu.

Med dolgoletnimi darovalci krvi je tudi darovalka, ki je darovala kri 244 (pretežno za krvno plazmo) in darovalec, ki je kri daroval 115 krat.

V zadnjih letih se je število krvodajalcev ustalilo. Vsako leto sta na tem območju organizirani po 2 dvodnevni redni krvodajalski

akciji (praviloma v marcu in oktobru). Poleg tega pa so bile ob pomanjkanju krvi (določene skupine), na pobudo Zavoda RS za transfuzijo krvi Ljubljana organizirane in uspešno izvedene izredne krvodajalske akcije. Tudi te so bile vedno dobro obiskane.

V letu 2002 je kri darovalo 987 občanov od tega kar 7,9 % prvič, kar potrjuje visoko zavest ljudi.

Ob dnevu krvodajalcev – 4.junij pa OZ RK Litija organizira ustrezne aktivnosti - sprejeme in drugo.

Preventivna in zdravstveno vzgojna dejavnost

Na tem področju se izvajajo preventivna merjenja krvnega tlaka (to poteka že več kot 11 let). Od meseca novembra 2001 pa je organizacija RK Litija ob pomoči Zavoda.za zdravstveno zavarovanje Slovenije začela tudi z merjenjem maščob v krvi.

Predavanje o zdravi prehrani, na območju KORK Jablaniška dolina, leto 2002.

Preglednica iz poročila za leto 2001

Zap. štev.:	Območje krajevne organizacije rdečega križa	Čas v katerem se izvaja	Udeležba v letih			
			2000		2001	
			Merjenje		Merjenje	
			Krvnega tlaka	Masčob v krvi	Krvnega tlaka	Masčob v krvi
1.	BREG		0		0	0
2.	DOLE	3. nedelja v mesecu (10.45. – 11.45. ure)	139		121	14
3.	GABROVKA		0		0	0
4.	GRADIŠČE	3. nedelja v mesecu (8.30. – 9.30. ure)	0		82	0
5.	HOTIC		0		0	0
6.	JABLANICA		0		0	0
7.	JAVORJE	1. četrtek v mesecu (9.00. – 10.00. ure)	95		110	11
8.	JEVNICA	2. četrtek v mesecu (16.00 – 17.00. ure)	133		185	25
9.	KONJŠICA		0		29	0
10.	KRESNICE	2. četrtek v mesecu (14.45 – 15.45. ure)	116		166	10
11.	LITIJA D/B	1. in 3. ponedeljek v mesecu (8.–11. ure)	444		540	34
12.	LITIJA L/B	1. in 3. ponedeljek v mesecu (8.–11. ure)	351		359	22
13.	POLŠNIK	3. nedelja v mesecu (9.30. – 10.30. ure)	129		155	23
14.	PRIMSKOVO	1. nedelja v mesecu (11.00. – 12.00. ure)	124		182	8
15.	RIBCE	4. četrtek v mesecu (16.00. – 17.00. ure)	0		31	8
16.	SAVA		0		0	0
17.	ŠMARTNO	3. četrtek v mesecu (16.00. – 17.00. ure)	61		119	26
18.	ST. POLJANE		0		0	0
19.	VACE	1. nedelja v mesecu (9.00. – 10.00. ure)	0		31	0
20.	VEL. KOSTREVNICA	1. četrtek v mesecu (13.30. – 14.30. ure)	160		177	21
21.	VEL. STANGA	2. nedelja v mesecu (9.00. – 10.00.)	155		224	22
SKUPAJ			1907		2511	224

Te preventivne aktivnosti kot je razvidno se izvajajo na terenu 1x mesečno, v mestu Litija 2x glede na število. V letu 2002 pa se je ta dejavnost razširila tudi na območji KORK Konjšica in Breg pri Litiji.

Že takoj po II.svetovni vojni so se v okviru organizacije RK začela izvajati zdravstvena predavanja na terenu in po šolah. Namen le-teh je povečati osveščenost; za lastno zdravje,

Tečaj nege bolnika, l. 1980.

Okrogla miza ob svetovnem dnevu zdravja v l. 2000, obisk dr. Voljča. Tema je bila »etika krvi«.

za osebno in kolektivno higieno, nego bolnikov na domu, varstvo pred nalezljivimi boleznimi in varstvo pred odvisnostmi (alkohol, kajenje, droga). V zadnjem obdobju se ustrezne aktivnosti izvajajo tudi ob svetovnem dnevu nekajenja, ob svetovnem dnevu AIDSa in ob svetovnem dnevu zdravja. Vsemu temu pa ljudje radi sledijo in si tako pridobivajo nova znanja in spoznanja, kako si ohraniti zdravje in utrditi kvaliteto življenja.

Motiviranje prebivalstva za darovanje organov

V letu 2001 se je zanimanje prebivalstva za darovanje organov nekoliko povečalo v primerjavi s preteklimi leti. K temu je veliko pripomoglo tudi večje zanimanje medijev za to področje in polemike o spreminjanju zakonodaje. Organizacija RK se je odzvala na vsa vprašanja medijev, ki so o njeni vlogi kot motiviranju prebivalstva za darovanje organov po smrti in izdajalcu kartice »darovalec« poročali korektno. Tudi na našem območju je potrebno poudariti, da aktivnosti za darovanje organov potekajo ves čas, še posebej pa na krvodajalskih akcijah in tečajih prve pomoči, kjer so vedno na razpolago kartice »darovalec«. Občasno pa se v ta namen opravi tudi ustrezno predavanje na to temo.

Okrogla miza ob svetovnem dnevu zdravja v l. 2001, gostja dr. Metka Macarol Hiti.

Letovanje otrok

RK v Litiji se je vseskozi vključeval v organizirano letovanje predšolskih in šoloobveznih otrok, še posebej otrok z zdravstveno indikacijo. V ta namen je sodeloval s šolami, samoupravnimi interesnimi skupnostmi in zdravstveno službo, ter zato namenjal ustrezna finančna sredstva. S spremembo sistema je bilo prekinjeno organizirano letovanje otrok iz območja občine Litija.

Letovanja litjskih otrok v Mladinskem zdravilišču in letovališču na Debelem rtiču, l. 1999.

staršev določa na osnovi materialnega položaja družine, še posebne ugodnosti pa veljajo za otroke z zdravstvenimi težavami in iz najbolj socialno ogroženih družin.

Preglednica letovanja otrok v letu 2001 v okviru Območnega združenja Rdečega križa Litija.

Št.:	Leto rojstva	Letovalci		Skupaj	Delež v %	Udeleženci so iz območja matične OS					op.
		Savudrija	Debeli rtič			Gabrovka	Gradec	Litija	Šmartno	Vrtec	
1.	1984	0	1	1		0	0	1	0	0	
2.	1985	0	4	4		0	1	3	0	0	
3.	1986	2	4	6		0	0	3	3	0	
4.	1987	4	8	12		6	1	4	1	0	
5.	1988	3	17	20		1	2	9	8	0	
6.	1989	2	7	9		1	2	3	3	0	
7.	1990	4	13	17		2	7	7	1	0	
8.	1991	2	15	17		0	9	7	1	0	
9.	1992	3	6	9		0	4	3	2	0	
10.	1993	2	20	22		2	3	9	8	0	
11.	1994	0	13	13		1	7	1	4	0	
12.	1995	2	12	14		2	2	1	1	8	
13.	1996	1	5	6		0	0	0	0	6	
14.	1997	2	2	4		0	0	0	0	4	
SKUPAJ		27	127	154		15	38	51	32	18	

Obisk potapljačev iz Litije v času letovanja v l. 2000 na Debelem rtiču.

Leta 1995 je Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije objavil razpis za podelitev koncesij nosilcem letovanja otrok z zdravstvenimi težavami. OZRK Litija je ob podpori Občinskega sveta občine Litija bilo uspešno na tem razpisu in leta 1995 tudi prevzelo organizacijo letovanja predšolskih in šoloobveznih otrok iz območja Občine Litija. Interes za letovanje z organizacijo RK je iz leta v leto večji, saj se prispevek

Letovanje je bilo organizirano v Mladinskem zdravilišču in letovališču RKS Debeli rtič pri Ankaranu, v Počitniškem domu v Savudriji in v letu 2002 tudi v počitniškem domu OZRK Maribor v Punatu na otoku Krku. Večina otrok letuje v času poletnih in jesenskih šolskih počitnic, manjšemu številu pa je letovanje omogočeno tudi v času zimskih in majskih počitnic.

V času letovanja so organizirane številne aktivnosti, ki so namenjene pridobivanju novih znanj (npr. učenju plavanja) in krepitvi zdravja.

Letovanje starostnikov

Z namenom, da bi prispevali k dvigu kvalitete življenja tudi na jesen življenja, se je organizacija RK v Litiji odločila za izvajanje novega projekta »Zdravstveno letovanje starostnikov«. Izdelana so bila ustrezna merila na osnovi katerih KORK predlagajo starostnike za to obliko letovanja. Letovanje je organizirano v Mladinskem zdravilišču in letovišču RKS Debeli Rtič pri Ankaranu, v trajanju 7 dni in obsega zdravstveni program (pregled pri zdravniku, fizioterapija, predavanja z zdravstveno vsebino, pedikura), plavanje v notranjem bazenu, slavnostno večerjo in neobvezen izlet.

Letovanje starostnikov na Debelem rtiču.

Do sedaj so letovale 4 skupine po 8 udeležencev iz 16 KORK.

Vtisi teh ljudi, ki so bili v večini dolgoletni prostovoljci RK na terenu, so nepozabni.

Poizvedovalna služba

Naloge službe za poizvedovanje izvaja tudi organizacija RK v Litiji v sklopu RKS, skladno s pristojnostmi, ki izhajajo iz določil zakona in statuta RKS ter programa dela in usmeritvami organov RKS.

Opravlja se naloge vezane na:

- pogrešane osebe zaradi vojnih spopadov
- razdružene družine zaradi vojnih dogodkov na tleh bivše Jugoslavije
- internirance, ujetnike, izseljence v II.svetovni vojni
- občane, iskane osebe (mirnodobne poizvedbe)

Pri opravljanju teh nalog sodelujemo: s službo za poizvedovanje pri RKS, Ministrstvom za notranje zadeve, Urdom za preseljevanje in begunce RS, Ministrstvom za zdravje, Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve in drugimi vladnimi službami ter humanitarnimi organizacijami in subjekti, ki so dolžni nuditi pomoč s posredovanjem informacij oziroma konkretnih podatkov.

V času vojne na Hrvaškem, Bosni in Hercegovini ter v drugih delih na tleh bivše Jugoslavije, je bilo na našo organizacijo naslovljenih več sto poizvedb v 1 letu, sedaj pa se to število pri RK v Litiji umirja.

Prva pomoč

Nudenje prve pomoči poškodovancem pri zastrupitvi - vaja.

Področje prve pomoči je področje za katerega izvajanje smo pooblaščen v skladu z zakonom o RK Slovenije. V zadnjem letu so prizadevanja usmerjena predvsem v smislu približevanja programom in osebnim standardom evropske unije.

Redno se izvajajo 10 urni programi tečajev PP za voznike motornih vozil, skladno z novim pravilnikom o opravljanju izpitov iz PP in navodili za izvajanje izpitov in tečajev PP.

Zap. št.:	Mesec izvedbe tečaja in izpita	Udeležba na tečaju in izpitu PP za VMV						Opomba: (izpit prvič ni opravilo)
		Št. tečajev	V letu 2000		Št. tečajev	V letu 2001		
			Št. udeležencev	Izpit		Št. udeležencev	Izpit	
1.	JANUAR	0	0	0	1	9	12	0,0
2.	FEBRUAR	3	83	86	1	24	21	1,4
3.	MAREC	0	0	0	3	67	65	0,3
4.	APRIL	1	24	26	1	13	13	0,0
5.	MAJ	1	10	7	1	8	11	4,0
6.	JUNIJ	0	0	0	1	7	6	0,1
7.	JULIJ	1	12	13	1	24	23	0,1
8.	AVGUST	0	0	0	1	18	17	0,1
9.	SEPTEMBER	1	23	25	1	21	20	0,3
10.	OKTOBER	0	0	0	1	6	8	0,0
11.	NOVEMBER	0	0	0	1	12	11	0,1
12.	DECEMBER	1	13	14	1	7	7	0,0
	SKUPAJ	8	165	171	14	216	214	5,14

Poleg teh tečajev pa RK v Litiji izvaja tudi tečaje PP za bolničarje ekip PP Civilne zaščite in RK ter 16-urne tečaje PP v skladu z zakonom o varnosti in zdravju pri delu. Za te oblike usposabljanja je v zadnjem obdobju vse več interesa tudi med občani, ki se prostovoljno vključujejo v to obliko usposabljanja. Organizacija

Nudenje prve pomoči poškodovancem pri eksploziji - vaja.

RK v sodelovanju z Občino Litija ter Občinskim štabom CZ organizira preverjanje usposobljenosti ekip PP in pri pripravi ekip PP, ki sodelujejo na regijskem preverjanju usposobljenosti.

Na podlagi sklepa Ministrstva za obrambo Uprave za obrambo Ljubljana je organizacija RK Litija dne 20.06.1998 leta organizirala izvedbo 3. regijskega preverjanja usposobljenosti ekip PP CZ in RK za območje ljubljanske regije.

V sklopu tega je izdala tudi posebni bilten iz katerega je razvidno, da je na tem preverjanju usposobljenosti sodelovalo 16 ekip od tega 1 iz območja občin ljubljanske regije in 3 ekipe iz zavske regije.

Reševanje testov iz znanja prve pomoči za učence 7. razredov osnovnih šol, april 2002.

Ekipa prve pomoči OZ RK Litija izvaja demonstracijo nudenja prve pomoči poškodovanemu.

Vsako leto pa je na vseh osnovnih šolah, kjer poteka pouk 7. razredov organizirano usposabljanje teh učencev za nudenje PP (20-urni tečaj). Temu sledi izbirno tekmovanje na šolah, najboljše ekipe pa sodelujejo na občinskem tekmovanju, ki se izvaja v II. polovici meseca aprila.

Na tem tekmovanju so prisotne

ekipe iz vseh šol, skupaj 10 ekip. Za celoten projekt so izdelana pravila po katerih potekajo priprave in tekmovanje. Najboljše ekipe in posamezniki pa prejmejo tudi praktična darila.

Aktivnosti ob naravnih in drugih nesrečah - delovanje v sistemu zaščite in reševanja

Med pomembne naloge sodijo tudi aktivnosti pri odpravljanju posledic in nujenju pomoči prizadetim ob naravnih in drugih nesrečah. V ta namen organizacija RK Litija sodeluje z občino Litija in občinskim štabom CZ pri načrtovanju in organiziranosti sistema zaščite in reševanja. V sklopu tega se organizirajo ustrezne oblike usposabljanja pripadnikov ekip CZ ter vaje na katerih se preverja usposobljenost posameznika, ekip in celotnega sistema za učinkovito in strokovno izvajanje nalog v primeru naravne ali druge nesreče.

Ekipe PP iz tega območja so v večjem številu sodelovale tudi ob sprejemu papeža v Republiki Sloveniji in kasneje tudi na republiški vaji »Potres«, ki je bila izvedena na območju mesta Ljubljane. V občini pa je bila poleg manjših vaj v letu 1997 izvedena večja vaja »Reševanje ljudi iz vode in na vodi«, katere namen je bil preveriti usposobljenost za reševanje ob morebitnih večjih poplavalh reke Save. Pri tem so bile upoštevane izkušnje

Zvišan nivo reke Save in prestop bregov (foto M. Šušteršič).

Poplavljenno območje naselja ob Ponoviški cesti in Trgu na Stavbah (foto M. Šušteršič).

in spoznanja ob katastrofalnih poplavalh reke Save na širšem območju mesta Litije in okolice v letih 1990 in 1991.

Organizacija RK v Litiji pa na tem področju dosledno izvaja tudi vse naloge, ki so ji zaupane po odloku o zaščiti in reševanju v občini Litija.

Širjenje znanj

Program širjenja znanj, ki je ena od pomembnih nalog in skrb tudi organizacije RK Litija je namenjen za prostovoljce, člane odborov, mentorje krožkov, mlade člane in za vse tiste, ki si poleg zaposlenih v organizaciji RK želijo pridobiti več informacij o razvoju in delu RK. Obenem pa RK širi znanje o RK tudi za medije, študente in mladino ter za otroke, ki letujejo preko organizacije RK.

Obisk novinarjev in dopisnikov Radia Ljubljana, ki so pred 35 leti posneli reportažo o dejavnosti RK v Litiji.

Posvet predsednikov KO RK pri OZ RK Litija, 1. 2002.

Poleg rednih posvetov s predsedniki, tajniki in blagajniki KORK se organizirajo tudi seminarji. V letu 2001 je bil v prostorih Mladinskega zdravilišča in letovišča RKS Debeli Rtič pri Ankaranu izveden, v režiji OZRK Litija, seminar za predsednike, tajnike in blagajnike krajevnih organizacij iz tega območja.

Delo z mladimi

Organizacija RK Litija programe vezane na mlade izvaja z veliko pomočjo mladih članov, mentorjev – prostovoljcev in članov komisije za delo z mladimi.

Krožki RK. So organizirani na vseh osnovnih šolah. Otroci se večinoma prvič srečajo z RK v krožkih, ki potekajo v okviru osnovnih šol, za dijake pa na Gimnaziji Litija. S pomočjo mentorjev in mladih prostovoljcev skozi skupinsko delo, ustvarjalne delavnice in socialne igre razvijajo humanitarne vrednote, strpnost, nekonfliktno komunikacijo in prijateljstvo. V preteklem letu je delovalo 16 krožkov na osnovni in 1 krožek na srednji šoli,

v katere je bilo vključeno preko 470 otrok. Na vseh šolah je to ustaljena priložnost, ki jo ponujajo svojim učencem. Pred začetkom vsakega šolskega leta organizacija RK v Litiji vsem šolam posreduje usmeritve za delo krožkov RK in ponudi pomoč pri izvajanju nalog, ki jo vodstva šol oziroma mentorji zelo radi koristijo.

Sprejem učencev 1. razreda osnovnih šol iz območja občine Litija v tednu RK, v 1. 2002, dvorana na Stavbah, ogled gledališke predstave.

Sprejem učencev 1. razredov na osnovni šoli na Dolah pri Litiji v mlade člane RK, junij 2002.

Otroci, ki obiskujejo krožke zelo radi sodelujejo tudi pri organizaciji manjših dobrodelnih prireditev, izdelovanju in prodaji novoletnih voščilnic, obiskovanju starejših občanov, učni pomoči vrstnikom, zbiranju pomoči in pri zdravstveno preventivnih akcijah.

Tabori mladih. Mladi člani RK iz tega območja radi sodelujejo na taborih, ki jih organizira RKS. V minulem obdobju so se udeležili tabora »Vojna in mir«, »o Aidsu«, »o prijateljstvu in sodelovanju« in drugih. Namen teh taborov, ki jih RK Litija podpira je, da se mladim ponudi predvsem zdravo zabavo med počitnicami. Poleg tega pa se jih tudi vzpodbuja k ustvarjanju, skupinskemu delu, samostojnemu ravnanju in sprejemanju odgovornosti za svoja dejanja in prijateljstva. Poleg učenja novih spretnosti in veščin se jim na teh organiziranih oblikah, na zabaven način predstavi dejavnost RK, nastanek gibanja in temeljna načela.

Mladi člani RK pa so v večjem številu sodelovali tudi na dveh ekoloških taborih na Vačah (1998) in v Šentjurju pri Celju (1999).

Sprejem učencev 1. razredov v mlade člane RK. Vsako leto je v tednu RK izvedena predstavitev organizacije RK za učence 1.razredov OŠ, ta je izvedena na sedežu osnovnih šol. Učenci pa zadnji dve leti prejmejo tudi pisno izjavo staršem o vključitvi v RK. Starši se večinsko (92%) odločajo za to vključitev in otroci prinesejo podpisane izjave na šolo. S tem tudi izražajo podporo in zaupanje v delo te naše organizacije.

Vsi učenci 1. razredov dobijo zloženko, izkaznico, krtačko in kremo za zobe, malico in si ogledajo gledališko predstavo (glede na število sta organizirani dve predstavi).

Prav tako pa organizacija RK Litija v tem času organizira dve lutkovni predstavi za predšolske otroke. Vsako leto si tako cca 900 otrok ogleda gledališko in lutkovno predstavo, kar obogati njihov domišljijjski svet.

Informativno – promocijska dejavnost

Izvajanje informativne dejavnosti sledi ciljem in programskim nalogam, ki jih je opredelila skupščina RK Litija. Načrtovane aktivnosti nam je v veliki meri uspelo realizirati, izpopolniti program dejavnosti in uresničiti opredeljene naloge, kot najpomembnejše pa lahko izpostavimo dobro sodelovanje z uredništvu lokalnega radia »Geoss« in televizije »ATV Signal« ter časopisa, z Ljubljanskim Dnevnikom in Delom, Zasavcem in Radiom Slovenija.

V letu 2001 pa smo začeli in mesečno redno izdajamo bilten »Kapl'ce«, ki prinaša novice, izmenjavo aktivnosti v KO, koledar za naprej in je vsekakor nepogrešljiva oblika za učinkovito medsebojno informiranje.

Ob pomembnih dogodkih, kot so: 7. april – svetovni dan zdravja in 4.junij – dan krvodajalcev pa RK Litija redno organizira okrogle mize, tiskovne konference. Vse to z namenom, da je javnost širše in celovito informirana o dejavnosti RK na tem prostoru.

Pridobivanje sredstev

RK Litija za realizacijo načrtovanih nalog posebno pozornost namenja programom in akcijam na področju pridobivanja sredstev. Nekateri programi pridobivanja sredstev se vključujejo na nacionalni nivo (npr. področje krvodajalstva), ostali pa so vezani na sredstva lokalnih skupnosti in lastne prihodke organizacije RK Litija, ki v zadnjem obdobju že dosegajo skoraj 40 % letno načrtovanih sredstev za realizacijo programa.

Poleg sodelovanja na javnih razpisih Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije v letu 1995 se v zadnjih 2 letih v vse večjem obsegu odzivamo na javne razpise, ki jih v Uradnem listu objavljajo Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve ter Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Kljub visokim zahtevam razpisov so naši projekti v večini sprejeti, kar poleg pridobljenih sredstev potrjuje, da je delo organizacije RK Litija programsko pravilno usmerjeno in kvalitetno.

Del sredstev pa je naša organizacija pridobila tudi z aktivnim sodelovanjem v nacionalnih akcijah kot so: Sosed – sosеду, Rt mladosti in Nikoli sami.

Pri uresničevanju nalog v akciji Sosed – sosеду je bila organizacija RK Litija v letu 2000 med tremi najuspešnejšimi, minulo leto pa je bilo naše delo na tem področju ocenjeno kot najboljše v Sloveniji.

Članstvo

Pri OZRK Litija se je v minulem letu pri odraslih povečalo število članov za 1615 in jih je bilo na dan 31.12.2001 6997, število mladih članov pa se je povečalo za 16 in jih je bilo ob koncu minulega leta 2119. Prostovoljcev organizacije RK je med odraslimi 778 v letu 2000 pa jih je bilo 719, med mladimi člani je aktivnih prostovoljcev 207 v letu 2000 pa 147.

Finančna sredstva – članarina pridobljena od svojih članov so v celoti prihodek krajevne organizacije. Ta sredstva poleg dotacije OZRK uporablja KO za kritje stroškov družabnih srečanj za starejše, ter za obiske bolnih oseb na domu in v domovih za starejše.

Javna pooblastila

Naloge, ki jih opravlja RKS kot javno pooblastilo sodijo v delovna področja treh ministrstev (za zdravje, za obrambo, ter za delo, družino in socialne zadeve ter vladni urad za priseljenke in begunce).

V izvajanje teh nalog se vedno vključuje tudi organizacija RK v Litiji. V ta namen izvaja naloge v zvezi z obveščanjem, evidentiranjem in poizvedovanjem za žrtvami oboroženega

spopada in prizadetimi v naravnih in drugih nesrečah. Organizira usposabljanje osebja za opravljanje nalog, ki jih določajo ženevske konvencije, organizira tečaje in izpite iz prve pomoči, organizira in usposablja enote za prvo pomoč, izdaja izkaznice darovalcem delov človeškega telesa, izvaja ukrepe zdravstvenega varstva ljudi ob naravnih in drugih nesrečah ter oboroženih spopadih, izvaja akcije za pridobivanje krvodajalcev in organizira krvodajalske akcije, izvaja ukrepe za sprejem in nastanitev evakuiranih prebivalcev in drugih ogroženih ljudi ter druge ukrepe, ki lahko prispevajo k preskrbi ogroženih in prizadetih ljudi. O vseh dejstvih iz prej naštetih nalog izdaja RKS listine in potrdila (9. člen zakona o RK, Uradni list RS, Štev.7/1993)

Prostovoljno delo

Dejavnost organizacije Rdečega križa sloni predvsem na prostovoljnem delu in na številnih prostovoljcih – aktivistih organizacije Rdečega križa. Brez njih delo v tej organizaciji ne bi moglo potekati, ne bi bilo tudi tako učinkovito in neposredno ter ne bi dajalo takih rezultatov.

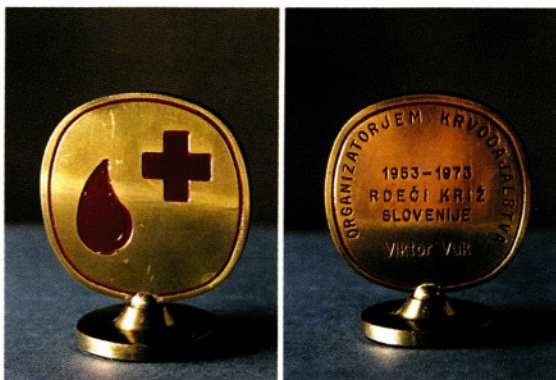
Albin Jesenšek, rojen 1.2.1922 v Ljubljani, je živel do 16 leta v vasi Jelša nad Veliko Kostrevnico, v Šmartnem pri Litiji pa se je učil za kovača in obiskoval obrtno šolo. V času II.svetovne vojne se je dejavno vključil v oboroženi boj proti okupatorju, zato je bil zaprt 11 mesecev v Begunjah. Po koncu vojne je bil še nekaj časa v aktivni vojaški službi in končal nekatere tečaje. Leta 1951 pa se je vrnil domov na Jelšo. Zaposlil se je na Ljubljanskem okraju. Kasneje pa je bil izvoljen za župana v Šmartnem. Po reorganizaciji komunalnega sistema se je zaposlil na Zavodu za socialno zavarovanje v Ljubljani, kjer je ostal do upokojitve v letu 1982.

Albin Jesenšek je pomembno prispeval k razvoju organizacije RK na območju občine Litija, saj je bil njen predsednik od leta 1957 do 1967, ko je nalogo predsednika prevzel dr. Andrej Novak. V tem obdobju je veliko svojega prostega časa, znanja in truda namenil organizaciji RK, delu šolskih mlečnih kuhinj, organizaciji številnih tečajev in predavanj, ki so bila namenjena tudi novim znanjem o higieni, boju proti alkoholizmu in drugim. Začele so se izvajati tudi naloge na področju prostovoljnega krvodajalstva. Veliko pa je takratna organizacija RK pomagala pri gradnji vaških vodovodov.

Albin Jesenšek je več let uspešno vodil občinsko organizacijo RK v Litiji. Sedanji predsednik mu v znak zahvale izroča posebno priznanje.

Viktor Vuk, rojen 28.01.1898, sedaj že pokojni, je bil vse od začetka uvajanja prostovoljnega krvodajalstva v okviru organizacije Rdečega križa nosilec vseh aktivnosti na tem območju. Bil je izjemno prizadeven in dosleden. Imel je izreden občutek za delo z ljudmi, za njihove predloge, kar vse je pomembno prispevalo k nenehnemu večanju števila krvodajalcev.

Viktor Vuk je l. 1973 prejel posebno priznanje.

V izvajanje nalog na področju prostovoljnega krvodajalstva pa so se aktivno vključevali tudi: Franc Žužek, Pepca Hauptman, Franc Rajner, Ciril Zakrajšek, Ana Draksler, Jože Potokar, Marija Ilnikar, Viktor Zupan, Janez Kobal, Stane Rink, Marija Smrkolj in številni drugi. Ko Viktor Vuk zaradi bolezni in starosti ni mogel več tako angažirano sodelovati pri razvoju prostovoljnega krvodajalstva in organizaciji krvodajalskih akcij, je delo na tem področju predal Viktorju Zupanu.

Viktor Zupan se je rodil 14.4.1933 leta v Osredku pri Podkumu. V času vojne je bila njegova družina izseljena v Nemčijo, od koder so se vrnili leta 1945 v Podpeč pri Gabrovki. V Litijo so se preselili septembra 1946. leta. Kot 21 – letni fant se je vključil v delo organizacije Rdečega križa in sprva opravljal naloge v skladišču takratne organizacije Rdečega križa v Litiji. Skladišče je v tistem obdobju vodil Anton Čakš. V delovni skupini so bile izredno angažirane Fani Sluga, Fani Kolman, Štefka Čakš in Alojzija Zupan (njegova mati). Leta 1976 je prevzel delo na področju krvodajalstva, ki ga je do takrat opravljal Viktor Vuk. Nalogam, teh je bilo zelo veliko, je namenjal veliko svojega prostega časa in to z željo, da bo kot darovalec krvi (kri je daroval 30 krat) in organizator krvodajalskih akcij pomagal ljudem, ko jim je najtežje, da ostanejo pri življenju in da se jim povrne zdravje.

Viktor Zupan.

Viktor Vuk.

Še danes po toliko letih aktivnega delovanja v organizaciji Rdečega križa s posebnim ponosom pove, da mu ni bilo in mu ni nikoli žal časa in truda, ki ga je in ga še namenja uresničevanju nalog organizacije Rdečega križa.

Prepričan je, da bi morali ljudje bolj razvijati in utrjevati medsebojno prijateljstvo ter biti pripravljeni se žrtvovati in pomagati sočloveku, ki je v stiski.

Ni mogoče izpostaviti vseh prostovoljcev, ki svoje znanje, svoj prosti čas brez zadržkov tako z ljubeznijo namenjajo vsem tistim, ki so v stiski in nujno potrebujejo pomoč.

Zato velja ob tej priliki zahvala vsem in vsakemu posebej za njihovo plemenito delo, ki so ga opravili v dobro drugih.

Vendar je prav, da na tem mestu omenimo nekatere, ki so več let pomembno prispevali k razvoju in opravljanju nalog v dobro človeka, ki je v stiski. To so bili : Jelka Možina iz Brega pri Litiji, Prijatelj Henrik in Anica Kotar iz Dol pri Litiji, Fanika Zavrl, Franko Korbar in Marija Petje iz Gabrovke, Janez Kobal in Joža Podlesnik iz Gradišč pri Dolah, Marija Zupančič, Franc in Martina Kamnenovič iz Javorja pri Bogenšperku, Marija Izlakar iz Jablaniške doline, Ivan Rus iz Jevnice, Marija Mežnar in Franc Mihelčič iz Hotiča, Stane Pepelnak iz Kresnic, Martina Potokar, Veri Hauptman, Štefka Čakš, Tonka Pungerčar vsi iz Litije desni breg, Fani Sluga, Fani Kolman, Martina Šuštaršič, Viktor Vuk, Danica Cvetežar, Erna Blažič, Viktor Zupan vsi iz Litije levi breg, Jože Potokar iz Polšnika, Anica Draksler, Marinka Vidgaj in Avgust Adamlje s Primskovega, Marija Smrkolj in Angelca Kovič iz Ribč, Frančiška Mohar in Anica Tori s Save, Boris Žužek, Franc Žužek, Ciril Zakrajšek, Franc Rainer, Irma Izgoršek in Pepca Hauptman vsi iz Šmartna pri Litiji, Andreja Kastelic iz Štangarskih Poljan, Franc Kovač in Cvetka Klinc z Vač; Vika Sirk, Pepca Jesenšek, Katarina Repina iz Velike Kostrevnice; Janez Marn in Martin Fortuna iz Velike Štange.

Častni člani Območnega združenja Rdečega križa Litija

V skladu z določili statuta Območnega združenja Rdečega križa Litija je pristojni organ tega združenja zaradi izjemnega prispevka pri delovanju združenja štirim članom podelil naziv častnega člana Območnega združenja RK Litija.

Frančiška SLUGA, se je rodila 7. aprila 1898 v Gradiških Lazah. Od tod se je preselila v Trbovlje, nato pa na Primskovo. Pri starosti 16 let se je odločila za poklic šivilje, vendar je kasneje zaradi bolezni na očeh to svojo poklicno željo opustila. Leta 1918 se je poročila. V zakonu je rodila 3 otroke. Dolga leta je živela v Litiji, na Trgu na Stavbah, sama, saj je zaradi bolezni že zelo zgodaj izgubila moža.

V svojem življenju je posebno pozornost posvečala starejšim, bolnim, osamljenim in invalidnim osebam. Njim je namenjala veliko svojega časa, znanja in tudi ljubezni.

Fani Sluga.

Številni, še posebej krvodajalci, pa se Fani spominjajo tudi s krvodajalskih akcij. Dolga leta

je skrbela za pridobivanje novih članov organizacije RK in za pobiranje članarine. Sodelovala je tudi pri raznih drugih akcijah, ki jih je organiziral RK.

Fani Sluga je bila ena izmed tistih prostovoljcev RK, ki so se 22. junija 1946 leta zbrali v Sokolskem domu v Litiji (danes skladišče blagovnice Centromerkur v Litiji) na sestanku, na katerem so se odločili za obnovo delovanja RK v Litiji.

V znak zahvale za vsa ta plemenita dela je prejela številna priznanja RKS. Skupščina Občinske organizacije RK Litija pa ji je, dne 25. 11. 1976, podelila naziv »častna članica organizacije RK v Litiji«.

Štefka Čakš.

Štefka ČAKŠ, se je rodila 26. 12. 1905 v Lipsenju pri Cerknici. Umrla je 11. 2. 1998 v starosti 93 let. Štefka se je preselila na območje Litije 1945. leta in se takoj vključila v organizirane oblike nudenja pomoči starejšim, bolnim in invalidnim osebam. Skupaj z možem sta se 22. 6. 1946 v Sokolskem domu v Litiji (sedaj skladišče blagovnice Centromerkur v Litiji) udeležila sestanka, na katerem je bil sprejet sklep o obnovi delovanja RK v Litiji.

Vse svoje življenje se je predajala za druge, za starejše, bolne in invalidne osebe, ki so bili v stiskah in potrebni pomoči. Z lastnim žarom in ljubeznijo se je lotila vsakega dela in bila neizmerno ponosna tudi na vsa drobna dela, ki jih je organizacija RK opravila v dobro človeka.

Bila je aktivna na vseh področjih. Z veseljem je pojasnjevala cilje in naloge organizacije RK ter tako pridobila mnogo novih članov. Več let je tudi pobirala članarino. Krvodajalci se je spominjajo po njeni skrbi za pripravo malice, najmlajši člani RK pa po njenem izredno požrtvovalnem delu pri zbiranju prostovoljnih prispevkov ob tednu RK na bencinskih servisih.

Za vsa ta dolgoletna in plemenita dela ji je organizacija RK podelila ustrezna priznanja. Predsedstvo Občinske organizacije RK Litija pa ji je na svoji seji, dne 12. 12. 1994, v znak priznanja in zahvale podelilo naziv »častna članica organizacije RK v Litiji«.

Dr. Franc LEBINGER, se je rodil 22. 11. 1903. Kot zdravnik je bil vseskozi predan tudi aktivnemu delu v humanitarni organizaciji RK. Zelo rad in pogosto je še v jeseni svojega življenja predaval o boleznih (o vzrokih in posledicah) ter še posebej opozarjal ljudi, kako čim bolj skrbeti za svoje zdravje in pravilno ravnati ob najrazličnejših poškodbah.

Njegove napotke so ljudje zelo radi upoštevali in se po njih ravnali, zato je bil obisk na njegovih predavanjih vedno zelo velik.

Dr. Franc Lebinger.

Organizacija RK v Litiji je pri njem vedno iskala in tudi dobila pravilne usmeritve za njeno delo, še posebej na področju zdravstvenega prosvetljevanja ljudi.

Dr. Franc Lebinger je že kot upravnik in zdravnik v Zdravstvenemu domu Litija namenjal organizaciji RK posebno pozornost.

V zahvalo za dolgoletno aktivno delo je prejel številna priznanja, poleg tega pa mu je Predsedstvo Občinske organizacije RK Litija na svoji seji, dne 10.6.1988 podelilo tudi naziv »častni član organizacije Rdečega križa v Litiji«.

Marija SMRKOLJ, se je rodila 25. 04. 1927 v naselju pod Sv. Mi-klavžem v občini Domžale, sedaj stanuje v naselju Ribče, na območju občine Litija. Kot 17-letno dekle so jo Nemci leta 1944 izselili v delovno taborišče v Nemčijo, od koder se je meseca maja 1945. leta vrnila v domovino. Konec II. svetovne vojne je pričakala v Litiji.

Dogodki v II. svetovni vojni so v Mariji še bolj utrdili prepričanje, da je pomagati ljudem, ki so v stiski in potrebni pomoči, najbolj plemenito dejanje človeka. S takim spoznanjem se je aktivno vključila v delo krajevne organizacije RK, v kateri je s svojim delom in odnosom do človeka vedno vzgled vsem generacijam.

Marija svojega dela v organizaciji RK kljub svoji družini ni nikoli omejevala na čas, temveč je prevzeti nalogi namenila toliko časa, kot je bilo potrebno. Poleg aktivnega dela v krajevni organizaciji RK Marijo Smrkolj odlikuje še eno plemenito delo v skrbi za človeka in ohranjanje njegovega zdravja, to je darovanje krvi.

Svojo kri je darovala 244-krat, od tega 215-krat za krvno plazmo. Vse to je storila z željo, da pomaga posameznikom, da se jim povrne zdravje, in da se ohranijo pri življenju. Vsa ta dela in dejanja potrjujejo, da je Marija Smrkolj res izjemna osebnost, ki si upravičeno zasluži posebno zahvalo in priznanje.

Za dolgoletno aktivno in požrtvovalno delo so ji bila podeljena ustrezna priznanja RKS. Skupščina Območnega združenja RK Litija pa ji je v znak zahvale na svoji izredni seji, dne 15. 3. 2001, podelila naziv »častna članica organizacije RK v Litiji«.

Predsedniki in sekretarke Območnega združenja Rdečega križa Litija od leta 1946 do leta 2002

Predsedniki

Albin Jesenšek

dr. Andrej Novak

dr. Marija Avsenak

Karlo Lemut

Op.: drugi podatki niso znani.

Sekretarke

Minka Sterlekar

Marija Rudolf

Mira Jereb

Danica Kolšek

Stanka Kokole

Julijana Cveteš

Marija Muzga

Metka Zdovc

Majda Bizjak

Marija Cirar

Danica Sveršina

Kadrovski sestav Območnega združenja Rdečega križa Litija

(na dan 30. 10. 2002)

Območni odbor:

Karlo Lemut

predsednik, zadolžen tudi za organizacijska in kadrovska vprašanja ter priznanja

Mira Mahkovic

podpredsednica, zadolžena tudi za področje zdravstvene dejavnosti

Danica Sveršina

sekretarka (profesionalna delavka)

Viktor Župan

član, odgovoren za krvodajalstvo

Majda Sinigoj

članica, odgovorna za prvo pomoč

Franci Kotar

član, odgovoren za delo krajevnih organizacij

Nataša Vrhovec

članica, odgovorna za socialno dejavnost

Nada Pintar

članica, odgovorna za organizacijo letovanja

Marinka Vidgaj

članica, odgovorna za delo mladih

Nadzorni odbor:

Majda Bizjak

predsednica

Franček Jančar

član

Anica Kotar

članica

Častno razsodišče:

Boris Žužek

predsednik

Ivan Rus

član

Anica Tori

članica

Ni ovir za delo mladih

Za pomoč nekomu se lahko odločimo kadar koli, še lepše pa je, če se za to pomoč odločimo brez kakršnih koli zadržkov ali pogojev, da bomo tudi mi imeli korist od storjenega. Prepričanje, da moraš biti določene starosti ali pa določenega statusa, da lahko (uspešno) pomagaš nekomu, je zmotno. Bolj kot na pravilo, spominja prejšnji stavek na izgovor – na izgovor nekoga, ki hoče svojo »neaktivnost« opravičiti z nekakšno »nesposobnostjo« za nudenje pomoči.

Vedno se da najti izgovor, človek je včasih pripravljen storiti vse, da bi se izognil »nepotrebnemu« delu ali neljubemu dejanju, sploh če v njem ne vidi neposredne koristi zase. So pa ljudje, ki takih izgovorov ne uporabljajo. To so tisti, ki jim za dobro nekoga trud ni odveč. Tisti, ki so pripravljeni svoj čas, včasih pa tudi svoje materialne dobrine ali celo kri (v nekem smislu del sebe) nameniti tistemu, ki jih še kako potrebuje in jih bo v kakršnikoli obliki ali količini vesel. Za te ljudi ni ovir.

Ljudje smo že po naravi humani in če potem v sebi odkrijemo še košček altruizma, smo že blizu tega, da svojo pomoč drugim tudi udejanjimo.

Organizacija Rdečega križa, katere eno izmed načel je prav tako humanost, je polna ljudi, ki ne vidijo ovir in so pripravljeni takoj stopiti v akcijo, pa naj bo to krvodajalska, zbiranje oblačil, pomoč sosedu ali ostarelim ali zgolj poučevanje prve pomoči ali širitev znanj s področja Rdečega križa.

Kako postati eden izmed njih? Kdaj? Tu ni ovir. Gre seveda za prostovoljno odločitev s strani vsakega posameznika. Mnogo se jih za včlanitev v to organizacijo odloči že v prvem razredu osnovne šole, ko so lahko sprejeti med mlade člane Rdečega križa. V naši občini imamo vsako leto skoraj toliko novih mladih članov, kot je prvošolcev. Otroci se radi vključujejo tudi v krožke Rdečega križa, ki so na vsaki šoli (tudi podružničnih). Tam se učijo o pomoči bližnjemu, ko je v stiski, načelih organizacije in kaj ta pomenijo ter kako jih lahko z dejanji upoštevajo. Pogosto so oni tisti, ki uprizorijo, seveda ob pomoči svojih mentoric, kulturni program (razne igrice, skeče, pesmi) na srečanjih starejših občanov in krvodajalcev, z njim pa večkrat presenetijo tudi tiste, ki bivajo v domovih za ostarele občane. Pa naj še kdo reče, da si pri teh letih premlad, da bi lahko komu pomagal.

Prav mladost ima povsem svojo moč. Otroci so ljudem pripravljeni podariti tisto, kar mnogo odraslih ne zna več – veselje. S svojim obiskom in nastopom razvedrijo navzoče in jim podarijo kakšno urico smeha in dobre volje, ki je še kako dobrodošla. In tako se začne – z nastopi, morda celo nošenjem nakupovalne vrečke starejši gospe, košenjem trave na sosedovem vrtu, z leti pa ta pomoč dobiva tudi druge oblike. V sedmem razredu osnovne šole (osmem devetletke) se mladi člani seznanijo tudi s prvo pomočjo, ki je nepogrešljiv del Rdečega križa. Zadnji dve leti se lahko na občinskem tekmovanju iz prve pomoči izkažejo s pridobljenim znanjem, tudi praktično, tako da lahko vsaj približno vedo, kaj jih lahko čaka, če na kaj takšnega naletijo v vsakdanjem življenju. To znanje okrepijo, ko se

pripravljajo na vozniški izpit. In ker so takrat že polnoletni, se lahko vključijo še v eno akcijo te organizacije, in sicer krvodajalsko akcijo. Povedati je treba, da se v zadnjih letih večja število tistih, ki prvič darujejo kri, med njimi pa je veliko tistih, ki so »komaj« polnoletni, torej se nam za podmladek krvodajalcev ni potrebno bati. To pa še zdaleč ni vse, kar lahko storijo mladi. Z leti postanejo tudi prostovoljci oziroma aktivisti Rdečega križa, udeležujejo se mednarodnih taborov mladih, pomagajo po svojih močeh v svojih krajevnih organizacijah, sodelujejo pri raznih akcijah, sodelujejo pri izvajanju letovanj za otroke. Področij, kjer je njihova pomoč več kot dobrodošla, je veliko, s svojim elanom in inovativnostjo pa lahko zadane naloge ne le opravijo, ampak s svojimi predlogi določene stvari še izboljšajo, saj je naša organizacija vedno odprta za nove predloge in se ne boji sprememb, sploh če te delo še izboljšajo. Leta 2000 smo po letih razmisleka (šlo je za neke vrste finančni zalogaj) začeli izdajati tudi svoj časopis, Kapl'ce. Gre predvsem za informiranje o delu in načrtih organizacije, prostor pa je tudi za izmenjevanje izkušenj, mnenj in znanj. Rekli bi lahko, da je bilo njegovo »rojstvo« tudi delo mladih, saj nam je bilo prepuščeno vse (naslov, koncept, logotip, rubrike), čeprav smo zelo veseli tudi drugih prispevkov.

Skratka, res je, da imajo starejši več izkušenj, mladi pa imamo še tisto »odvečno« energijo, ki jo radi delimo z drugimi. Izkušnje plus nov elan pa so prava kombinacija za še nadaljnje uspešno delo. Mladi člani Rdečega križa kljub svoji starosti (ali pa prav zaradi nje) naredijo mnogo dobrega. Izgovarjati se na svojo starost (ali pa kaj drugega) kot oviro za pomoč nekomu je milo rečeno nesmiselno.

Tjaša Lemut

Mednarodni tabor RK, Novi Vinodolski 1. - 7. 9. 2002

Od 1. do 7. septembra 2002 je v Novih Vinodolskih potekal mednarodni tabor mladih RK. Zbralo se nas je enaintrideset mladih prostovoljcev iz dvanajstih mediteranskih držav: Alžirije, Bosne in Hercegovine, Egipta, Francije, Hrvaške, Italije, Libije, Monaka, Sirije, Slovenije, Turčije in Jugoslavije.

Glavni namen našega tedenskega druženja je bil, da se skupaj pogovorimo in ugotovimo kaj lahko mi, mladi, storimo da bi pomagali tistim, ki so pomoči potrebni ter kako lahko pripomoremo k zmanjšanju nasilja v svetu. V ta namen smo bili razdeljeni v dve skupini, saj sta to dve različni temi, obe pa zelo obširni. Delu po skupinah smo namenili največ časa. V skupini mladi in nasilje smo preko celega tedna iskali vzroke in posledice nasilja, našli vse oblike nasilja in primerjali katere od teh prevladujejo v posameznih državah, na koncu pa smo morali najti konkretne rešitve za zmanjšanje tega problema. Tudi v skupini mladi in pomoč so ves teden diskutirali o tečajih prve pomoči ter drugih posebnih programih za pomoč starejšim, revnim in bolnim ljudem v posameznih državah. Na koncu

Mednarodni tabor mladih v Novem Vinodolskem, udeleženka iz Litije je Marta Kovačič, ki je 5. od leve v drugi vrsti.

so tudi ti našli nekaj rešitev, kako bi mladi v svetu bolj pomagali tistim, ki so pomoči potrebni. V petek smo v vsaki skupini posebej napisali poročila in zaključke. Te smo si med seboj izmenjali in na kratko poročali, kako je naše delo potekalo. Na koncu smo z volitvami izbrali dva predstavnika, ki bosta šla na kongres v Kairo in tam posredovala naše misli in ideje.

Seveda pa je bil naš program še bolj pester in zanimiv in to še zdaleč ni vse, kar se je ta teden dogajalo na taboru. V ponedeljek so nas povabili v sobo RK v Novih Vinodolskih. Tam nas je sprejel in imel pozdravni govor gospod predsednik hrvaškega RK. Nato pa smo si ogledali tudi tamkajšnji muzej. Naslednji dan smo se sprostili, ko smo se odpravili na ekskurzijo z ladjo, kjer ni manjkalo dobre volje. V sredo smo z ladjo obiskali in si na hitro ogledali največji hrvaški otok Krk. V četrtek pa smo se na izlet podali kar z avtobusom. Peljali smo se v mesto Senj, kjer smo si ogledali Senjski grad in hkrati tudi samo mesto.

Na taboru je bilo poskrbljeno za različne vrste aktivnosti, predvsem pa so bili zanimivi večeri. Ta del dneva je bil bolj namenjen spoznavanju samih udeležencev med seboj. Prvi večer smo imenovali večer narodov. Vsak je predstavljal svojo državo, njihove značilnosti, običaje. Nekateri so s seboj prinesli celo tradicionalne obleke in jih oblekli. Ker smo bili na taboru predstavniki različnih dežel in kultur, je bilo še posebej zanimivo spoznavati kulturo drugih, saj vedno spoznaš kaj novega in zanimivega. Podobno smo v večerih, ki so sledili, spoznavali igre in plese, ki jih poznajo v drugih državah.

Na podoben način, kot večer narodov je potekala tudi informacijska tržnica. Tudi tokrat smo se selili od države do države, le da tokrat nismo spoznavali njihovih običajev, pač pa njihove organizacije Rdečega križa oziroma Rdečega polmeseca. S plakati, zloženkami in podobnim predstavitvenim materialom je vsak prikazal aktivnosti in delo RK/RP v svoji državi.

To bi bilo na kratko vse. Spustila sem le še poslovilno zabavo in odhod udeležencev, ki pa je bil za marsikoga izmed nas najhujši del tedna. Saj smo se med seboj kar dobro spoznali in postali pravi prijatelji. Vendar vsega se ne da opisati z besedami. Najlepše je, če lahko to doživiš. Prav zato sem sama zelo vesela, da sem se lahko udeležila tega tabora.

Mnogi pravijo, da so dobri prijatelji največji zaklad. Tudi jaz se pridružujem temu mnenju. Nekaj najlepšega je srečati in spoznavati nove obraze ter pridobivati nove prijatelje. Tako smo se med seboj spoprijateljili tudi udeleženci mednarodnega tabora mladih RK.

Zato bi vsem mladim, ki jih taki tabori zanimajo želela, da bi se lahko kakšnega udeležili. Vesela sem, da sem imela sama to možnost. Ob tem pa bi se rada zahvalila našemu Območnemu združenju RK Litija ter RK Slovenije za povabilo. Zahvala pa seveda velja tudi hrvaškemu RK, ker so bili izvrstni gostitelji.

Marta Kovačič

Priznanja, podeljena organizaciji Rdečega križa v Litiji

1. Ljubljana, 1978: PRIZNANJE za zasluge za krvodajalstvo (Republiški odbor RKS ob 25-letnici prostovoljnega krvodajalstva).

2. Litija, 23. 12. 1978: PRIZNANJE za delo na področju zdravstva in soc. varstva (SRS Občinska skupščina Litija).

3. Ljubljana, 1979: ZAHVALNA LISTINA za krepitev solidarnosti, humanih odnosov med ljudmi, napredek zdravstvene kulture in aktivnosti pri razvoju organizacije RKS kot sestavine socialistične samoupravne družbe (Republiški odbor RKS ob 35-letnici obnove in dela RKS ter ob 100 letnici nastanka prvih društev RK na Slovenskem).

4. 13. 5. 1979: ZAHVALNA LISTINA za dolgoletno aktivnost pri humanitarnih nalogah, krepitev solidarnosti, bratstva in enotnosti narodov in narodnosti ter za prispevek k nadaljnjemu razvoju RK Jugoslavije (Skupščina RK Jugoslavije ob 35-letnici obnove in dela RK v socialistični Jugoslaviji).

5. Litija, 22. 12. 1980: PRIZNANJE za uspešno delo in sodelovanje v zvezi rezervnih vojaških starešin (Občinska konferenca ZRVS Litija).

6. december 1980: PRIZNANJE za prizadevno delo ter dosežene uspehe pri razvoju splošne ljudske obrambe (SRS Republiški sekretariat za ljudsko obrambo).

7. Trbovlje, 28. 12. 1981: PRIZNANJE za uspešno dolgoletno sodelovanje (DINOS Ljubljana ob 35-letnici obstoja).

8. Ljubljana, 1983: PRIZNANJE za zasluge za krvodajalstvo (RKS ob 30-letnici prostovoljnega krvodajalstva).

9. Trbovlje, 28. 10. 1986: PRIZNANJE za dolgoletno plodno in ustvarjalno sodelovanje ter dosežene skupne uspehe (DINOS Trbovlje ob 40-letnici obstoja delovne organizacije).

10. Ljubljana, 1986: JUBILEJNO PRIZNANJE v znak zahvale za dejavnost in sodelovanje pri programih ter akcijah za napredek zdravstvene kulture, humanih odnosov med ljudmi ter prizadevanjih za razvoj in mir (Skupščina RKS ob 120-letnici delovanja prvih društev za pomoč ranjenim in bolnim vojakom ter vdovam in otrokom).

10. Ljubljana, 10. 6. 1988: JUBILEJNO PRIZNANJE ob 35-letnici prostovoljnega krvodajalstva na Slovenskem (RKS).

11. Ljubljana, 10. 6. 1988: DIPLOMA za prizadevanje in uspehe pri razvijanju zdravstvenovzgojnih in humanitarnih dejavnosti (Skupščina RKS).

12. Ljubljana, 25. 1. 1991: BRONASTI ZNAK CIVILNE ZAŠČITE kot priznanje za pomemben prispevek pri razvoju, krepitvi in praktičnem delovanju CZ (Republiški štab za CZ RS).

13. Ljubljana, 1. 3. 1993: PLAKETA CIVILNE ZAŠČITE kot priznanje za življenjsko delo ter izjemne dosežke in prispevke pri zaščiti in reševanju ljudi, materialnih in drugih dobrin (Republiški štab za CZ RS).

Priznanje zlati znak RKS so prejeli

1975: Karlo Lemut, Marija Mežnar, Fani Sluga, Boris Žužek

1976: Erna Blažič, Franc Rajner, Katarina Repina, Štefka Čakš

- 1977: *Pepca Jesenšek, Antonija Končar, Franc Mihelčič*
- 1978: *Henrik Prijatelj, Marija Petje, Marija Zupančič, Ciril Zakrajšek*
- 1979: *Franc Kamnenovič, Ivan Mežnar, Martina Repovž, Mici Zupančič, Viktor Zupan*
- 1980: *Stanko Golob, Albin Jesenšek, Frančiška Kisovec, Joža Krašovec, Stane Pepelnak, Martina Potokar, Tonka Pungerčar, Ivan Rus*
- 1982: *Jože Dernovšek, Frančiška Mohar, Marija Muzga, Minka Strlekar, Martina Šušteršič*
- 1983: *Marija Círar, Franc Jančar, Ludvika Janežič, dr. Franc Lebinger, Angelca Ocepek,*
- 1988: *Martina Kamnenovič, Franc Kovač, Majda Kralj, Janez Marn, Vika Sirk, Anica Tori, Vinko Vahčič, Marinka Vidgaj,*
- 1989: *Martin Smerkolj, Skupnost socialnega skrbstva, Zdravstvena skupnost, Alojzija Zupan*
- 1992: *Anton Dragar, Franc Izlakar*
- 1993: *dr. Marko Kolšek, KO RK Dole pri Litiji, KO RK Jevnica, dr. Pavel Pajtnar*
- 1997: *Ivanka Brunček, Ana Jesenšek, Anica Kokalj,*
- 1998: *Jernej Kotar, Anica Kotar, Jelka Možina, Jožica Medved, Martina Plaznik, Marija Perme, Marija Savšek*
- 2001: *Marija Smrkolj*

Kronologija pomembnejših dogodkov v delovanju organizacije Rdečega križa v posameznih obdobjih

1946-1950

- 22.6.1946 se je skupina Litijanov zbrala v sokolskem domu (kasneje TVD Partizan sedaj skladišče blagovnice Centromerkur v Litiji) in se odločila, da obnovi delo organizacije RK.
- Organizacija RK je v tem obdobju sodelovala pri organiziranju šolskih kuhinj ter nujenju pomoči v obliki UNRA paketov.
- Anton Čakš je s skupino prostovoljcev vodil skladišče občinske organizacije RK Litija.
- Organizacija RK je organizirala reševalne prevoze za bolne in ponesrečene, ki jih je opravljal Franc Simončič iz Litije, pomagal pa mu je Nace Tičar iz Litije.

1951-1955

- 1952 leta je občinska organizacija Rdečega križa Litija organizirala tombolo v Šmelcu (na prostoru gasilskega doma v Litiji) za zbiranje denarja za gradnjo prvega zdravstvenega doma v Litiji (danes je ta objekt poslovna stavba Predilnice Litija).
- V tem obdobju je bilo organiziranih več kuharskih tečajev po krajevnih organizacijah RK.
- Viktor Vuk je skupaj s prostovoljci zelo uspešno organiziral krvodajalske akcije na tem območju.

1956-1960

- Organizirani so bili 20 urni in 80 urni tečaji prve pomoči.
- Na tem območju je delovalo 14 krajevnih organizacij RK.
- Krajevne organizacije RK so poleg nudenja pomoči socialno ogroženim družinam in posameznikom, posebno pozornost namenile tudi pridobivanju novih krvodajalcev in članov organizacije RK in to zelo uspešno.

1961-1965

- Organizirani so bili trije tečaji za prvo pomoč.
- Zaradi velikega interesa sta bila izvedena dva tečaja za pripravo prehrabnenih obrokov, pečenje peciva in pripravo ožimnice.
- Dne, 1.10.1965, je Minka Strlekar - tehnična sekretarka občinske organizacije RK delovne obveznosti, zaradi upokojitve, predala Mariji Rudolf.
- V tem obdobju je bil dan velik poudarek zdravstvenim predavanjem na terenu in po osnovnih šolah.
- Organizacija RK v Litiji je preko Okrajnega odbora Rdečega križa Ljubljana – odbora za male asanacije sodelovala pri izgradnji vodovoda v Gradišču pri Litiji, Gradiških Lazah, Veliki Kostrewnici in na Vačah. Poleg drugih je bil pri tem izredno angažiran Franc Kovač iz Boltije pri Vačah. Pri izgradnji teh vodovodov se je pomagalo v obliki materiala (cevi) in finančnih sredstev.

1966-1970

- Dne, 27.3.1967, leta je bila skupščina občinskega odbora RK Litija. Obravnavana so bila poročila in izvedene volitve.
- Dne, 14.1.1970, leta je upravni odbor Občinskega odbora RK Litija na predlog takratne predsednice dr. Marije Avsenak izvršil kadrovske spremembe v sestavi upravnega odbora in za predsednika izvolil Karla Lemuta. (dr. Marija Avsenak zaradi spremembe zaposlitve, zaposlila se je v Ljubljani, kjer je tudi stanovala, ni bila več članica te občinske organizacije RK).
- Na 6. seji upravnega odbora, dne 26.1.1970. leta so bila sprejeta nova pravila o delu občinske organizacije RK in program dela za leto 1970.

1971-1975

- V mesecu maju 1975 je bila proslava ob 30-letnici delovanja občinske organizacije RK v Litiji (po njeni obnovi). Ob tej priložnosti je bil razvit prapor in izdana spominska značka občinske organizacije RK.
- Na seji občinske organizacije dne 28.2.1975, je bila sprejeta pobuda, da se pripravi brošura te organizacije. Za pripravo gradiva so bili zadolženi: Anton Prešeren, Minka Strlekar, Viktor Vuk, Fani Sluga in Jelka Godec.

1976-1980

- 19.3.1980. leta se je redne krvodajalske akcije v Litiji udeležilo 528 krvodajalcev. Ta številka »slovenski rekord« ni bila dosežena še manj presežena.
- Na skupščini občinske organizacije RK, dne 25.11.1976. leta je bil Frančiški Sluga podeljen naziv »častna članica« občinske organizacije RK Litija.
- Na pobudo krajanov na posameznih območjih so bili organizirani štirje tečaji kuhanja, dva tečaja šivanja in en tečaj pletenja, kvačkanja ter voženja.

1981-1985

- V tem obdobju je občinska organizacija RK Litija zaradi večjih potreb začela organizirati postaje RK, ki so delovale v sklopu krajevnih organizacij RK. Naloga teh postaj je bila: organizacija in izvajanje sosedске pomoči (starejšim, bolnim in invalidnim osebam), izvajanje zdravstvenih predavanj, začelo pa se je tudi z organiziranim preventivnim merjenjem krvnega tlaka (1x v mesecu).

1986-1990

- Poudarek je bil na organiziranosti in delu krajevnih organizacij RK.
- Občinska organizacija RK je prejela zadolžitve občinskega štaba CZ občine Litija ter s tem v zvezi oblikovala lastno ekipo za PP in ekipo za socialno delo ter organizirala tečaj za bolničarje v ekipi za PP.
- V tem obdobju se je število postaj RK na terenu povečalo s 15 na 18, vsaka pa je dobila tudi omarico ali torbico za prvo pomoč.
- Predsedstvo OO RK Litije je 10. 6. 1988 podelilo dr. Francu Lebingerju naziv »častni član RK v Litiji«.
- V letu 1990 se je občinska organizacija RK aktivno vključila v nujenju pomoči prizadetim ob katastrofalni poplavi reke Save, v ta namen je novembra 1990 organizirala zbiranje in delitev pomoči prizadetim.

1991-1995

- V letu 1991 se je občinska organizacija RK aktivno vključila v izvajanje nalog pri osamosvajanju Republike Slovenije v samostojno in suvereno državo.
- Sodelovala je s svojimi prostovoljci pri urejanju zaklonišč, dopolnilnem usposabljanju za prvo pomoč, organizirala zdravstvena predavanja za prebivalce ter organizirala izvajanje sosedske pomoči v času vojne za Slovenijo (10 dni).
- Novembra 1991 smo organizirali zbiranje in delitev pomoči prizadetim ob ponovni poplavi reke Save.
- V letih 1991-1997 smo organizirali in nudili pomoč beguncem iz Hrvaške in BIH.
- Organizirali smo delo službe za poizvedovanje po pogrešanih v vojni na območju Hrvaške in BIH ter sodelovali pri organizaciji pouka v maternem jeziku za šoloobvezne otroke, ki so se zatekli na območje občine Litija.
- 3.12.1993 je bila proslava ob 40-letnici prostovoljnega krvodajalstva.
- 30.5.1995 je organizacija RK v Litiji ob podpori občinskega sveta občine Litija prevzela organizacijo za organizirano letovanje predšolskih in šoloobveznih otrok z območja občine Litija.

- 1995 je občinska organizacija RK Litija na podlagi javnega razpisa ZZZS (objavljen v Uradnem listu RS) oddala ponudbo za izvajalca, z njo uspela, in si pridobila koncesijo za organizacijo letovanja otrok z zdravstvenimi indikacijami.
- 5.7.1994 je obilno deževje z vetrom in točo močno prizadelo pretežni del območja občine Litija. Občinska organizacija RK je najbolj prizadetim iz vrst socialno in materialno ogroženih nudila pomoč v obliki materialnih dobrin in tudi s finančnimi sredstvi, ter se aktivno vključila v izvajanje ukrepov za odpravo posledic te vremenske ujme.
- Dne, 12.12.1994, je bil na seji predsedstva občinske organizacije RK Litija Štefki Čakš podeljen naziv »častna članica« občinske organizacije RK Litija.

1996-2000

- 20.6.1998 je območno združenje RK organiziralo III.regijsko preverjanje usposobljenosti ekip prve pomoči Civilne zaščite in Rdečega križa. Sodelovalo je 16 ekip iz občin ljubljanske regije in tri ekipe iz zasavske regije.
- Dne, 24.10.1997, je bila izredna seja skupščine občinske organizacije RK Litija, na kateri se je občinska organizacija RK preimenovala v Območno združenje RK Litija.
- V letu 1997 je bila POŠ Primskovo ob njeni 25-letnici podeljena donacija občinske organizacije RK Litija.
- V letih 1997 je občinska organizacija RK Litija je podelila donacijo Gimnaziji Litija ob začetku njenega delovanja.
- Občinska organizacija RK Litija je na podlagi sodelovanja z Evangelijsko baptistično skupnostjo Celje pridobila donatorico – dobrotnico iz ZDA iz Dallasa v Texasu.
- Dobrotnica je v soboto, 27.2.1997 podelila pomoč v obleki in obutvi 5 družinam, katerih otroci so obiskovali enoto s prilagojenim programom pri Osnovni šoli Litija.
- V času od 17 do 19.11.2000 sta se vikend tabora v Otovcu v Beli Krajini, ki je bil namenjen mladim prostovoljcem organizacije RK udeležili dijakinji Petra in Marta Kovačič, stanujoči Sevno 11, Primskovo. Tema tabora je bila »AIDS«.

- Dne, 15.3.2001, je bila izredna seja skupščine Območnega združenja RK Litija, na kateri je bil Mariji Smrkolj podeljen naziv »častna članica« Območnega združenja RK Litija.
- Dne, 07.6.2001, se je Območno združenje RK Litija odzvalo na javni razpis ZZZS in oddalo dva projekta: »Usposabljanje učencev za prvo pomoč in nudenje pomoči« ter »Preprečevanje dejavnikom tveganja«. Oba projekta sta bila sprejeta.
- Dne, 15.6.2001, se je območno združenje odzvalo na javni razpis Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve in oddalo dva projekta: »SOŽITJE – pomoč in združenje starejših ljudi ter »POMOČ – nudenje materialne pomoči socialno in materialno ogroženim družinam in posameznikov. Pogodba za sofinanciranje nalog je bila sklenjena za projekt »SOŽITJE«.
- Dne, 19.12.2001, je združenje izdelalo in izdalo poročilo o izvedbi nacionalnega programa »SOSED SOSEDU 2001«. Delo našega združenja na tem področju je bilo ocenjeno kot najuspešnejše v letu 2001 na območju RS.
- V letu 2002 se je Območno združenje RK Litija odzvalo na javni razpis: Ministrstva za šolstvo, znanost in šport, Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije in Ministrstva za zdravje. Predloženi projekti so bili pozitivno ocenjeni, plod tega pa so bile tri podpisane pogodbe o sofinanciranju izvajanja projektnih nalog.
- Meseca junija 2002 je bila izvedena izredna krvodajalska akcija na pobudo Zavoda RS za transfuzijo krvi Ljubljana
- V mesecu oktobru je bila »zloženka OZRK Litija« dostavljena v vsa gospodinjstva na območju občine Litija.
- V prvi polovici meseca oktobra 2002 je bila zaključena projektna naloga »zbiranje in urejanje arhiva o delovanju RK na tem območju«, ki je potekala dalj časa.

Iz dela nekaterih krajevnih organizacij in krožkov Rdečega križa

Spoznavajte krajevno organizacijo Rdečega križa Dole pri Litiji

Preden se vam predstavimo, vam želimo nanizati nekaj značilnih podatkov o našem kraju. KO RK Dole deluje na območju KS Dole pri Litiji, ki šteje 775 prebivalcev v 28 vaseh, ki se razprostirajo na 55 km² razgibanega terena in sodi med največje v litijski občini. Leži med dolinama Sopote in Bistrice na povprečni nadmorski višini 700 m. Od središča občine Litija je kraj oddaljen 27 km, dostop pa je možen preko Gabrovke, Velike Preske ali pa preko Polšnika.

Anica Kotar.

Življenje na našem področju je zelo razgibano. Ljudje svoj prosti čas združujejo v organizacijah in društvih. Zaradi obsežnega področja KS na tem območju delujeta dve Krajevni organizaciji Rdečega križa – na Dolah in na Gradišču.

V času II. svetovne vojne je bilo to področje popolnoma izseljeno.

Ko so se prebivalci po končani vojni vrnili v domovino, so ostali skoraj brez vsega premoženja. Zato se je pri nekaterih vplivnih

Srečanje starejših občanov in krvodajalcev, Dole 2002 (prvi levo je predsednik g. Jernej Kotar).

občanih porodila misel, da je ljudem treba pomagati, in tako so že leta 1946 ustanovili krajevno organizacijo Rdečega križa Dole, ki je takrat spadala pod Občinski odbor Trbovlje. Občni zbor je potekal kar na prostem pod orehom na Vrtačnikovi domačiji na Dolah. Ustanovni člani so bili: Jože Vrtačnik, Alojz Skol, Lojzka Podlogar, Pavla Grčar, Jože Povše, Ignac Kotar, Anton Dolanc in

Henrik Prijatelj; le-ta je v izseljenstvu ob bombardiranju utrpel nesrečo in bil hudo ranjen, a so mu pripadniki Rdečega križa rešili življenje. Takrat si je obljubil, da bo tudi sam sodeloval v takšni humanitarni organizaciji, če mu bo to kdaj omogočeno. Za predsednika je bil izvoljen Alojz Skol, za tajnico Lojzka Podlogar, za blagajnika pa Henrik Prijatelj. Ta je bil kmalu po ustanovitvi poslan na seminar v Beograd, kjer je dobil vse napotke, kako voditi tako pomembno organizacijo, kot je organizacija Rdečega križa. Takrat je bila glavna naloga odbora, da so rabljeno obleko in obutev, ki so jo prejeli iz Trbovelj, delili najbolj potrebnim ljudem. Henrik Prijatelj je takoj naslednje mandatno obdobje prevzel funkcijo predsednika in jo, razen dveh mandatnih obdobj, vestno opravljal do leta 1999, ko je moral zaradi bolezni naloge prepustiti mlajšim. Spomini se mu še velikokrat povrnejo na začetek delovanja, ko ni bilo nobenega javnega prevoza in je moral pogosto peš v Trbovlje na sestanke. Takrat se je njegov delovnik začel že ob tretji uri zjutraj, vračal pa se je v poznih večernih urah.

Dejavnost RK, ki je kasneje pripadla Občinskemu odboru Litija, se je vse bolj širila. Zavzeto se je pristopilo k pridobivanju novih članov in krvodajalcev, za kar se je odločalo vse več občanov. Pričela so se organizirati srečanja starejših občanov in krvodajalcev, kar je postalo vsakoletna tradicija. Leta 1979 je organizacija s pomočjo krajanov in Občinskega odbora RK Litija razvila svoj prapor z geslom »Človek človeku v pomoč«, ki nas spremlja na slovesnih in tudi žalostnih trenutkih, ko se poslavljamo od svojih članov. Poleg zgoraj omenjenih so pomembne naloge v organizaciji skozi mandatna obdobja opravljali še:

Henrik Zupan, Milica Zupan, Mirko Vrtačnik, Anton Zupan, Polde Pavlin, Fanika Zavrl, Marija Avbelj, Milica Trebše, Nuša Kržan, Anica Jesenšek, Jožefa Kraševac, Anton Anžič, Veri Avbelj, Anica Šuštar, Marija Baloh, Slavko Grčar, Ciril Vertot, Mirko Ribič, Jože Novak, Jernej Kotar, Terezija Mrhar, Jožica Vrtačnik, Jože Ajdišek, Mojca Zavrl, Cilka Božič.

V delu KORK se aktivno vključujejo tudi mladi člani.

Danes je KO RK Dole evidentirana pri Rdečem križu Slovenije, Območnem združenju Litija. V organizacijo so včlanjeni občani iz 23 vasi KS Dole (iz 5 vasi pa so včlanjeni v KO RK Gradišče). Trenutno šteje organizacija 485 članov, od tega 40 individualnih ter 445 družinskih članov iz 132 družin. Na šoli Dole pa pod vodstvom mentorice Terezije Mrhar samostojno deluje podmladek Rdečega križa, ki šteje 53 mladih članov. Sedanja organizacijo vodi 11-članski krajevni odbor pod vodstvom predsednika Jerneja Kotarja, podpredsednika, Jožeta Lušina, tajnice Anice Kotar in blagajničarke Anice Avbelj. Ostali člani odbora pa so: Terezija Mrhar, Marinka Prijatelj, Franc Prijatelj, Slavka Močilar, Branka Povše, Majda Vrtačnik in Zora Holešek. Poslovanje nadzira 3-članski nadzorni odbor v sestavi: Veri Avbelj (predsednica), Mojca Pleterški (članica) in Anica Jesenšek (članica). Nekateri od teh članov so v organizaciji RK že več mandatnih obdobj, 20 in tudi več let.

Odbor na svojih sejah obravnava dela in naloge, ki jih nalaga Območno združenje RK Litija. Nadaljujemo z aktivnostmi pri pridobivanju novih članov, ažuriranju evidence članstva, pobiranjem članarine, skrbi za socialno ogrožene občane. Na terenu izvajamo sosedsko pomoč, obiskujemo starejše in bolne člane v domovih za starejše. Na svojih domovih oz. v bolnici, obiskujemo člane ob jubilejih (80 let, 90 let...), spomnimo se tudi mamic ob rojstvu otrok. Veliko skrb posvečamo pridobivanju prostovoljnih krvodajalcev. Letošnje krvodajalske akcije v mesecu marcu se je udeležilo kar 26 naših občanov, med katerimi je bilo tudi nekaj takih, ki so se prvič odločili za darovanje krvi. S tem plemenitim dejanjem se izkaže najvišja stopnja solidarnosti do sočloveka in tega se naši občani dobro zavedajo. Na vsakoletnih srečanjih starejših občanov in krvodajalcev izvedemo tudi slovesen sprejem mladih članov – učencev 1. razreda ter podelimo priznanja krvodajalcem za petkrat ali desetkrat darovano kri. Srečanj se vsako leto udeleži veliko starejših občanov in krvodajalcev. Ta dan je za vse velik praznik.

V skrbi za boljše zdravje se naši občani v velikem številu udeležujejo zdravstvenih predavanj, ki so organizirana enkrat do dvakrat letno, merjenja krvnega pritiska in holesterola v krvi, kar poteka enkrat mesečno. Opravljamo in rešujemo še druge naloge, ki se pojavljajo.

Naša organizacija je za svoje delo prejela že številna priznanja, prav tako tudi zaslužni posamezniki, in to je motivacija za nadaljnje delo.

Pri izvajanju nalog zelo dobro sodelujemo s šolo, KS ter drugimi društvi in organizacijami v kraju. Zelo dobro sodelovanje pa je z OZ RK Litija, kjer se udeležujemo vseh posvetov in sestankov, saj le tako lahko vse načrtovane naloge nemoteno opravimo.

Anica Kotar
(*tajnica od 1983. leta dalje*)

Delovanje mladih članov Rdečega križa na Osnovni šoli Dole pri Litiji

V šolskem letu 1982/83 sem nastopila delo učiteljice v kombiniranem oddelku 1. in 2. razreda POŠ Dole pri Litiji. Sočasno s poučevanjem mi je bila dodeljena tudi naloga, da nadaljujem delo s podmladkom RK na šoli, ki ga je pred mojim prihodom opravljala ga. Darinka Kobal.

Rezka Mrhar.

Za sprejem te odgovorne naloge sem se odločila z upanjem, da bom s svojim delom pripomogla k lepšemu in srečnejšemu jutrišnjemu dnevu vseh, ki so potrebni pomoči. Pri delu je bilo in je še vedno vključenih več sodelavcev, ki pomagajo, da humanitarna dejavnost na šoli živi, deluje in razširja svoja obzorja. S sodelovanjem uspešno izvajamo načrtane naloge. Program se izvaja v okviru razrednih ur in sestankov šolske skupnosti. Aktivnosti potekajo ob dnevu zdravja, tednu RK, tednu otroka in ob ostalih dnevih, ki jih obeležuje ta humanitarna organizacija.

Veliko pozornost namenimo tudi zbiralnim akcijam in uporabi odpadnih materialov. Iz njih ustvarjamo različne izdelke v šoli. Poleg tega skrbimo za čisto in urejeno okolico šole, se udeležujemo vseh humanitarnih akcij in skušamo pomagati po svojih najboljših močeh. Naši mladi člani RK že od vsega začetka na srečanjih starejših občanov in krvodajalcev sodelujejo s kulturnim programom. Vsako leto na tem srečanju KO RK svečano podeli prvošolcem članske izkaznice. Šola tekom šolskega leta poskrbi tudi za obveščanje staršev o letovanju otrok. Razredniki seznanijo starše s pogoji letovanja, šolska svetovalna služba pa jim nudi pomoč, da pravočasno uredijo vse potrebno za prijavo.

Srečanje starejših in sprejem učencev 1. razreda v mlade člane RK, Dole 2000.

Šola na roditeljskih sestankih za starše organizira predavanja o zdravi prehrani. Pri vsebinah naravoslovnih dejavnosti pa mlade skušamo ozaveštevati o negativnih posledicah nezdravega življenja.

Žal pa se je s prehodom v devetletno osnovno šolo iz učnega načrta črtala tečajna oblika prve pomoči in s tem prikrajšala naše osnovnošolce za prve korake znanj nujenja prve pomoči ob nesreči.

Na pobudo matične šole Gabrovka je bil v letu 1998 v dobrotelne namene ustanovljen tudi šolski sklad. Prva večja akcija je potekala prav na Dolah. Starši, učenci in učitelji obeh šol smo pripravljali izdelke za Miklavžev sejem, ki je potekal v okviru dobrotelnega koncerta. Vsi prostovoljni prispevki in izkupiček prodaje na sejmju so bili namenjeni finančni pomoči za obšolske dejavnosti. Sklad je zaživel in danes uspešno deluje.

V tem šolskem letu je v podmladek vključenih 53 učencev. Delamo po programu, ki smo ga sprejeli na prvem sestanku predstavnikov šolske skupnosti, v katerem smo upoštevali usmeritve za delovanje krožka RK na šoli, ki smo jih prejeli od Območnega združenja RK Litija. Kljub temu, da nas je vedno manj in da je vse več ostalih obveznosti, nadaljujemo s humanitarnim delom.

Rezka Mrhar
mentorica krožka RK

Krajevna organizacija RK Primskovo

O ustanovitvi in delovanju RK Primskovo se prvi pisni zapisi pojavijo v šolski kroniki iz leta 1957/58, ko je učiteljica Anica Flajs zapisala:

Namstvo se je letos org. in ustanovil odbor RK, ki je s uspešne učence ne cez 80 članov. Ob pomoči RK Litija so mnóžb potrebne obnove in posamezniki dobili materialno pomoč v hrani in obleki.

Primskovo - 15. VII. 1958.

Upraviteljica:

Flajs Anica

22. IX. 58.
Zoran Štomey

Zelo zanimiv je tudi zapis učiteljice S. Uršič iz leta 1966, ko zasledimo, da na šoli uspešno deluje PODMLADEK RKS.

Tako je vsako leto v šolski kroniki zapisano, da v kraju bolj ali manj uspešno deluje KO RK, da vsako leto podelijo revnim družinam in posamezniku v stiski CARE pakete, ki jih dobijo iz Litije, da v tednu RK prodajajo značke RK in da v šoli organizirajo zdravstvena predavanja.

Da so ohranjeni taki zapisi, čeprav skromni, gre velika zahvala učiteljicam, ki ob koncu šolskega leta pišejo kroniko o šolskem delu in opišejo tudi sodelovanje šole z organizacijami in društvi v kraju.

Delo družb. organizacij:

Na šoli je deloval PRKŠ, ki je skrbel na red in čistoto. Poskušali so tudi 4 x zdravstvena predavanja. Prodali smo tudi vse značke RK, ki nam jih starejši tako "blagohotno" odstopijo. Le kaj bi bilo, če bi mojih pisarničkov ne bilo!

Primskovo 31/8-66.
Sestavila: Stric

Vodja šole:
[Signature]

Pregledal:

Srečanje starejših oseb Primskovo, l. 1999.

Pisnih virov o delovanju KO RK do leta 1974 ni ohranjenih. Zapisniki o sestankih so se začeli pisati leta 1974, ko je bil ustanovljen nov odbor po zaslugah vestnega predsednika Alojza Adamljeta. KO RK Primskovo je ena izmed 21 krajevnih organizacij, ki delujejo na terenu v sklopu Območnega združenja RK Litija. Zajema območje KS Primskovo, ki obsega 16 vasi. Pri delu KO RK upošteva dolo-

čila statuta RKS in OZRK Litija. Deluje po načelu humanizma in solidarnosti ter izvaja aktivnosti na področju socialne dejavnosti, zdravstveno prosvetne dejavnosti in aktivnosti ob humanitarnih ter drugih akcijah. Glavni cilj KO RK pa je skrb za človeka, ki je v stiski in potreben pomoči.

V KO RK Primskovo že vrsto let vsako leto uspešno izvedemo dve srečanja: pomladno in jesensko. Srečanje obogatimo z zabavnim in kulturnim programom ter skromno pogostitvijo. Na teh srečanjih izkažemo posebno pozornost starejšim krajanom, ki praznujejo rojstne dneve, okrogli jubilej, tako da jim podelimo šopke, krvodajalcem pa priznanja.

Prvo srečanje je bilo izvedeno leta 1979. Kulturni program so pripravili v šoli, pogostitev pa v gostilni na Kopačiji. Zadnja leta ob srečanjih pripravimo vse v šoli.

Na področju socialne dejavnosti poskrbimo, da prejmejo družine in posamezniki, ki so socialno ogroženi, vsaj dvakrat letno materialno pomoč. Veliko pozornosti posvečamo starejšim in bolnim z obiski na domovih.

Enkrat mesečno se v šoli izvaja preventivno merjenje krvnega tlaka že od leta 1991. Enkrat letno pa organiziramo zdravstveno predavanje. Leta 1986 smo organizirali tudi tečaj nege bolnika na domu. Tečaj je vodila medicinska sestra Monika Smuk iz ZD Litija. Tečaj je obiskovalo 15 krajan.

KO RK Primskovo sodeluje s šolo in KS Primskovo. V šoli deluje organizacija MČRK, zadnja leta pa tudi krožek RK. Mladi člani pripravijo za vsako srečanje bogat kulturni program, razvijajo pozitiven odnos do starejših in bolnih ter pod vodstvom mentorja obiskujejo bolne in starejše. Obiščejo tudi oskrbovance v Domu Tisje.

KO RK vodi sedemčlanski izvršni odbor in tričlanski nadzorni odbor, ki se volita na občnih zborih vsakih pet let.

Izvršilni odbor:

Marinka Vidgaj – tajnica od 1974, predsednica od 1981,

Ivanka Golob – tajnica od 1983,

Dragica Miklavčič – članica IO od 1974, blagajničarka od 1981.

Članice IO so še: Katarina Berdajs, Dragica Vavtar, Vesna Selan in Marinka Golob.

Marinka Vidgaj.

Nadzorni odbor: Anica Kovačič – članica IO od 1983, predsednica nadzornega odbora od 1988, Marija Vidgaj – članica IO od 1974, članica v nadzornem odboru od 1988, Francka Klemenčič – članica IO od 1994, članica v nadzornem odboru od 1998.

V tem prispevku pa je prav, da zapišemo še imena nekaterih dolgoletnih aktivistov, ki so s svojim solidarnim delom veliko prispevali pri razvoju RK na Primskovem: Anica Draksler, Alojz Adamlje (pokojni), Anton Janežič (pok.), Jože Zupančič, Jože Fajdiga, Frančiška Primožič (pok.), Ignac Zadražnik in drugi.

Izvršni odbor ima vsako leto povprečno osem sestankov, na katerih so vedno navzoči tudi člani nadzornega odbora. Iz poročila o delu KO RK Primskovo za leto 2001 je razvidno, da šteje organizacija 222 članov, od tega 39 individualnih in 183 družinskih članov iz 55 družin ter 10 mladih članov na POŠ Primskovo.

Le dobri ljudje delajo
dobre čase:
če vlada dobrohotnost;
če molči nasilje;
če se blaginja deli;
če se ljudje imajo radi;
če se najde prostor tudi za
kakšno rožo
in čas za prijazno besedo.
(Phil Bosmans)

Marinka Vidgaj
predsednica KORK Primskovo

Tečaj nege bolnika na domu.

Nekaj misli o delovanju RK Jevnica

Delovanje Rdečega križa je na območju Krajevne skupnosti Jevnica že dolgo uveljavljeno in znano. Krajevni odbor je bil ustanovljen v marcu 1963. leta na predlog Občinskega odbora SZDL Litija in Občinskega odbora RK Litija. Pred tem smo bili organizacijsko vključeni v KO RK Kresnice.

Kakor tudi drugod je dejavnost članov RK vidna v udeležbi na krvodajalskih akcijah, ki je po splošnem mnenju zelo pomembna. Z zadostno količino primerne krvi je rešeno marsikatero življenje ob raznih nesrečah ali operacijah. Še posebej pomembno pa je, da je kri na razpolago v zadostnih količinah tudi ob porodih v porodnišnici.

Pomembna dejavnost je občasno zbiranje rabljenih in še uporabnih oblačil.

Tudi sosedska pomoč je uveljavljena. To pomoč pri nas urejamo bolj po sorodstvenih vezeh. Odbor Rdečega križa Jevnici je organiziral zbiranje pomoči prizadetim ob potresu v Posočju, prizadetim ob požaru pri Markiču v Goliščah in pri Potokarjevih v Senožetih. Priskočili smo na pomoč, ko je strela ubila dva konja pri Godec Francu (Štefulovih) v Zg. Jevnici. Učenci Podružnične osnovne šole v Jevnici že nekaj let kot mladi člani Rdečega križa sodelujejo pri čiščenju okolja. Posebno uspešni so pri zbiranju starega papirja. Izkupiček, ki je zaradi izredno nizke cene odpadnega papirja majhen, porabijo za svoje potrebe.

Dobrodošla pomoč s strani Območnega združenja RK Litija je občasno dodeljevanje prehrambenih paketov družinam z več otroki in drugim, ki so slabo situirani. Dodelitev je opravljena na predlog KO RK. Število članov v tukajšnji organizaciji RK je od začetnih 125 v letu 1963 naraslo na 362 ob koncu leta 2001. Članarina je simbolična.

Pridobiti želimo tudi nove člane, saj je kar precej priseljenih družin.

Že večletni običaj, da ob novem letu obiščemo starejše in bolne krajane, je pri le-teh sprejet z zadovoljstvom. Obiščemo tudi krajane, ki so v domu za ostarele v Domu Tisje. Ob tej priložnosti jim izročimo skromno darilo in priložnostno čestitko.

Tudi sicer v jesenskem času pripravimo srečanje starejših. Povežemo se s šolo, ki pripravi krajši kulturni program. Običajno sodeluje tudi krajevni pevski zbor.

Članstvo je v odboru zastopano tako, da ima vsak del krajevne skupnosti (zaselek) primer-no število članov. V našem primeru je tako 13 članov krajevnega in 3 člani nadzornega odbora.

V Kresniških Poljanah so 4 člani pri KO in 1 članica pri nadzornem odboru, v Jevnici je 5 članov v KO in 2 člana v nadzornem odboru, v Goliščah sta 2 člana v KO in v Zg. Jevnici 2 člana v KO.

Sestava odbora je dobra. V delo RK se po svojih močeh vključujejo vsi, nekateri bolj drugi manj. Tudi pri nas je opazno, da starejši odhajajo, mlajši prostovoljci prihajajo.

Pomembna dejavnost, je preventivno merjenje krvnega pritiska. Izvaja ga prostovoljka OZ RK Litija. Običajno pride na merjenje tlaka 10–15 ljudi.

Doslej je bilo dvakrat opravljeno tudi merjenje holesterola. Finančne stroške v zvezi z merjenjem nosi Območno združenje Rdečega križa Litija.

V prejšnjih letih je bilo več predavanj z zdravstvenega področja: o bolezni srca in ožilja, o bolezni raka, o zdravi prehrani. Med drugimi je predaval tudi dr. Niko Benedičič. Udeležba na predavanjih je bila zadovoljiva. Bilo je mnogo vprašanj in strokovnih odgovorov.

Odbor RK Jevnica, občni zbor, maj 1994.

Poleg navedenega so se posamezni krajani udeležili tečaja prve pomoči v organizaciji Območnega združenja RK Litija.

Za večkratno darovanje krvi (5-krat in 10-krat) dobijo krvodajalci priznanje, ki jim ga ob priložnostnem srečanju izroči predsednik krajevne organizacije RK. Za krvodajalce, ki so darovali kri 15-, 20-, 25-, 30-krat ali večkrat pa organizira podelitev priznanja Območno združenje RK Litija.

Krvodajalci so deležni določenih ugodnosti. Na dan odvzema imajo večinoma dela prost dan. Na žalost te ugodnosti nekatera podjetja ne priznavajo.

Naše mnenje je, da bi bilo potrebno to humano dejavnost urediti z zakonom.

Poleg naštetih dejavnosti ne kaže pozabiti na zbiranje sredstev za inkubator v letu 1998. Zbranih je bilo 3.520.000,00 SIT, ki smo jih nakazali Porodnišnici Ljubljana. Poleg našete je bilo še več zbiralnih in tudi delovnih akcij.

Da je delovanje Krajevne organizacije RK Jevnica omogočeno, sta v finančnem pogledu odločilni vsakoletna dotacija Območnega združenja RK Litija in razumevanje za porabo zbrane članarine za lastne potrebe. Za oboje se iskreno zahvaljujemo.

Prepričan sem, da bomo tako tudi nadaljevali.

Jevnica, 21. 8. 2002

Janez Rus

KORK Jevnica

Kaj so povedali in sporočili o delu Rdečega križa v Litiji

.....

Pozdravljeni!

Oglašamo se vam iz našega prijetnega domovanja, ki se mu reče VRTEC, ime pa smo mu dali »NAJDIHOJCA.«

Radi bi vam povedali, da smo neizmerno srečni, ker v vas vidimo prave PRIJATELJE. Prijatelje, ki znajo tudi DAJATI in ob tem uživati in biti srečni. Nam ste dali že veliko. V zadnjem času ste prispevali denar zato, da je HIŠICA na našem dvorišču spet dobila pravo podobo in se je v njej spet obudila prava igra.

Razveselili ste nas tudi z igrico: »Kozliček Meketajček« in seveda s sladkim darilcem v dvorani KC v Litiji. Mi vam sicer ne moremo dati ničesar. Iz srca pa vam poklanjamo besedo HVALA in UPANJE, da se bomo vzgajali po pravi poti in zrastle nekoč v ljudi, ki bodo podobni vam, ki delate v tej humani organizaciji RK.

Srčno ste vabljeni, da nas kdaj obiščete, do takrat pa zares toplo pozdravljeni od vseh otrok in tovarišic iz vrtca »NAJDIHOJCA«

Litija, 20.5.1998

vodja: Olga Sinreih

.....

.....
Zavod RS za transfuzijo krvi
Ljubljana, Šlajmerjeva 6

Datum: 21.11.1996
Štev.: 11-50/96

RDEČI KRIŽ SLOVENIJE
OBMOČNA ORGANIZACIJA LITIJA
Predsednik: Karlo Lemut

Spoštovani!

Zahvaljujem se vam za prijazno vabilo na srečanje krvodajalcev, ki bo dne 23. novembra 1996 v Šmartnem pri Litiji. Srečanja bi se z veseljem udeležila, a sem žal službeno zadržana (vnaprej planirano dežurstvo). Zato po tej poti vsem udeležencem pošiljam pristrčne pozdrave in izraze zahvale za izkazano humanost, še posebej prejemnikom priznanj za človekoljubna dejanja.

Želim vam lepo proslavo in prijetno družabno srečanje, vaši območni organizaciji pa obilo uspehov pri delu in uspešno sodelovanje tudi v bodoče.

V imenu Zavoda Republike Slovenije za transfuzijo krvi, Ljubljana:

**dr. Melanija Vuksan, spec.transf.medicine,
vodja Terenske ekipe Zavoda RS za transf.krvi**

.....
Osnovna šola Litija
Podružnica s prilagojenim programom
CKS 2,
LITIJA
Datum: 11.12.2000

OBMOČNI ODBOR RK
1270 LITIJA

ZADEVA: Zahvala

Zahvaljujemo se Vam, ker ste tudi letos posvetili posebno pozornost našim učencem Podružnice s prilagojenim programom. Veseli so bili prijetne igrice, skirc, ki smo jih morali takoj uporabiti pri športni vzgoji in seveda tudi osebnih daril.

Hvala, pristrčen pozdrav in srečno novo leto 2001!

Pomočnica ravnateljice:
Marjeta Mlakar – Agrež

Ravnateljica:
Gabrijela Hauptman, prof.

.....
Dnevnik, Ljubljana, torek 20. marca 2001

Pomagati sočloveku je v Litiji poslanstvo, ki je pomembno za člane Rdečega križa

SKORAJ POLOVICA LITIJE POMAGA

Vse več ljudi potrebuje pomoč, le priznati jim je to včasih mučno in neprijetno.

Območni odbor Rdečega križa Litija je po številu članov eno od najštevilnejših tamkajšnjih društev. V enaindvajsetih krajevnih organizacijah, osmih aktivih v gospodarskih družbah in številnih šolskih krožkih deluje v tej človekoljubni organizaciji več kot 8500 članov, kar je skoraj polovica vseh prebivalcev občine. Litijski Rdeči križ je usmerjen predvsem v skrb za človeka v stiski in številni aktivisti zavzeto opravljajo svoje poslanstvo. Številne akcije in dejavnosti jih uvrščajo v vrh slovenskih območnih organizacij.

Jure Nagode

.....
Delo, torek, 19. junija 2001

V litijski občini je čedalje več revnih

Rdeči križ Litija je prejšnji mesec razdelil 249 paketov s hrano – Pomoč šolarjem »Revščina čedalje bolj trka na vrata tudi litijskih občanov, a k sreči je čedalje več ljudi pripravljenih pomagati tistim, ki so v stiski, je povedal predsednik litijskega območnega združenja Rdečega križa Karlo Lemut. Ta nestrankarska in nevladna organizacija prav zdaj praznuje 55. obletnico obstoja.

Bojan Rajšek

.....
Marija Smrkolj, Ribče 31, Kresnice

V mojih mladih letih, ko sem rojevala otroke so ugotovili, da imam posebno krvno skupino. Dr. Glonarjeva iz Zavoda za transfuzijo krvi Ljubljane me je prosila, če bi jo darovala. V začetku so prišli k meni domov, pozneje pa sem sama prihajala na Zavod za transfuzijo. Kri sem darovala z upanjem, da s tem pomagam materam, ki so si želele otroke ali pa drugim, ki so jo potrebovali. Vedno sem si mislila, da sem naredila dobro delo in s tem pomagala in osrečila ljudi, ki jih pravzaprav nisem poznala

Ribče, 21.8.2002

Zahvala donatorici Jackie Burks iz Dallasa, Texas v ZDA.

Litija. 27.02.1999

Spoštovana gospa Jackie Burks,

So ljudje, ki naredijo svet lepši in sija sonca svetlejši.

*Vi ste ena izmed njih in veseli smo, da ste našli
pot v naše malo mesto.*

Izbrano in toplo se vam zahvaljujem za vašo pomoč.

Predsednik Območnega odbora Rdečega Krsta:

Karlo Lemut

Litija, February 27th, 1999

To Mrs. Jackie Burks,

*There are people who make the sun shines brighter and the
world looks nicer. You are one of them and we are glad
that you have found the way to our small town.*

My sincere and warm thanks for your donation.

Chairman of the Local Red Cross Organization:

Karlo Lemut

Nekaj misli o vlogi organizacije RK

Iz preproste želje pomagati sočloveku v stiski in to materialno ali kako drugače, se je v zadnjih 30 letih razvila organizacija RK v sodobno organizacijo, ki se zajeda v vse pore življenja posameznika, družine in družbe.

Kar ne moremo si misliti, kako in kdo bi bil tisti, ki bi tankočutno in brez želje po hvali priskočil na pomoč z armado prostovoljcev, če ne bi bilo te organizacije. Če pride do stisk v družini, do izgube dela, do požara ali druge elementarne nezgode, zanesljivo nismo sami.

Vemo, da se bo našel nekdo, ki bo precenil našo izgubo in nam pomagal s toplo besedo in finančnimi ali materialnimi sredstvi. Ni toliko pomembna višina pomoči kot občutek, da nismo sami in pozabljeni.

Veliko in toplo roko ponuja ta organizacija tudi bolnim, ostarelim in invalidnim. Na ostalih področjih, ki so še pomembna v delu te organizacije pa prav tako dosega zavidljive uspehe. Čeprav je večina kadrov prostovoljcev si upa sprejemati pobude in se prijavljati na razpise, ki terjajo profesionalnost. In uspeva ji, da je izbrana na rešetu z mnogo večjimi profesionalnimi institucijami.

Vse to in številni novi člani ter bodoči prostovoljci so garancija za napredek in uspeh, kar iskreno želim tej organizaciji.

Marija Lemut

Misli prve sekretarke OO RK Litija

V začetku delovanja organizacije RK na tem prostoru smo največ pozornosti namenili delovanju 19 krajevnih odborov, posebno skrb pa posvetili delovanju 18 šolskih kuhinj. Organizirali smo številna predavanja, na katerih je bil poudarek na zdravi prehrani, higieni in preprečevanju nalezljivih bolezni. Kmečke žene in dekleta so se zelo rade udeleževale tečajev kuhanja in pletenja ter tečajev prve pomoči.

V prostorih Sokolskega doma, danes je tu skladišče blagovnice Centromerkur v Litiji smo organizirali razstavo živil (sadja in zelenjave), ki je bila dobro obiskana.

Anton Čakš pa je skupaj s sodelavci organiziral zbiranje in razdeljevanje prejetih oblačil, obutve in prehrabenih dobrin.

Že v letu 1951 smo začeli s pripravi za zbiranje sredstev za gradnjo prvega zdravstvenega doma v Litiji. Leta 1952 pa smo organizirali tombolo in ves izkupiček namenili izgradnji zdravstvenega doma.

Ob tem želim povedati, da sem zelo ponosna na dosedanje delo organizacije RK v Litiji in si želim, da bi z zbranim gradivom o delovanju organizacije RK na tem prostoru spomnili ljudi na delo in vlogo te organizacije.

Vedno je bilo veliko dela, ki pa smo ga radi opravljali.

Minka Strlekar

PRELEST d.o.o.

prehrana • letovanja • storitve

Titova 37, 61000 Ljubljana
Telefon: 061/121-121, 314-957
Telefax: 061/313-765

P.n.

OBČINSKI ODBOR RK Litija
Trg na Stavbah 1

61270 LITIJA

Datum: 10.9.1991

Vaš znak:
Your ref.:

Naš znak: II/TS/MZ-227
Our ref.:

Zadeva: obvestilo
Subject:

Obveščamo vas, da so se Jani Peterlin, Danica Sedečič, Martina Kralj, Karmenovič Martina, Premk Darinka in Miro Vidic odpovedali avtorskemu honorarju za prispevke v Glasilu občanov v vašo korist. Skupni znesek 1.453,00 din smo vam nakazali na vaš žiro račun.

Lepo pozdravljeni!

Direktor PRELEST:

Tone Štrus

20
20/9
luto

30-letnica prostovoljnega krvodajalstva

Glasiló Občanov: (marec
1983) »30 letnica prostovolj-
nega krvodajalstva«

MARCA JE DALO KRI 668 NAŠIH OBČANOV

Prve sledove zamisli pretoka krvi iz človeka v človeka najdemo že v antičnih zapisih (Ovidove Metamorfoze), Libaviova pisma iz leta 1615 pa vsebujejo že prvi opis tedanje transfuzije.

Svoj pravi pomen je dobila transfuzija šele po letu 1616, ko je William Harvey odkril, kako se veliki in mali krvni obtok združujeta v sklenjeno celoto in kako prihaja kri iz organov po kapilarah zopet v srce. Začeli so se dolgotrajni preizkusi, ki so se mnogokrat končali z neuspehom. Vse do I. svetovne vojne so se ukvarjali predvsem z izdelavo tehnike za določanje krvnih skupin in izboljšanje tehnike transfuzije krvi. Po I. svetovni vojni pa se je začela transfuzija krvi razvijati v večjem obsegu. Pomembno leto na tem področju predstavlja leto 1914, ko so znanstveniki odkrili sredstvo, ki preprečuje strjevanje krvi, ne okvari krvnih sestavin in ne škoduje prejemniku krvi. S tem odkritjem se je pričelo obdobje tako imenovane posredne transfuzije, ko kri s pomočjo dodatkov shranimo in jo damo bolniku, ko jo potrebuje. Odprla so se vrata konservaciji krvi, poenostavila se je tehnika.

Od tedaj dalje, se je transfuzija krvi vedno bolj izpopolnjevala.

Po letu 1945 je služba za transfuzijo krvi v naši državi dosegla velik razmah. Ustanovile so se transfuzijske postaje in formiral se je republiški zavod za transfuzijo krvi. V naši republici je bila prva transfuzijska postaja organizirana takoj po osvoboditvi v okviru tedanje centralne vojne bolnice. Leta 1946 je postala transfuzijska postaja civilna ustanova in se je preimenovala v zavod za transfuzijo krvi medicinske fakultete.

Leta 1953 je krvodajalstvo prevzel Rdeči križ in začel zbirati prostovoljne krvodajalce. Krvodajalstvo je postalo prostovoljno, brezplačno in anonimno. Od prelomnice v letu 1953 je število prostovoljnih krvodajalcev nenehno naraščalo. To nam potrjuje tudi dejstvo, da se je v Sloveniji v letu 1953 na akcije odzvalo 20.210 krvodajalcev, v letu 1982 pa že kar 110.491.

V naši občini se je v lanskem letu udeležilo krvodajalskih akcij 1.277 delovnih ljudi in občanov in sicer na rednih akcijah v marcu in novembru 1.197, 80 krvodajalcev pa v izredni akciji meseca julija.

Ti podatki prepričljivo govorijo o izredni množičnosti prostovoljnih krvodajalcev, o njihovi plemenitosti in človečnosti. Danes lahko govorimo o krvodajalstvu kot vrednosti, ki v samoupravni socialistični družbi pomeni tisto dejavnost, s katero se na zelo konkreten način odraža vsa veličina človeške solidarnosti.

Tudi v letošnjem, jubilejnem letu 1983, v letu, ko mineva 30 let prostovoljnega, brezplačnega in anonimnega krvodajalstva na Slovenskem, bomo z dejanji dokazali, da trud 30 let ni bil zaman.

Ena od akcij v letošnjem letu je bila izvedena 18. in 19. marca. Udeležilo se je je 668 krvodajalcev, od tega jih je 68 takšnih, ki so se na novo priključili vrstam krvodajalcev. Vzpodbudno je dejstvo, da je od teh 61 novih krvodajalcev 43 mlajših od 27 let.

Kar 59,43% udeležencev zadnje akcije predstavljajo zaposleni v večjih OZD v naši občini, in sicer: TOZD Usnjarna Šmartno — 116, Predilnica Litija — 109, Lesna industrija Litija — 79, Gradmetal — 42, Kmetijska zadruga Litija — 26, Kovina Šmartno — 20. Ostalih 40,57% pa predstavljajo zaposleni v drugih OZD, ter kmetje, gospodinje, študenti in drugi.

Novorojenček. Komaj zadihal je v svet.

A kaže, da njegovo življenje ugaša spet.

Materino srce se zvija od neznošnih bolečin.

»Rešite mi ga, to mi je edini sin!«

Tudi njemu je bila potrebna transfuzija krvi.

KRVODAJALCI, KOLIKO ŽIVLJENJ REŠUJETE VI.

Dragi moji od RK!

Tudi vam vselej želim
projektno praznke in srečo,
mislo in uspešno Novo 1992. let

L. 22. XI. 91. Vas
Lemunt

G. KARLO LEMUNT
OBMOČNI ODBOR RK LITJA
Jerebova ul. 14
1270 Litija

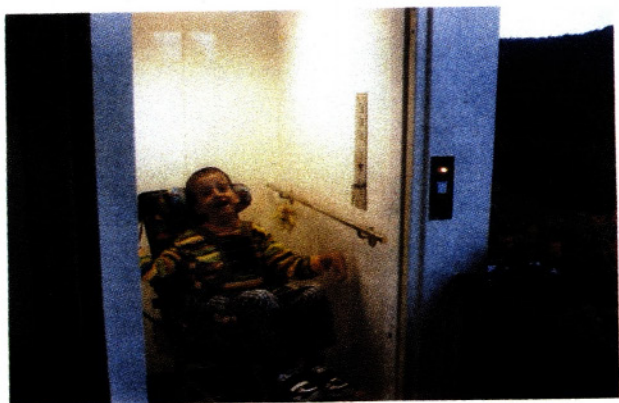
BOJAN POGLAJEN
Jablaniške Laze št. 08
1275 Smartno pri Litiji

Datum: 10.07.01

ZAHVALA

Zahvaljujem se za Vašo denarno pomoč, ki mi je prišla zelo prav pri izgradnji
mojega osebnega dvigala. Zdaj se veliko lažje gibljem v stanovanje in iz njega.
Še enkrat iskrena hvala za vašo pomoč, ki mi veliko pomeni.
Takole pa izgledam v kabini pred vožnjo.

Lep pozdrav.

Kri daruje življenje

Kri je življenska tekočina, ki se pretaka po žilah.

Vsako leto je v Litiji vsaj dvakrat krvodajalska akcija. Prostovoljci darujejo kot da pomagajo tistim, ki jo veliko izgubijo. Veliko je prometnih nesreč, nesreč pri delu in ponesrečenih, ponavadi izgubijo veliko krvi.

V bolnišnici od tistega, ki jo je daroval, so posilnimi napravami mu jo vbrizgajo. Največkrat ponesrečenec preživi. Ponesrečenec nikoli ne ve, od katerega krvodajalca je dobil kri in krvodajalec ne ve, kdo je dobil njegovo. Večini se tisti, ki kri daruje, tudi ponesreči in mu morajo vbrizgati drugo.

Še bolj velika, bolj tudi sama darovala kri, morate mi bo pa kdaj prav prista.

Rebeka Želšenik, 5. b.
11 let, TRG NA STAUBAH 3
LITVA 61270

Biti moraš mečm, da mekoga ončič;
treba je mekoga ončiči, da bi ostal mečm.
(Hauvica Kaeterlinck)

V teh prazničnih dneh smo skupaj na toplom - mlada družinica in se s hvalečnostjo spominjamo, da je za to zaslužna Vaša dobrota in Vaša skrb za pomoči potrebne.

Zahvaljujeva se Vam in Vam
dobrem ročevu vesle praznike ter
meči, zadovoljstva in uspehov v letu
2002. Ljubezi

Izvalična Zupana Lajzha
Todor 4

Iz leta 2001.

OSNOVNA ŠOLA LITIJA
Cesta komandanta Staneta 2

Občinski odbor RKS - Litijska		
Priloga:	S. M. 95	
Šifra:	Šifra:	Priloga:
44		

DATUM: 22. 10. 1993
ŠTEVILKA: 321 / P3 - MK

OBČINSKI ODBOR RDEČEGA KRIZA
L I T I J A

ZADEVA: Zahvala.

Kolektiv Enots s prilagojenim programom se zahvaljuje predsedstvu ODRK Litijska za nakazano finančno pomoč za Solo v naravi.

Sredstva smo namenili izključno za učence, ki so bili najbolj potrebni pomoči.

Se enkrat iskrena hvala in lepo pozdravljeni!

Vodja enote:

Neli Štambec
Neli Štambec

Krajinski odbor R.K.
Jenica

22. 1. 1994

Dne 18. 1. 1994.

5

Občinski odbor Rdečega kriza
Litijska

Litijska

Krajinski odbor Rdečega kriza Jenica, se v imenu
projanov ki so bili prizadeti ob poplavi 1. 11. 1990
iskreno zahvaljuje za pomoč, ki smo jo prejeli
kot organizacija, deloma pa v drugem blagu se posredujejo.
Zahvalujemo se Občinskemu odboru R.K. Litijska
za hitro in učinkovito razdelitev pomoči
prizadetim. Ob tej priložnosti želimo tem putem
izkazati kako zelo nam nekaterim darovalcem
pomogi!

Za kraj. odbor R.K.
Jenica
Lela Štambec

Prikaz dejavnosti v slikah

Pred tem pa še:

Litijska babica z najdaljšim stažem

Bolnišnično osebje v bolnišnici RK v Litiji, I 1914 (arhiv: Sonja Planinšek).

V času I. svetovne vojne, ko je v Litiji delovala bolnica Rdečega križa namenjena zdravljenju ranjenih vojakov iz soške fronte, je bila tudi Ana Planinšek ena izmed zaposlenih v tej bolnici, ki je skrbela za zdravstveno nego ranjenecv.

Kasneje je do leta 1929 delovala kot kirurška instrumentarka v Sanatoriju Vračar v Beogradu.

V Sanatoriju Vračar v Beogradu (arhiv: Sonja Planinšek).

Po končani babiški šoli v Ljubljani v letu 1931 je bila 1. 4. 1931 sprejeta od Kranjske banske uprave na mesto babice v Litiji. To delo je opravljala vse do upokojitve v letu 1963, kar pomeni, da je mnogim ženam pomagala pri porodu. Ocenjuje se, da je sodelovala pri kar 3000 porodih.

Svoje delo je opravljala zelo skrbno in odgovorno ter ob tem pri mnogih porodih poskrbela tudi za najnujnejša materialna sredstva.

Vsega skupaj je ob upokojitvi imela preko 50 let delovne dobe. Poleg tega pa je sodelovala tudi v družabnem življenju, saj je znala igrati klavir, harmoniko in orglice.

Ana Planinšek (arhiv: Sonja Planinšek).

BRČELSTVO
CEPSA AUTOMAT
Z. AUTUJA
No. 128. 26.7.1963. 1.

Gosp.

Planinšek Ana, dip.babica

v

Litiji.

Kr.banska uprava Vam je podelila mestno pravo babiške prakse za Litijo s sedežem v Litiji. - Predno Vam pa izročim imenovano mestno pravo, morate tu uradno uročiti kolek za Din 20.-

Sreski načelnik:

Odredba Kranjske banske uprave (arhiv: Sonja Planinšek).

Tudi na novoletnem srečanju starejših oseb je bilo vedno prijetno in veselo, l. 1962.

Izlet na Janče in srečanje v Veliki Štangi za starejše iz KORK Litija-levi breg, l. 2002.

Srečanje starejših oseb v KORK Litija-desni breg, l. 2002.

Srečanje starejših oseb KORK Breg pri Litiji, l. 2000.

Srečanje starejših oseb in krvodajalcev KORK Štangarske Poljane, l. 2000.

Srečanje starejših oseb KORK Šmartno, l. 2000.

Srečanje starejših oseb KORK Konjišica, l. 2002.

Srečanje starejših oseb KORK Velika Kostevnica, l. 2001.

Srečanje starejših oseb KORK Velika Štanga, l. 2002.

Srečanje invalidov in starejših oseb v Litiji, l. 1976.

Izlet za krajane iz KORK Polšnik, l. 2001.

Družabno srečanje na enodnevem izletu za starejše in invalidne osebe na gorenjskem, l. 2000.

Izlet starejših na širše območje Bele Krajine, l. 2002.

Rekreativno-poučni pohod ob svetovnem dnevu zdravja, Dole, l. 2002.

Ob 35. obletnici KO RK Javorje čestitajo predsednici g. Martini Kamenovič, l. 2001.

30 letnica delovanja RK v Litiji in razvitje prapora, 23. 5. 1975.

35 let delovanja RK Litija, predstava mladih članov RK, I. 1980.

40 let delovanja RK in 35 let prostovoljnega krvodajalstva, občinska proslava, 10. 6. 1988.

25 let prostovoljnega krvodajalstva v Litiji.

30 let prostovoljnega krvodajalstva, I. 1983 (ženski pevski zbor Gabrovka).

40 let prostovoljnega krvodajalstva v Litiji, I. 1993.

Gostje ob 40 letnici prostovoljnega krvodajalstva.

45 let krvodajalstva, I. 1998, folklorna skupina Javorje.

Udeleženci proslave, v 1. vrsti predsednik RKS dr. Vladimir Toplar (peti od leve), I. 1998.

Občinsko srečanje krvodajalcev, I. 1980.

Občinsko srečanje krvodajalcev, I. 1982.

Občinsko srečanje krvodajalcev in podelitev priznanja Martinu Smrkolju.

Prihod na krvodajalsko akcijo KORK Gradišče pri Dolah, marec 1977.

Obisk v Domu Tisje, Šmartno, I. 2000.

Vsakoletno srečanje družin s 5 in več otroki, I. 2000.

Razgovor o organizaciji dela v skladišču RK, na desni strani je Anton Čakš - vodja skladišča.

Dolgoletne aktivistke RK, od leve Štefka Čakš, Alojzija Zupan, Martina Potokar, Tončka Pungerčar in Fani Sluga.

Seja območnega odbora OZ RK Litija, l. 2001.

Seminar za predsednike in tajnike KO RK pri OZRK Litija na Debelem rtiču, l. 2001.

Skladišče OZ RK Litija, v središču je vodja Stane Štuhec, l. 2001.

Izročanje donacije (skirojev) in obdaritev učence EPP OŠ Litija, l. 2000.

Organizacija prve pomoči na letalskem mitingu v Zavrstniku, l. 2001 (organizator AK M. Borišek).

Prikaz reševanja ponesrečencev, l. 1980.

Ob takih in podobnih nesrečah je RK vedno med prvimi, ki nudi in organizira pomoč, l. 2001

Organizacija prve pomoči ob proslavi 150-letnice prvega prihoda vlaka v Litjo, l. 1999.

Teden RK, na stojnici prikaz dejavnosti RK, v šotoru prikaz dajanja umetnega dihanja ipd., I. 2002.

Predšolski otroci pred Kulturnim centrom v Litiji v pričakovanju lutkovne predstave, I. 2002.

Učenci 1. razredov v dvorani na Stavbah, I. 2002.

V tednu RK so vsi učenci 1. razredov povabljeni na ogled gledališke predstave.

Kopanje v novem notranjem bazenu na Debelem rtiču, I. 2001.

Izdelava likovnih izdelkov na Debelem rtiču, v času organiziranega letovanja, I. 2001.

Noč čarownic - 31. oktober, učenci v jesenski izmeni letovanja na Debelem rtiču, I. 2001.

Letovanje otrok iz občine Litija na otoku Krku v mestu Punat, I. 2002.

Izlet z ladjico v Izolo v času letovanja na Debelem rtiču, l. 2001.

Plezalna stena, preizkušanje sposobnosti v času letovanja pod strokovnim vodstvom, Debeli rtič, l. 2001.

Srečanje starejših občanov in krvodajalcev v KORK Hotič.

Srečanje starejših občanov in krvodajalcev v KORK Kresnice, l. 2001.

Razstava ročnih del tečajnic in krajanov Save v Zadrugnem domu na Savi, l. 1980.

Sklepna misel

Ob proučevanju preteklega delovanja Rdečega križa sem vedno znova pomislil na razlog zakaj se je RK rodil. Kakorkoli človek prouči to vprašanje je odgovor vedno isti: razlog je bila vojna. Bojevali so se ljudje, živali so se poskrile. Ali so bile res pametnejše od človeka? Seveda so se med humanimi pripadniki človeške kulture našli tudi takšni, ki so hoteli reševati ranjene, mrtve in pogrešane ljudi in tudi njihove svojce. Zato je organizacija RK brez orožja s humanizmom začela svoj boj proti posledicam vojnih grozot.

Pripadniki Rdečega križa so bili zadovoljni, kadar se ljudje niso prepirali in bojevali med seboj in so lahko namenili svoje srce in delo v namene, ki lahko rešujejo bolj globalne probleme. V najkrajših besedah so najbolj aktualni cilji: humanizem, razvoj in mir. Morda je misel zelo poenostavljena, vendar je dobro da to filozofijo Rdečega križa upoštevamo doma, v vasi, mestu, državi, na zemlji in vesolju. V tem smislu se želi Rdeči križ preoblikovati v sodobno civilizirano organizacijo, ki bo koristila človeštvu ne le v vojni, ampak predvsem v miru.

Prednostne in dolgoročne cilje, ki jih oblikuje mednarodna organizacija je prav mogoče preslikati tudi v litijsko občino. Tudi pri nas so socialne in zdravstvene razmere zelo heterogene. V mestu je mogoče najti kar premožne ljudi in tudi malo revščine, v oddaljenejših vaseh pa včasih tudi žalostno bedo. Človek je vsak sam svoj in svoje težave tudi raje skrije kot pa, da bi jih na glas pripovedoval. Zato je ena od pomembnih namenov aktivistov RK, da pomagajo v takih primerih.

Sedanje delo OZ RK Litija je opisano v knjižici in menim, da število članov, ki presega polovico vseh občanov, zagotavlja vzorno delo te organizacije. Svoje delo usklajuje s Centrom

za socialno delo in ob posameznih akcijah tudi s Karitasom. Vsebinsko sodelovanje z RK Slovenije je uspešno; finančno pa sodeluje Občina Litija po svojih močeh, nekaj pa dodajo tudi sponzorji in donatorji.

Ob zaključku naj zapišem, da sem po koncu II. svetovne vojne kot otrok moral ob vsakem preletu aviona bežati v klet, četudi je šlo zgolj za nek rutinski let (odrasli niso verjeli ničemer), da sem kot oficir JLA zasovražil razkazovanje mišic te vojske po Sloveniji, da nisem maral ropota avionov, ko so nosili bombe na Balkan in da ne bi rad začetka nobene nove vojne, ki jih nekateri tako napovedujejo.

Navsezadnje gre tudi za to, da bi bil svetovni Rdeči križ prisiljen svojo dejavnost usmeriti za lajšanje vojnih gorja namesto, da bi zmanjševal trpljenje ljudem, ki jim je že v miru dovolj hudo.

Ivan Godec

1. Rdeči križ za humanizem, razvoj in mir, Izdal in založil RK Slovenije, Ivica Žnidaršič, ČGP Delo, Ljubljana 1988
2. Zakon o RK Slovenije, Uradni list RS, št. 7/93, Ljubljana
3. Statut Območnega združenja RK Litija, OZRK Litija 1997
4. Pogled nazaj, Eva Kovič, Izdalo in založilo Kulturno umetniško društvo Jevnica, Litija 2001
5. Litijsko šolstvo skozi čas, Eli Damjan, Osnovna šola Litija, Litija 2000
6. Pregled zgodovine RK na Kranjskem Katarina Kobe-Arzenšek,
7. Časopis za slovensko krajevno zgodovino »Kronika«, str. 53-62 in 105-110, Ljubljana
8. Slovenski RK v stari Jugoslaviji 1918-1941, Katarina Kobe-Arzenšek,
9. 130 let RK na Slovenskem, Izdal in založil RK Slovenije, Ljubljana 1996
10. O prvih začetkih RK pri nas, Ivica Žnidaršič, Izdal in založil Rep. odbor RK Slovenije, Ljubljana 1979
11. O začetkih in razvoju RK pri nas, Ivica Žnidaršič, Izdal in založil RK Slovenije, Ljubljana 1986.
12. Zbornik ob 10. letnici samoupravljanja socialnega zavarovanja, Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani, 1962
13. Pisni prispevki in slikovno gradivo krajevne organizacije RK Dole pri Litiji, Primskovo in Jevnica ter krožkov RK iz Podružnične OŠ Dole pri Litiji in Primskovo
14. Pisni in ustni viri, nasveti, slikovna in druga gradiva, ki so jih prispevali posamezniki: Ivan Godec, Karlo Lemut, Albin Jesenšek, Minka Strlekar, Boris Žužek, Viktor Zupan, Sonja Planinšek, Jože Dobravec, Anica Kotar, Marinka Vidgaj, Rezka Mrhar, Ivan Rus, Vinko Damjan, Prostovoljno gasilsko društvo Litija, Aero klub »Milan Borišek« Litija in Marjan Šušteršič
15. Arhiv Območnega združenja RK Litija in krajevnih organizacij Rdečega križa
16. Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana
17. Zgodovinski arhiv Ljubljana

Izdajo knjige so podprli

Predilnica Litija d.d. Litija
Občina Litija
Rdeči križ Slovenije
Mercator - Kmetijsko gozdarska zadruga Litija z.o.o.
Kemofarmacija d.d. Ljubljana
Krajevna skupnost Dole pri Litiji
Gasilsko društvo Dole pri Litiji
Povše Martin, Dole pri Litiji
Društvo izgnancev, Dole pri Litiji
Mestne lekarne Kamnik
Zdravstveni dom Litija
Društvo upokojencev Litija
Geoplan Rovšek Robert, s.p. Litija
Knjigovodski biro Palčič, d.o.o. Litija
Povše Jože, Dole pri Litiji
Krajevna skupnost Primskovo
Ambient d.o.o. Litija
Irkop Jesenšek, Dole pri Litiji
Peskokop Ješce, Primskovo
Rotal, J. V. s.p., Dole pri Litiji
PIMOS, d.o.o. Sp. Hotič, Litija
Fotoformat d.o.o. Zofka Hauptman Litija
Tiskarna Linea-AV, Ljubljana
Kovinska galanterija Bojan Železnik Litija
SKB banka, d.d., Ljubljana

Litija

od 614.88

TEBI v Pomo

614.885(497.4 Litija)(0063480)

0063480

KNJI NIČR
CITILJA

COBIS